

YEREMI

Gusunɔn sɔmɔ Yeremi u sɔawa yaku kowon bwe-seru. U nɔni swāaru wa win tɔmbun suunu sɔɔ. Ba nɔn tusa win garin sɔ. Gusunɔn sɔmɔ Esain biru, n kuawa nge wɔɔ wunɔbu (100) u sere win sɔmburu torua. Win wāaru sɔɔ, u Yinni Gusunɔn tɔmbu Yudaba kirɔ kua bu ka ben bɔu sɔanu ka ben toranu deri. Ma n kun mɛ, bwese tukunu nu koo na nu bu wɔri. Win gari yi kooa win nɔni biru. Babilonin sina boko u Yerusalemu ka Yinni Gusunɔn sɔa yeru wɔri. Ma u Yudaban sina boko ka tɔn dabinu yoru mwɛɛra u ka da win temɔ. Mɛya Yeremi u maa tɔmbu Gusunɔn gari sɔɔwa u nɛɛ, sɔɔ teeru ben sukum koo wurama yoo ten di.

Tire ten kpunaa

1. Yeremin sokuru u ka ko Gusunɔn sɔmɔ, wiru 1.
2. Gari yi Yeremi u gerua Yosiasi ka Yoyakimu ka Yoyakini ka sere Sedesiasin waati sɔɔ, wiru 2n di sere wiru 25.
3. Ye ya kooa Yeremin wāaru sɔɔ, wiru 26n di sere wiru 45.
4. Ye Gusunɔ u gerua bwese tukunun sɔ, wiru 46n di sere wiru 51.
5. Yerusalemu ya wɔruma, wiru 52.

¹ Tire ten gari yi sun sɔmɔ ye Yeremi Hilikiyan bii u kua ka gari yi Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa. Hilikiya wi, u sɔawa yaku kowo goo Anatɔtuɔ, Bɛnyamɛɛn temɔ.

² Yudaban sina boko Yosiasi Amɔɔn biin bandun wɔɔ wɔkura itase sɔɔra Yinni Gusunɔ u ka Yeremi wi gari kua.

³ U maa ka nùn gari kua Yoyakimu wi u sãa Yosiasin bii Yudaban sina bokon waati sɔɔ, ka maa Sedesiasi Yosiasin biin waati sɔɔ sere n ka girari win bandun wɔɔ wɔkura tiasen suru nɔɔbuse. Saa ye sɔɔra ba Yerusalemugibu yoru mwɛera ba ka da Babiloniɔ.

Gusunɔ u Yeremi soka

u ka ko win gɔro

⁴ Sɔɔ teeru Yinni Gusunɔ u ka nɛ, Yeremi gari kua u nɛɛ,

⁵ u sere man mɔmɛ
nɛn mɛron nukurɔ,
u man yɛ saa ba n̄ man marubu kpa.

U man gɔsa u yi nɛnɛm
n ka ko win gɔro handunian bwesenun mi
bu sere man ma.

⁶ Ma na nùn wisa na nɛɛ, Yinni Gusunɔ, wee na n̄ kpɛ n gari gere tɔn dabinun wuswaaɔ, domi nɛ biiwa.

⁷ Adama Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ,
n ku gere mɛ.

Domi bèn mi u man gɔriɔ kpuro kon dawa.
Ye u maa man sɔɔwa kpuro kon ye gerewa.

⁸ N ku ben bɛrum ko.

Domi u ko n ka man wãa,
kpa u man wɔra karin di.

Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

⁹ Ma u win nɔmu demia u nɛn nɔɔ baba u nɛɛ, wee u win gari doke nɛn nɔɔwɔ.

¹⁰ Yen biruwa u maa nɛɛ,
wee gisɔ, u man yiiko wɛ
bwesenu ka nin sinambu kpuron wallo
n ka nu wukiri n sura,
kpa n maa wure n nu gira nge dãa.

Meya n maa ka nu kəsuku n kam koosia,
kpa n maa wure n nu seeya.

Kāsinu yiru

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa man bikia u nɛɛ, mba na waamɔ mi.

Ma na nùn wisa na nɛɛ, dāru garun kāasa na waamɔ.

¹² Ma u nɛɛ, na wawa dee dee, domi u ko n tii se u ka win nɔɔ mwɛru yibia.

¹³ Ma u kparam man bikia u nɛɛ, mba na maa waamɔ mi.

Na nùn wisa na nɛɛ, wekera na wa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ta man nɔɔ sike ta swɛɛ ta gbisimɔ.

¹⁴ Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
geema saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian diya
wahala ya koo na yu tem mɛn tɔmbu kpuro wɔri.

¹⁵ U koo sinam be ba wāa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia seeyama

bu na bu Yerusalemu ka Yudan wuu si su tie tabu wɔri

kpa bu Yerusalemu ye tarusi
bu sina yen gbāra kɔnnɔsɔ nge siri kowobu.

¹⁶ U koo win tɔmbu seeyasia ben kōsa yen sɔ ye ba ka nùn deri,

ba bũnu turare dɔɔ dokea,
ma ba bwāaroku ni ben nɔmu ga kua yiira ba sāwa.

¹⁷ Adama nɛ, n be sɔɔru koowo,
n kpaka sɛka

kpa n se n bu sɔ kpuro
ye u koo man yiire.

U nɛɛ, n ku de nen tororu tu kara ben suunu sɔɔ,
kpa u ku raa man berum sosia n diiri ben wuswaaɔ.

¹⁸⁻¹⁹ Wee tɛ, Yudaban sinambu ka ben wirugibu ka ben yāku kowobu

ka sere tɔn be ba tie kpuro
 ba koo ka man tabu ko.
 Adama ba n̄ kpɛ bu man kamia.
 Domi saa ye sɔɔ, u koo man dam wɛ nge wuu ge ba
 gb̄araru toosi,
 n̄ kun mɛ nge gberɛ ye ba kua ka sisu,
 n̄ kun mɛ nge gb̄ara te ba kua ka sii gandu.
 U ko n̄ w̄awa ka nɛ u ka man w̄ara ben n̄oman di.
 Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Isireliban sikadoban durum

2

¹ Yinni Gusunɔ u man s̄ɔwa u nɛɛ,
² n doo n bɛɛ Yerusalemgibu s̄ɔ n nɛɛ,
 u yaaye nge mɛ i n̄n̄n k̄ia yellu nge kurɔ kpao,
 i ka n̄n̄n sw̄ii gbabu tɛn mi ḡanu ku ra kpi.
³ Bɛɛ Isireliba, i raa w̄awa wi turon s̄ɔ.
 I s̄awa win arumani ye u tii ḡsia.
 Wi u na u bɛɛ gura, wahala ya ra ȳero deemewa.
 Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.
⁴ T̄ɛ, bɛɛ Isireliba,
 bɛɛ be i s̄aa Yakɔbun bweseru,
 i swaa dakio i nɔ.
⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 tora terà b̄ɛn sikadoba ba n̄n̄n waasi ba ka n̄n̄n
 deri,
 ba da ba kam sw̄ii,
 ma ben tii ba kam kua.
⁶ Ba n̄ tii bikie bu nɛɛ,
 mana wi, Yinni Gusunɔ u w̄a, wi, wi u bu yarama
 Egibitin di.
 Mana u w̄a, wi, wi u ka bu da gbaburɔ mi ḡanu ku
 ra kpi.
 Gbabu te sɔɔ, nim sari,

dɔkɔ kpirina nu yiba,
 wāara maa sē mi.
 Yen sōna goo kun wāa mi,
 goo ku ra maa sī mi.

⁷ Yen biru, u ka bu da mi tem gem wāa,
 kpa bu ka mɛn dāa bii duronu ka mɛn dīa geenu di.
 Adama ye ba tura mi,
 ba tem mɛ sankā,
 ba mu disi doke.

⁸ Ben yāku kowobu ba n̄ bikie bu nɛɛ,
 mana Yinni Gusunɔ u wāa.
 Meya maa wooda yērobu ba n̄ n̄n̄ gie.
 Ben wirugibu ba n̄n̄ seesi.

Būu wi ba m̄ Baali, win gariya Gusunɔn s̄m̄ɔbu ba
 swīi ba ka gari m̄.

Ma ba da ba būnu s̄awa ni nu n̄ bu arufaani gaa
 w̄ɛɛm̄.

⁹ Yen sōna u koo bɛɛ ka bɛɛn bibun bweseru siribu
 soku.

¹⁰ I be ba wāa nim wōkun tem bure te ba sokum̄
 Sipu mɛɛrio.

I goo ḡario Kedaɔɔ
 u mɛɛri s̄aa s̄aa u ka wa
 b̄a n̄ m̄ n̄ge bɛɛ,

¹¹ u ka wa bweseru garu t̄a n̄ ten būnu k̄sire
 baa mɛ nu n̄ s̄aa gem,
 nge mɛ bɛɛ, i Gusunɔ deri
 wi u s̄aa bɛɛn bɛɛɛ.

Ma i wura yè s̄o i n̄ arufaani gaa wasi.

¹² Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 bɛɛ w̄allugibu, i biti sooro yenin s̄o,
 kpa i w̄ɛnu wura.

¹³ Wee win t̄ambu ba durum yiru kua.

Ba n̄n̄ deri, wi, wi u s̄aa nge nim gem mɛ mu koo
 n̄arura,

ma ba da ba bũnu swĩi ni nu sãa nge dɔkɔ kpiri ni
nu ñ nim nenumɔ.

Isireliban naane sarirun are

¹⁴ Isireliba, i ñ sãa yobu.

Ba ñ bæε mara yoru sɔɔ.

N n mɛn na, mban sɔna bæen yiberɛba ba bæε naa
swĩi nge gbeeku yεε.

¹⁵ Wee ba bæε kukirisi nge gbee sinansu.

Ba bæen tem yãnu gura,

ma ba bæen wusu dɔɔ meniki,

gɔɔ maa sari mi.

¹⁶ Nɔfu ka Tapanɛsigibun tii

ba koo bæε kɔni bu pɔɔru woka

bu ka bæε yoru mwεeri.

¹⁷ Yeni ya koo bæε deema,

domi i Gusunɔ bæen Yinni deri sanam mɛ u bæε
kpare swaa gea sɔɔ.

¹⁸ I n da i tii Asirigibu

ñ kun mɛ Egibitigibu wɛ,

i ben daarun nim nɔrumɔ,

mba i ko wa.

¹⁹ I n yɛ ma bæen nuku kɔsuru ka bæen naane sariru
ta koo bæε nɔni sɔ.

Saa ye sɔɔra i ko wa,

kpa i gia ma gãa kɔsuna i kua mi,

ye i ka man deri,

i ñ maa man nasie.

Nε, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Isireliba ba sãawa nge kurɔ

wi u kun naane mɔ

²⁰ Yinni Gusunɔ u nεε,

saa yellun di, i tii yoru yara,

i sugu ka yɔni yi ba raa bæε doke kasuka.

Ma i nεε, i n̄ maa kī i man yoru diiya.
 Ma i da gungunu wəllə ka dāa kubenə
 i būnu gasirimə i sāmə.

21 Yellu, na bεen bweseru duurawa
 nge resem dāa geeru te ta kpuro kere,
 adama tē, i kəsa i kua
 nge resem dāa te ta yina.

22 Baa i n wobura ka werem mε mu gem durom mə,
 ka mε, ko na n bεen disi yi waaməwa.
 Nε, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

23 Aməna i ko kpī i siki i nεε,
 i n̄ tii disi koosi,
 i n̄ būu wi ba mə Baali sāwa.
 I bεen naasun yira mεerio wəwa səə.
 I de i wura ye i kua,
 bεε be i sāa nge yooyoo niu
 ge ga bəsu ga durəbu kasu.

24 Bεε be i sāa nge gbeeku keteku niu
 ge ga gbaburun dəəne mə.
 Gen yəəbun saa səə,
 ga ra n yəəkuməwa,
 goo kun kpē u gu yərasia.
 Kεteku dwaa ye ya gu kasu kpuro,
 ya ku ra wasire yu ka gu wa.
 Domi ya ra gu deeməwa gen yəəbun saa səə.

25 Bεε Isireliba, na nεε,
 i ku būnu gasiri sere bεen baranu nu diira,
 kpa nim nəru gu bεε go.
 Adama i n̄ wure.
 Ma i nεε, n̄ n̄ koorə,
 domi niya i kī,
 i ko maa nu swīi i sāwa.

Ba koo Isireliba sεeyasia

26 Nge mε sekuru ta ra gbεnɔ mwe
 bà n nùn mwa subaru sɔɔ,
 nge mεya bεε Isireliba ka bεεn sinambu
 ka bεεn wirugibu ka bεεn yāku kowobu
 ka Gusunɔn sɔmɔbu i ko i sekuru wa.

27 Domi i būu dāru sokumɔ bεεn baaba,
 ma i maa kperu sokumɔ bεεn mero.

Wee bεε Isireliba kpuro i man biru kisi,
 i n̄ maa man mεεrimɔ.

Adama i n wāa wahala sɔɔ,
 i ra nεεwa, n seema n bεε faaba ko.

28 Bεε Yudaba, bεεn bwāaroku ni i tii sekua
 nu ka bεεn wusu geeru nε mi,
 mana nu wāa.

Nu seewo nu bεε faaba ko wahalan saa sɔɔ
 n̄ n̄ koo kpī.

29 Mban sɔna i ka man sikirinamɔ.

Wee bεε kpuro i n̄ ka man yōre.

30 Kam sɔara na bεε sεεyasia.

I n̄ n̄n sεεyasia bi garisi gāanu.

I Gusunɔn sɔmɔbu wɔri i go

nge mε gbee sunɔ ga ra yaa wɔri gu go.

31 Bεε Isireliba, bεε be i tie, i nε, Yinni Gusunɔn
 gari swaa dakio i nɔ.

Na bεε s̄awεwa nge tem mi gāanu ku ra kpi?

Na bεε s̄awεwa nge yam wōku nanumgiru?

Mban sɔna bεε n̄n tɔmbu i gerumɔ i mɔ,

i tii mɔ,

i n̄ gɔsiramamɔ n̄n mi.

32 Wɔndia u ra win bura yānu duari ro?

Kurɔ kpao u ra win sɔnditia duari?

Amɔna bεε n̄n tɔmbu i ka man duari n̄ ka tε mε,
 na n̄ mam yen tōnun geeru yē.

33 I durɔ dama bwisi mɔ sere kurɔ tanɔbu ba yi
giamɔ bɛɛn min di.

34 Wee tɔn be ba n̄ toren yɛm mu yiba bɛɛn yabɛnɔ
be, be i n̄ ka gãa kɔ̄sunu ganu mWɛ.

35 Ka mɛ, i tii sokumɔ be ba dɛɛre.
Ma i mɔ, nɛ, Yinni Gusunɔn mɔru yu bɛɛ doonari.
Adama kon bɛɛ siribu soku yɛn sɔ̄ i mɔ, i n̄ durum
mɔ.

36 Mban sɔ̄na i sirenɛ i ka swaa kɔ̄si.
Egibitigiba koo bɛɛ sekuru doke
nge mɛ Asirigiba bɛɛ kua.

37 Kpa i yari min di i n̄ tuke.
Domi nɛ, Yinni Gusunɔ na be i naanɛ sãa mi yina.
I n̄ maa somiru garu wasi ben min di.

Isireliba

ba sãawa naanɛ sarirugibu

3

1 Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,
goo ù n̄ win kurɔ yina,
ma kurɔ wi, u da u durɔ goo sua,
durɔ guro wi, u ra maa kurɔ wi naa de?
Aawo. U n̄ kua mɛ, ya koo win tem disi doke.
Adama bɛɛ Isireliba, i kua mɛ.

I da i bũu dabiru sãamɔ,
ma i kĩ n̄ maa bɛɛ mwaama.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

2 I seewo i mɛeri guunu gia,
kpa i wa nge guuru gara wãa tɛn mi i n̄ bũnu sãwa.
Wee, i ra bũnu kasu
nge mɛ kurɔ tanɔ u ra win kĩnasibu kasu.

I sãa nge Daarubu swaa dio be ba ra n tãmbu mara
SWEE SƆƆ.

Ma i tem mε disi doke bεen bũu gasiribu ka bεen
nuku kƆsurun sƆ.

³Yen sƆna gura kun tãramƆ

bu sere nεε, ya koo nε.

Adama ka mε,

i bũnu gasirimƆ i dƆƆwa.

Sekura kun bεε mƆ.

⁴Wee tƆ, i man nƆƆguru suemƆ i mƆ,

i man nƆƆguru mƆ i gerumƆ

nεna na sãa bεen baaba,

i maa man kĩwa saa bεen piiburun di.

⁵Ma i bikiamƆ,

ko na n ka bεε mƆru sãawa sere ka baadommaƆ?

Bεε Isireliba, yeniwa i ra n gerumƆ,

adama i kƆsa mƆ i dƆƆ

nge mƆn nƆƆ i kĩ.

Yudaba ka Isireliba,

i de i gƆru gƆsia

⁶Yudaban sina boko Yosiasin waati sƆƆ, Yinni GusunƆ u Yeremi sƆƆwa u nεε, a wa ye Isireliba ba mƆ? Ba sãawa mem nƆƆ sariba. Wee, ba da mi gungunu ka dãa kubenu wãa kpuro, ba bũnu sãamƆ.

⁷Ma nε, Yinni GusunƆ na tii sƆƆwa na nεε, bà n yeniba kpuro kua, ba koo wurama nen mi. Adama ba ñ wuramε. Ben mεro bisibu, Yudan bweseru te ta sãa nge kurƆ naanε sarirugii, ben tii ba wa mε.

⁸⁻¹⁰Isireliba ba tem mε disi doke ben bũu gasiribun sƆ ka ben sekuru sarirun sƆ te baawure u gerumƆ. Ma ba bũu sãamƆ kpenu ka dãnun nuurƆ. Yen sƆna na bu yina ma na bu yinabun tireru wƆ. Ka mε, na wa Yudaba ba ñ berum kue. Ba dawa ba

būnu gasira ben tii. Ba ñ wurame nen mi ka ben gōru kpuro. Weesu sōra ba yō.

¹¹ Yinni Gusunō u maa Yeremi sōwa u neε, baa me Isireliba ba sāa mem nō sariba, ba sanō bo ka sere Yudaba.

¹² Yen sō, a doo sō yēsān nām geu gia a Isireliba gari yini sō a neε,

bu wurama, na ñ ka bu nōnu kōsu mērimō.

Domi na sāawa wōnwōndugii.

Na ku ra mōru ko n ka tē.

¹³ Bu gesi ben durum wuro.

Bu wuro ma ba ñ ka man yōre,

ne, Gusunō ben Yinni.

Domi ba da ba būnu gasira dāa kubenō.

Ba yina bu nen gari swaa daki.

Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Yinni Gusunōn tōmbu

ba koo wurama win mi

¹⁴ Bu wurama nen mi, be, bii mem nō sariba. Domi na sāawa ben Yinni. Kon be ba tie yarama wuu sin mi ba wāa kpuron di, baa ñ n tōn turon na, ñ kun me yiru. Kpa n ka bu wurama nen mi Siōniō.

¹⁵ Saa ye sō, kon bu kparobu wē be nen gōru ga kī. Kpa bu bu kpara ka bwisi, ka laakari.

¹⁶ Ba koo marura bu dabia tem me sō. Sanam me sō, ba koo man gia. Ba ñ maa nen woodan kpakororun gari mō. Goo kun maa ten bwisikunu mō. Goo kun maa tu yaayamō u neε, mana ta wāa. Goo kun maa ten kōsire mō.

¹⁷ Saa ye sō, nen sina gōna ya ko n wāawa Yerusalemuō. Kpa bwese ni nu tie kpuro nu maa menna mi, nen yīsirun sō. Ba ñ maa ben bwisi kōsi swīimō.

18 Saa ye sɔɔ, Yudaba ka Isireliba ba koo menna bu ko tia. Domi ba koo wurama sannu saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di. Kpa bu sina tem mɛ sɔɔ mɛ na ben baababa wɛ ba tubi di.

19 Nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua na nɛɛ, kon daa bɛɛ Isireliba kowa nɛn bii kɪnasibu, kpa n bɛɛ tem gem wɛ mɛ mu buram bo handunia yeni sɔɔ.

Na raa tamaa i ko man sokuwa bɛɛn Baaba, kpa i ku maa man deri.

20 Adama i man tɔnu kam kom kua nge mɛ kurɔ naanɛ sarirugii u ra win durɔ kue. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

21 Wee, nɔɔ gagu ga nɔɔra guuru wɔllɔ. Ase Isirelibara ba kuuki mɔ ba bũnu kanamɔ, domi ben sanu sanusu kpuro su sankira, ba nɛ, Gusunɔ ben Yinni duari.

22 Bɛɛ, bii mɛm nɔɔ sariba, i wurama nɛn mi. Kon bɛɛ bɛɛn mɛm nɔɔbu sariru suuru kua. Ma Isireliba ba nɛɛ, Gusunɔ, wuna a sãa bɛɛn Yinni.

Bɛɛɛ wee, wunɛn miya sa wee.

23 Geema bũu ni sa raa sãamɔ guunu wɔllɔ sa kuuki mɔ,
nu sãawa weesu.

Adama Gusunɔ bɛɛn Yinni,
wuna a sãa bɛɛɛ Isireliban faaba kowo.

24 Wee, saa bɛɛn birun di sa waamɔ bũu wi ba mɔ Baali,

wiya u bɛɛn baababan gbean dɪanu di kpuro,
ka maa ben yãanu ka ben ketɛba ka sere ben bibu.
Ma ba sekuru wa.

25 Su kpuna sekuru sɔɔ

kpa su bɛɛn bɛɛɛ sariru wukiri nge bekuru.
Domi bɛɛɛ ka bɛɛn baababa

sa wunε Gusunɔ beɛn Yinni torari.
Saa beɛn birun di n ka gisɔ girari
sa ñ wunen gere wure.

4

¹ Yinni Gusunɔ u nεε,
bεε Isireliba,
i n kī i wurama nen mi, i ko kpī i wurama.
I n beɛn būu sāaru deri, i ñ maa yaayaare mɔ,
² i n da bōre gem sɔɔ ka gōru dεεɔ,
i nεε, ka Yinni Gusunɔn wāaru,
saa yera bwese tukunu nu koo domaru wa nen min
di,

kpa bu woo kana nen sɔ.

³ Ne, Yinni Gusunɔwa na bεε Yudaba ka
Yerusalemugibu sōmɔ na mɔ,
i gbee kpaanu kasirio, i dāa dōɔ go.
I ku ra maa beɛn dīanu dūure sāki sɔɔ.

⁴ Geema, i bangɔ sāa wasi sɔɔ.
Adama n tiewa i man tii wē,
kpa nen mɔru yu ku raa yabura nge dōɔ,
wi goo kun kpē u go,
domi beɛn nuku kōsuru ta kpā.

Ba Yudaba wɔrima

⁵ Yeremi u nεε,
i Yudaba sōwɔ kpa i gbāra Yerusalemuɔ.
I kɔba soowo tem mε kpuro sɔɔ.
I nɔɔgiru suo ka dam i nεε,
bu mennama bu da wuu si su gbāranu mɔ sɔɔ.

⁶ Bu gidi bɔra sueyo Siɔni gia
bu duki yakuro bu ku yōra.
Domi Gusunɔ u koo de kōsa yu na
saa sōɔ yēsɔn nɔm geu gian di.

7 Yiberε be ba ra bwesenu kam koosie
 ba seewa ben wāa yerun di nge gbee suno
 ge ga tii demiamō gen bweun di,
 ba wee bu ka tem mε kam koosia.
 Bεε Yudaba, ba koo bεen wusu kāsuku
 kpa su ko bansu.

8 I saaki sebuo nuku sankiranun sō
 kpa i swī i weeweenu ko,
 domi Yinni Gusunōn mōru kun sun doonarimō.

9 Ma Yinni Gusunō u nεε,
 yen tōo te sōo,
 sina boko ka win sina asakpōbu ba koo mwia kpana
 kpa yāku kowobu bu biti soora,
 kpa Gusunōn sōmōbu bu nōsu nεnε,

10 bu nεε, nε, Yinni Gusunō
 na be, Yudaba ka Yerusalemugibu nōni wōkua
 ye na nεε, ba koo bōri yendu wa.
 Wee tē ba woburu sōndi ben wīinō.

Yiberεba ba Yudaba sikerene

11 Saa ye sōo, kon bu sō n nεε,
 wee, woo ga wee saa gbaburun guunun di,
 gu ka nen tōmbu Yudaba swee.
 Woo ge, ga n sāa fεε fεε
 nge ge ba koo ka dobi sara.

12 Ga ko n dam mōwa.
 Nε, Yinni Gusunōwa na gu sokusiamō.
 Tēwa kon bu siri.

13 Ma Yudaba ba nεε,
 gbera sun di, domi sa kam kua.
 Wee, wi u koo sun kam koosia u sīimō nge guru
 wiru.

Win tabu kεkε yi sāa nge guru woo.
 Ma win dumi yi gunō bakeru sāabu kere.

14 Yinni Gusunō u nεε,

bɛɛ Yerusalemugibu,
sere saa yerà i kī i n kōsa bwisikumə.
I bɛɛn gōrusu dɛɛrasio, kpa i faaba wa.

¹⁵ I swaa dakio gari yi ba ka na Danun tem di
ka Efaraimun guunun di
ba nɛɛ, kōsa wee.

¹⁶ I ye bwesenu kpuro nɔɔsio.
Kpa i ye Yerusalemugibu sō i nɛɛ,
yiberɛba ba wee saa tontonden di.
Ba koo Yudaban wusu tabun kuuki koosi.

¹⁷ Kpa bu Yerusalemu sikerena
nge be ba gberu kōsu.

Domi yen tɔmbu ba man seesi.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁸ Bɛɛ Yudaba, geema wahala ya bɛɛ nɔni sōɔwa sere
bɛɛn woo sɔndɔ.
Adama ya sãawa bɛɛn kom kōsum ka bɛɛn nuku
kōsurun are.

Yeremi u wasikiramɔ

win tɔmbun wahalan sō

¹⁹ Yeremi u nɛɛ,
nɛn nuki man wuririmɔ ma nɛn torora kara.
Na ñ kpɛ n nɔɔ mari wahala yenin sō.

Na tabun kɔba nɔɔmɔ. Bu wee.
²⁰ Ba sun nɔɔsiamɔ ma ba wuu dabinu kəsuka.
Tem mɛ kpuro mu kam kobu dɔɔwa.

Subaru sɔara ba na ba bɛsɛn tabu kowobun kuu
bekuruginu wukura.

Ma ba nu gura ba ka doona.

²¹ Sere domma na kon yiberɛban gidi bɔra waamɔ,
kpa na n kɔban swīi nɔɔmɔ tãa tãa.

²² Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
wee, nɛn tɔmbu ba ñ bwisi mɔ.

MeƷa ba ñ man yē.
 Ba sāawa gari bakasu.
 Ba kōsan kobun bwisi mō,
 adama ba ñ gean kobu yē.

Kam kobu wee

23 Na tem mēera ma mu sāa bitam,
 gāanu sari mēn wōllō.

Na maa wōllu mēera,
 na deema yam bururam sari mi.

24 Na guunu mēera, na wa wee,
 nu wōruma. Ma gungunu nu bāarimō.

25 Na maa mēera na wa wee,
 tōnu sari tem sōō.

Ma gunōsu su yarina kpuro.

26 Na tem mēera mē mu raa sāa tem gem.

Na deema wee, mu kua tem saaram.

Ma wuu si su wāa mi, su wōruka.

Yinni Gusunōwa u ye kua win mōrun saabu.

27 Yinni Gusunō u nēē,

u koo tem mē gōsia tem saaram,

adama u maa nēē,

u ñ derimō mu n sāa mē ka baadommaō.

28 Yen sō, tem mu ko n gōō wooru sō,

kpa wōllu tu yam tīra.

Domi u himba yi kō, u ñ maa biru wurō.

29 Ye wusu kpuron tōmbu ba maasōbu ka ten
 towobun wōkinu nua,

yera ba duki yakikira kpuro.

Gaba wōriki dāa sōsō ma gaba dua kpee baaba sōō.

Ba wuu si deri su kua bansu.

30 Wunē Yerusalemu, buraru mba kaa maa tii kua.

Kaa tii beku wunōmgiru kasuawa a dewe,

kpa a wuran saba sebe, kpa a kiro doke?

Kam sōōra kaa tii buraru kua.

Wee wunɛn kīnasibu ba nun tusa
ba kasu bu nun go.

³¹ Na wuri ka weeweenu nɔɔmɔ
nge tɔn kurɔ wi u yiire u kī u win bii gbiikoo ma.
Ase Yerusalemun nɔɔwa ga nɔɔramɔ mi.
Ya wom gabamɔ, ya nɔma demie ya mɔ,
ya kam kuawa.
Wee yen yiberɛba ba ye sɛre, ya gɔɔ dɔɔ.

Yerusalemugibun toraru

5

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
bɛɛ Yerusalemugibu, i bɛɛn swɛɛ kpuro swĩyo.
I doo ka mi tɔmba ra mɛnnɛ i kasu
i n ko i goo wa wi u ra ko dee dee
ma u ra gem gere.
I n yɛro wa,
saa ye sɔɔra nɛ, Yinni Gusunɔ, kon bɛɛn durum
wɔka.

² Ma Yeremi u nɛɛ,
wee, ba ra n bɔrumɔ ba n mɔ,
ka Yinni Gusunɔn wɔaru,
adama weesu sɔɔra ba bɔri yi mɔ.

³ Yinni, n n wi u gem swĩi, wiya a kasu?
Wee, a bu sura adama ba nun atafiru kua.
A bu nɔni sɔɔwa, adama ka mɛ, ba n gɔanu gie.
Ben gɔru ga bɔbiawa nge kperu.
Ba yina bu wurama wunɛn mi.

⁴ Ma na nɛɛ, ba sɔawa nge bibu,
ba mɔwa nge gari bakasu.
Domi ba n wunɛn swɛɛ yɛ,
ba n maa wunɛn woodaba yɛ.

⁵ Kon gɔsira n da be ba bukuren mi,
kpa n ka bu gari ko.

Domi be, ba wunen swεε yē,
 ba maa wunen woodaba yē.
 Wee, ben tii ba nun yina
 nge yāa te ta wēε yina
 ma ta yi kasuka.

⁶ Yen sōna bà n dua dāa sōwō,
 gbee sinansu su ra bu go.
 Bà n dua yakasō,
 gbeeku bōnu nu ra bu go.
 Ma musuku gbeeku ga ra bu yōru bwēeye
 ben wuun gbāraran kōnnōwō,
 be ba yara min di,
 gu ka bu sēre gu kasuku.
 Domi ben toranu nu dabia.
 Ben naane sariru ta kpā.

⁷ Yinni Gusunō u neε,
 mban sōna kon nen tōmbun durum wōka.
 Domi wee, ba man deri
 ma ba bōrumō ka būnun yīsinu.
 Na bu debia,
 adama būna ba ka arukawani bōkua
 ba nu gasirimō.

⁸ Ba sāawa nge dum dwεε yi yi deba
 yi wuri mō yi kurōbu gire.
 Nge mēya ba ra n ben berusebun kurōbu naa gire,
 ba n kpeeki mō.

⁹ Mban sōna na n ko n bwese teni mōru kōsie,
 kpa n tu sēyasia yenin sō.

¹⁰ Ne, Yinni Gusunō,
 kon bu yiberēba surema,
 be, be ba sāa nge nen resem gbaaru.
 Ba koo ten kara sura
 kpa bu ten dāa kāsasi bōori yi yi n sāa negii.
 Adama ba n gbaa te kam koosiamō kpuro.

11 Mɛya kon ko domi Isireliba ka Yudaba
 ba ñ ka nɛ turo yɔre.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Ye ya koo Isireliba deema

12 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 Isireliba ba man siki
 ba nɛɛ, na ñ dam gam mɔ.
 Kɔsa kun maa bu deemamɔ.
 Ba ñ tabu wasi,
 ba ñ maa gɔɔru wasi.

13 Nɛn sɔmɔbun gari yi maa sɔawa nge wom dirum.
 Ben goo ku ra bu gari gee sɔ.
 Ba maa gerumɔ ba mɔ,
 sɔmɔ ben gari yi wɔri ben tii sɔɔ.

14 Yen sɔ, nɛ, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,
 na nɛɛ, ye ba ka gerua mɛ,
 wee, nɛn gari yi ko n sɔa nge dɔɔ wunɛ Yeremin nɔɔ
 sɔɔ,
 kpa nɛn tɔn be, ba n sɔa nge dɔa ye dɔɔ wi, u koo
 mwa.

15 Tɛ bɛɛ nɛn tɔmbu, Isireliba,
 kon bɛɛ bweseru garu surema tontonden di.
 Bwese te, ta dam mɔ
 ta raa maa wɔawa saa yellun di.
 I ñ maa ten barum nɔɔmɔ.

16 Ba sɔawa tabu durɔbu be kpuro.
 Ben sɛɛnun saabu,
 gonu ra n yibawa sikaɔ.

17 Bwese te, ta koo bɛɛn dɔanu kam koosia,
 ka bɛɛn bibu, ka bɛɛn yaa sabenu, ka bɛɛn dɔa
 marum,
 kpa bu bɛɛn wuu si su gbɔranu mɔ tabu wɔri,
 bu kɔsuku,
 si sɔɔ bɛɛn yɔiyɔbu wɔa.

18 Adama yen tɔɔ te, n ñ bεε kpuro kon kam koosia.

19 Tɛ Yeremi, bà n nεε, mban sɔna nε, Gusunɔ ben Yinni na bu yenin bweseru kuamme, kaa bu wisiwa a nεε, ba man deri ba ka tɔn tukobun bũnu na ben temɔ ba sãamɔ. Nge meya ben tii ba koo da bu tɔn tukobu sã tem tukumɔ.

Gusunɔ u win tɔmbu kirɔ mɔ

20 Yinni Gusunɔ u nεε,
i Yakɔbun bweseru sɔɔwɔ,
be, be ba sãa Yudaba, i nεε,

21 bu swaa dakio ye na bu sɔɔmɔ.

Ba sãawa nge wɔkɔbu, ba ñ bwisi mɔ.
Ba nɔni mɔ, adama ba ñ yam waamɔ.
Ba swasu mɔ, adama ba ñ gari nɔɔmɔ.

22 Ba ñ koo man nasia?

Ba ñ koo diiri nen wuswaaɔ?

Nena na dera yani seeri yi nim wɔkun nim gunua.

Ma na nεε, mu ñ maa saramɔ
mi na men nɔɔ bura yeru yi mi.

Miya mu ko n wãa sere ka baadommaɔ.

Baa mε nim kurenu nu ra se, nu ñ dam mɔ.

Baa mε nu ra wɔki, mu ku ra gam de.

23 Adama be, nen tɔmbu, ba sãawa mem nɔɔ sariba.

Ba ra ka man mɔru ko kpa bu man deri.

24 Ba ku ra tii sɔ bu nεε,

bu nε, Yinni Gusunɔ nasia,

nε wi na ra bu gura wɛ

wɔɔ ka wɔɔ yen saa sɔɔ,

kpa n maa saa yi bu ka dīanu gɛ.

25 Ba n yɛ ma ben durum ka ben toranun sɔna

ba ku ra maa doma ten bweseru wa.

26 Domi ben suunu sɔɔ tɔn kɔsoba wãa.

Ba ra tɔmbu yɛri beriewa bu ka bu mwεeri

nge be ba ra gunᵒsu taa yinuε.

²⁷ Takiwa ya ra n yiba ben yenusᵒ,
nge mε gunᵒ taason gunᵒ diru
ta ra n gunᵒsu yiba.

Nge mεya ba kuura ma ba dam kua.

²⁸ Ba dīa geenu di ma ba bᵒria.

Ba ra kᵒsa kowa yu banda.

Ba ku ra ka gobeku yinε, n̄ kun mε sāaro.

Ba ku ra bu ben gem wě.

Kpa ben tii ba n kuuramᵒ.

²⁹ Mban sᵒna na n̄ kon bwese teni mᵒru kᵒsie,
kpa n bu sεyasia yenin sᵒ.

³⁰ Wee, n̄n tᵒmba gāa kᵒsunu mᵒ tem mε sᵒᵒ.

³¹ Ben sᵒmᵒbu ba gari weesugii mᵒ.

Ma yāku kowobu ba ben tiin arufaani kasu.

Ma n̄n tᵒmbu ba bu yen dam kēmᵒ.

Sanam mε kpuro ya koo nᵒru ko, amᵒna ba koo ko.

Yiberεba ba Yerusalemu tarusi

6

¹ Bεε Benyamεεba,
i duki yakuro Yerusalemun di.

I kᵒba soowo Tekoᵒᵒ.

I yīreru koowo Bεti Hakerεmuᵒ.

Domi nᵒni swāa bakaru ka kam kobu sisi,
saa sᵒᵒ yēs̄an n̄m geu gian di.

² Ba koo Yerusalemu, wuu burᵒ ge kᵒsuku.

³ Wee, tᵒmba ye wᵒrim wee
nge kparobu ka ben yaa sabenu.

Ba ben sansani gira ba ka ye sikerena.

Ben baawure u win bweu mwa, wi ka win tabu
kowobu.

⁴ Ba kuuki mᵒ ba mᵒ,

i de su se sɔɔ sɔɔ gbãara su wuu ge wɔri.
Adama tɛ sɔɔ kpa, yam maa tĩramɔ.

⁵ N n mɛn na, i de su se wɔkuru
su da su gen dii geenu kɔsuku.

⁶ Ma Yinni Gusunɔ u bu sɔɔwa u nɛɛ,
bu dãa bɔɔrio kpa bu ka ye sasanu gira
bu ka Yerusalemu sikerena, bu ye sɛɛyasia
yèn sɔ yen tamba dam dɔrenamɔ.

⁷ Nge mɛ dɔkɔ ya ra nim swĩ mu n kokumɔ,
nge mɛya Yerusalemugibun nuku kɔsuru
ta ra n sɔɔsiramɔ.

Daa bɔɔbɔya ka kam kobun kookoosun gariya
yi ra n nɔɔramɔ mi.

Na ra n waamɔ baadomma
ba tumbu nɔni sɔɔmɔ ba bu mɛɛra mɔ.

⁸ N n mɛn na, bɛɛ Yerusalemugibu,
i nɛn sɔɔsiru laakari koowo,
kpa n ku ra nɛn tii gawa saa bɛɛn min di
n bɛɛn tem kam koosia.

Isireliba

ba kua mɛm nɔɔbu sariba

⁹ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, u Yeremi sɔɔwa u
nɛɛ,

ba koo Isireli be ba tie gura mam mam
nge mɛ ba ra dãa binu sɔri
ba kun gãanu deri.

¹⁰ Ma Yeremi u wisa u nɛɛ,
wara kon gari sɔ, kpa n nùn kirɔ ko.
Wara koo man swaa daki.
Wee, ba swaa tau. Ba n̄ kpɛ bu laakari ko.
Ben mi, wunɛ Yinni Gusunɔn gari
yi ra bu sekuru kowa.
Ba ku ra kã bu yi nɔ.

11 Yinni Gusunɔ,
wee, na ka tɔn be mɔru mɔ wunen sɔ.
Na kpɔna n tii nenɛ.

Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
a de mɔru ye a man kuammɛ mi,
yu wɔri bibu sɔɔ be ba dweemɔ dɔa saanɔ,
ka sere maa aluwaaasiban wuunu sɔɔ.
Domi kurɔbu ka durɔbu ka tɔkɔnu,
kpurowa ba koo gura bu ka doona.

12 Kpa ben yɛnusu su ko gabugisu
ka ben gbea ka ben kurɔbu.
Domi kon tem mɛ kpuron tɔmbu nen dam sɔɔsi.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

13 Domi saa bwɛɛbwɛɛbun di sere ka damgibɔ,
ben tii tiin arufaaniwa ba ra n naa gire.
Nɛn sɔmɔbu ka yɔku kowobun tii,
ba ra n weesu mɔwa.

14 Ba ra n nen tɔmbun wahala atafiiru sɔawa,
ba n mɔ, alafia wɔa,
adama alafia gaa sari.

15 N weenɛwa sekuru ta n bu mɔ,
kɔsa ye ba mɔn sɔ,
adama ba n sekuru mɔ.
Ba n mam wure ma ba tore.
Yen sɔna ba koo wɔruma bu gbi.
Ba koo fukura bu wɔruku
dɔma te kon bu sɛɛyasia.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni kpuro gerua.

16 Yinni Gusunɔ u win tɔmbu sɔɔwa u nɛɛ,
i seewo i swɛɛ mɛɛri
i bɛɛn yellun swaa bura ye kasu i swi,
kpa i wa i n wɔa bɔri yendu sɔɔ.
Adama ba wisa ba nɛɛ,
sa n ye swimɔ.

17 Gusunɔ u nɛɛ,
na bɛɛ kɔsobu wɛ̃
i ka ben kɔban swĩi swaa daki.
Adama ba wisa ba nɛɛ,
sa ñ swaa dakimɔ.

18 Yen sɔ̃, u nɛɛ, bɛɛ bwese ni nu tie,
i swaa dakio i nɔ ye ya koo nɛn tɔmbu deema.

19 Bɛɛ temgibu, i waawo.

Wee kon nɛn tɔmbu kɔsa sure.
Yera ya ko n sãa ben bwisikunun are.
Domi ba ñ nɛn gari swaa daki,
ma ba nɛn woodaba gema.

20 Na ñ ben turare ye ya wee Seban di
ñ kun mɛ dãa kiku nubu duroruguu
ge ba ka na saa tontonden din bukata mɔ sãarun sɔ̃.
Na ñ ben yãku dɔ̃ɔ mwaararuginu kĩ.
Meya ben yãku ni nu tie, nu ñ maa man wɛ̃remɔ.

21 Yen sɔ̃na kon bu sokuratia dokea,
kpa baababa ka ben bibu,
tɔnu maa ka win bɔrɔ
bu sokura mi bu gbi.

Ba koo Isireliba wɔrima

22 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
wee bweseru gara sisi
saa sɔ̃ɔ yɛ̃san nɔm geu gian di
mi n toma.

Bwese ten tɔmbu ba dam mɔ.

23 Ba tɛnnu ka yaasi neni.

Ba nuki sosu, ba ñ wɔnwɔndu mɔ.
Ma ba kukirimɔ nge nim wɔ̃kun nim.
Ba yɔ̃ɔwa dumi wɔ̃llɔ,

ma ba yɔ̃ swɛɛ swɛɛ, ba tabun sɔ̃ru sãa
bu ka wunɛ Yerusalemu wɔri, wunɛ wi a sãa Siɔni.

24 Yerusalemugiba nɛɛ,

ye sa ben labaari nua,
yera beŋen gɔma dwiiya.
Sa wurura nge tɔn kura
wi u yiire u kɔ̃ u ma.

²⁵ Goo u ku raa yari u da swɛɛɔ.
Goo ku raa maa yari u da yakasɔ.
Domi yiberɛba ba wãa mi,
ba ben takobiba neni.
Tɔmba berum soore baama.

²⁶ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
bɛɛ nen tɔmbu, i saaki pɔra sɛkeo
kpa i tii torom wisi nuku sankiranun sɔ.
Bɛɛn baawure u gɔɔ swɔ̃iyɔ
nge wi u win bii teereru bia.
I wuri koowo ka nɔni yĩresu.
Domi wi u koo bɛɛ kpeerasia
u koo bɛɛ wɔriwa subaru sɔɔ.

Isireliba ba swaa tau

²⁷ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
wunɛ Yeremi, na nun yi a ka nen tɔmbu sɔwa
nge mɛ seko u ra sii geesu sɔwe,
kpa a ka ben daa gia.

²⁸ Ma Yeremi u nɛɛ,
tɔn be, ba sãawa wee kowobu ka mɛm nɔɔ sariba.
Ba bɔɔbuwa nge sisu. Be kpuro ba sankirewa.

²⁹ Bã n sisu ka pɛɛrum dɔɔ doke ba wure,
ye kpuro ya ra yandewa,
kpa pɛɛrum mɛ, mu sii si sɔwa.
Adama kam sɔɔra ba Isireliba sɔwa.
Ben tɔn kɔsobu ba ñ wunaramɔ,
³⁰ ma ba bu sokumɔ sii si su ñ gea sãa.
Domi Yinni Gusunɔ u bu biru kisi.

7

Yeremi u waasu m̀

Yinni Gusuǹn s̄aa yer̀
(I maa m̄erio 26:1-19)

¹ Yinni Gusuǹn u Yeremi s̄̀w̄a u n̄e,

² a doo a ȳra n̄en s̄aa yerun k̄nn̄w̄ a n̄e, yeniwa n̄e, Yinni Gusuǹn na gerua. Na n̄e, be Yudaba, be, be ba ra gesi du saa k̄nn̄n minin di bu ka man s̄a, bu swaa dakio bu n̄.

³ N̄e, Gusuǹn Isireliban Yinni, n̄e wi na w̄llu ka tem m̀, na gerua na n̄e, bu ben sanu sanusu ka ben daa k̄sio. Saa yera kon de ba n w̄a tem m̄e s̄̀.

⁴ Bu ku ben naan̄e doke dii teni s̄̀ ba n m̀, n̄e, Yinni Gusuǹn s̄aa yer̄a mi!

⁵ B̄a n ben sanu sanusu ka ben daa k̄sa, ma ba gea kuanamm̄e,

⁶ ma ba kun s̄abu ka ḡminibu ka gobekuba dam d̄rem̄, ma ba kun maa t̄nu wi u kun ḡanu kuen yem yarim̄, ma ba kun b̄nu s̄am̄ ni nu koo de bu kam ko,

⁷ saa yera kon de ba n w̄a tem m̄e s̄̀ m̄e na ben baababa w̄e, ba n m̀ sere ka baadomm̄a.

⁸ Adama wee gari weesugiiya ba naan̄e s̄aa yi yi ñ arufaani gaa m̀.

⁹ Ba ra n ḡbenim̄, ba ra n t̄mbu goom̄, ba ra n sakararu m̀, kpa ba n n̄w̄ m̄w̄e weesuginu m̀, kpa ba n b̄u wi ba m̀ Baali turare d̄s̄ dokeamm̄e, kpa ba n maa b̄u s̄aru m̀ te ba ku ra raa ko.

¹⁰ K̄si yiniwa ba ra n m̀, kpa bu sere na bu ȳra dii t̄n mi ba ra man s̄a ba n m̀, sa yakiara yiber̄ban n̄man di.

11 Ba tamaa dii tèn mi ba ra man sã ta sãawa gbenɔbun wãa yeru? Domi mɛsuma na waamɔ.

12 N n mɛn na, bu doo Siloɔ bu yam mi na raa gɔsa bu ka man sã mɛeri. Kpa bu wa nge mɛ na mu kua nɛn tɔmbu Isireliban daa kɔsan sɔ.

13 Tɛ, yèn sɔ ba kookoo sinin bweseru kua, ma na bu gerusi kpeetim sari adama ba n̄ man swaa daki, na bu soka ma ba n̄ man wurari,

14 yen sɔna kon nɛn sãa yee tɛ sɔɔ ba ben naane doke ka tem mɛ na be ka ben baababa wɛ kam koosia nge mɛ na Silo kua.

15 Kon bu gira bu tonda nɛn wuswaan di nge mɛ na ben mɛro bisibu Isireliba gira.

Gusunɔ u Yeremin

kanaru yina Yudaban sɔ

16 Wunɛ Yeremi, a ku man suuru kana Yudaban sɔ. A ku bu kanaru garu kua. Domi na n̄ nun swaa dakimɔ.

17 A n̄ waamɔwa ye ba mɔ Yudaban wuu marosɔ ka sere Yerusalemun swɛɛ sɔɔ?

18 Bibu ba dãa guramɔ bũu yãkunun sɔ. Ma ben baababa ba ka ye dɔɔ sɔrumɔ bũu sãa yenɔ. Tɔn kurɔba pɛɛ som burimɔ bu ka kiranu ko ni ba koo ka bũu wi ba mɔ Asitaate ka sere maa bũnu ganu sã, kpa bu ka man torari.

19 Adama ka gem, n̄ n̄ nɛ ba torarimɔ, beya ba tii sekuru dokemɔ.

20 Yen sɔna na nɛɛ, kon de nɛn mɔru yu wɔri nɛn sãa yee te sɔɔ, ka tɔmbu sɔɔ, ka yaa sabenu sɔɔ, ka dãaɔ ka sere maa dīanu sɔɔ. Nɛn mɔru ye, ya ko n̄ gbisimɔwa, ya n̄ suremɔ.

Yudaban mɛm nɔɔbu sariru

21 Wee ye nε, Gusunə Isireliban Yinni, nε wi na wəllu ka tem mə na gerua na nεε, i ra yāku nu ko řn sukum i ra di, ka yāku dđə mwaararuginu, adama n buram bo i ni kpuro menna i bεeyam di.

22 Domi na ñ bεen baababa yākuru garu yiire dəma te na bu yara saa Egibitin di.

23 Ye na bu yiire yera, bu nen gari nəwə, kpa na n sāa ben Yinni, kpa be, ba n maa sāa nen tambu. Bu nen wooda kpuro swīyə ye na bu wē, kpa ben wāaru tu wēra.

24 Adama ba ñ swaa tem kpī bu nen gari nə. Ben tiin gōru kīra ba swīi, ma ben daa kōsa ya sosi.

25 Saa dəma tən di bεen baababa ba yara Egibitin di sere n ka gisə girari, na ra n bεε nen səməbu gəriamməwa saa baayere.

26 Adama i swaa taaya i ñ man swaa daki. Ma i kōsa kua n kere ye bεen baababa ba kua.

27 Wunε Yeremi, à n yeniba kpuro gerua, ba ñ nun swaa dakimə. À n maa bu soka, ba ñ nun wurarimə.

28 Ka mε, a bu sđəwə a nεε, ba sāawa bwese te ta ku ra Gusunə ten Yinnin gari nə. Tora tee teya ba ra n mə baa ù n bu sεeyasia. Gem ku ra n maa wāa ben nəsə.

Durum ye Yudaba ba kua

Bēni Hinəmun wəwə

29 Yinni Gusunə u nεε,
Yudaba bu ben seri buro bu kō
yi yi sđəsimə ma ba sāa negibu.
Bu yəwə guuru wəllə,
kpa bu gəw swī.
Wee ba nen məru seeya,
ma na bu biru kisi.

³⁰ Domi be, Yudaba ba kōsa kua nen nōni sō. Ba ka bŭnu dua diru mi ba ra man sã, ba tu disi doke.

³¹ Ma ba bŭu turanu bana Tofetiō, Beni Hinōmun wōwāō bu ka ben bibu yāku dōō mwaararuginu ko mi, yāku nìn bweseru na n̄ mam gōru doke n bu sō bu ko.

³² Yen sōna tōnu ganu sisi n̄ sō ba n̄ maa wōwa ye sokumō Tofeti n̄ kun mε Beni Hinōmu. Ba koo ye sokuwa tən goo yeru. Miya ba koo tambu sike yèn sō ayeru maa sari gam.

³³ Gunōsu ka yεε yi koo tən gonu di. Goo sari wi u koo yi yinari.

³⁴ Kon de Yerusalemu ka Yudaban wusu su mari sō sō, ba n̄ maa nuku dobun kuuki mō wuu si sō. Meya ba n̄ maa kurō kpaarun womusu nōmō mi. Domi tem mε, mu koo kowa bansu.

8

¹ Yinni Gusunō u nεε, yen tō te, ba koo Yudaban sinambu ka ben asakpōbun kukunu sikia sikirun di ka ben yāku kowobuginu ka ben sēmōbuginu ka sere maa Yerusalemun tāmbuginu.

² Sō sō, nu ko n̄ sō soore. Wōkuru kpa nu n wāa suru ka kperin tarum sō. Ba n̄ maa nu guramō bu sike. Nu koo kowa taaki tem sō. Domi sō ka suru ka kperi yiya ba raa kīa ma ba yiira ba yi sāwa.

³ Be ba koo tiara be, Yuda daa kōsagii be sō, mi na bu yarinasia kpuro, gōwa ba ko n̄ kī n̄ kere wāaru. Nε, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Yudaban bwisikunu

kun asansi mō

⁴ Yinni Gusunō u Yeremi sōwa u nεε, a nen tambu bikio a nεε,

tānu ù n wəruma, u ku ra se?
Goo ù n gɛra win swaan di, u ku ra wurame?

⁵ N n mɛn na, mban sōna nɛn tambu Yudaba
ba swaa kōsa swīi ba dɔɔ.

Ba yōrariwa dim dim ben weesu sɔɔ
ba n būnu sāamɔ.

Ba ñ kī bu gəsirama nɛn mi.

⁶ Na yō sēɛ na bu swaa daki ka laakari.

Ba gari gerumɔ yi yi ñ asansi gaa mɔ.

Ben goo kun gōru gəsiamɔ win nuku kōsurun di,
u nɛɛ, mban sōna u yeni mɔ.

Be kpuro ba ben tiin swaa swīiwa
nge duma ye ya wāa tabu sɔɔ.

⁷ Baa tionko ka kpurabu ka kpaaru baniku
nu yē saa ye n weenɛ nu sī

ka saa ye n weenɛ nu wurama nin wāa yerɔ.

Adama nɛn tambu ba ñ nɛn wooda yē
ye na ka bu kpare.

Be ba tii garisi bwisigibu

⁸ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,
amɔna ba koo ka kpī bu nɛɛ ba bwisi mɔ.

Beya ba nɛ Gusunɔn wooda mɔ.

Domi be ba wooda ye yorua, ba ye gəsiawa.

⁹ Wee bwisigiba nɛ, Yinni Gusunɔn gari gema.

Ma ba yiberɛban yina mwaara

ba wāa biti ka sekuru sɔɔ.

N n mɛn na, bwisi yirà ba maa mɔ.

¹⁰ Yen sōna nɛ, Yinni Gusunɔ,

kon de yiberɛba bu ben kurɔbu ka ben gbea
mWɛɛri.

Domi saa ben bwēɛbwēɛbun di

n ka girari ben damgibɔ,

ben tii tiin arufaaniwa ba ra n naa gire ka taki.

Nɛn sɔmɔbu ka yāku kowobu, weesa ba ra n m̀.

¹¹ Ba ra n nɛn tɔmbun wahala atafiiru s̄awa,
ba n m̀, alafia wāa,
adama alafia gaa sari.

¹² N weenɛwa sekuru tu bu mwa kōsa ye ba m̀n s̄.
Adama sekura ku ra bu mwɛ bu tuka.
Ba ku ra maa ben toranu tubu.
Yen s̄na ba koo w̄ruma bu gbi
d̄oma te kon bu s̄ɛyasia.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔ ka win tɔmbu

¹³ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
gbaa wuko u ra win d̄ianu ḡɛwa u m̄enna.
Adama wee, na k̄i n nɛn d̄ianu m̄enna Isireliban mi,
ma na deema ba s̄awa nge resɛm
n̄ kun mɛ nge figie ye ya wurusu d̄ella
ya n̄ binu m̄.
Yen s̄na kon bu deri swaa sarobun s̄.

¹⁴ Yudaba ba nɛɛ,
mban s̄na sa s̄ mini.
I de su m̄enna
kpa su da wuu si su gb̄aranu m̄n mi,
sa n ḡɔ mara.
Domi Gusunɔ b̄ɛsɛn Yinni u yiwa su gbi.
U koo sun nim d̄ɛɛgim n̄rusia,
ȳn s̄ sa n̄n torari.

¹⁵ Wee, sa tamaa w̄ara koo k̄asi,
adama ya n̄ koore.
Sa tamaa saa gaa wee ȳ s̄ɔ b̄ɛsɛn n̄ni sw̄aru
ta koo kpe,
adama nandaba bu sun deema.

¹⁶ Wee sa yib̄ɛɛban dumin w̄kinu n̄ɔm̄ Danun
bera gia.

Ma yi wuri m̀, yi tem kpuro n̄ni mu diirim̄.

Yiberε be, ba dīanu guramə ba gbea mwaamə,
ka sere Yerusalemu ka yen tambu.

¹⁷ Adama Yinni Gusunə u wisa u nεε,
na n̄ daa bεε sɔɔwa mε ro?
Wee kon bεε wεε d̄εεgii kparema
yi yi n̄ dobo dobogibun gari nɔɔmə.
Yi koo bεε dw̄εwa.

Yeremin nuki sankira

¹⁸ Yeremi u nεε,
n̄n nuki sankira n̄n t̄ambun wahalan s̄ɔ.
Na k̄i n̄ tii nukuru yemiasia,
adama ya n̄ koorə.

¹⁹ Wee, na n̄n t̄ambun weeweenu nɔɔmə baaman
di.

Ba m̄, Yinni Gusunə u sariwa Siɔniɔ?
Yen sunə u n̄ maa w̄aawa mi?
Ma Yinni Gusunə u wisa u nεε,
mban s̄ɔna ba n̄n m̄ru seeya
ba b̄nu s̄amə n̄n bw̄aarokunu
ba waama t̄n tukobun min di.

²⁰ Ma Yeremi u nεε,
saa ye sa raa ȳiyo su faaba wa,
ya doona nge ḡεbun saa.

Wee, sa n̄ faaba wa.

²¹ N̄n t̄ambu ba n̄ni s̄ɔre.
Ben n̄ni sw̄a te, ta man b̄kana.
Na nande, na nuki sankire.

²² Tibu sariwa Galadiɔ?
Dokotoro goo sariwa mi?
Nge mban s̄ɔna Isireliban bosu kun kpeemə.

²³ N̄n wiru t̄a n̄ daa nim yiba
ma n̄n n̄ni yi s̄a nge bwii,
kon daa wuri kowa s̄ɔ s̄ɔ ka w̄kuru
n̄n t̄n be ba gun s̄.

*Bwese weesugiru***9**

¹ Yeremi u nεε,
 nà n daa kuru mɔ gbaburɔ, kon daa dawa ten mi,
 n nen tɔmbu deri na n ka bu tondine.
 Domi be kpuro ba sãawa nge sakara kowobu.
 Ma ba kua naane sarirugibu.

² Yinni Gusunɔ u gerua u nεε,
 ba ra n nɔɔ dɛɛrawa bu ka weesu ko.
 Ba ku ra tem me kpare dee dee gem sɔɔ,
 sere ka weesu.

Wee siya su kua ben dam.

Ba ra n nuku kɔsuru mɔwa ba n dɔɔ.
 Meya ba ku ra ne, Yinni Gusunɔ wure.

³ Baawure u ra n win kraasi taki dimɔwa.

Ba n naane mɔɔsine.
 Ba ra n kɔrumɔtɔnu kuanammewa,
 kra ba n weesu sɔɔnamɔ.

⁴ Kra ba n nɔni wɔkunamɔ.

Ba ku ra gem sɔɔne,
 kra ba n ben nɔɔ dɛɛrimɔ bu ka weesu ko.
 Meya ba ra n mɛɛrimɔ nge me ba koo ka kɔsa ko.

⁵ Ba ra tii wɛ kɔsan kobu ka weesu sɔɔ
 sere ba yina bu man wura.

⁶ Ne, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, na nεε,
 wee, kon bu sɔwa n ben laakari mɛɛri.
 Domi na n yɛ ye kon ka nen tɔn beni ko
 ben nuku kɔsurun sɔ.

⁷ Wee, tɔn ben yara ya sãawa nge sɛɛ dɛɛguu
 ge ga ra go.

Weesa ba ra n mɔ,
 kra ba n ben berusebu bɔri yendun gari sɔɔmɔ.
 Adama ben gɔruɔ, yina ba ra n bu berie.

8 Yeniban sɔ̄, kon bu sɛɛyasia
 kpa n bu mɔ̄ru kɔ̄sie.
 Nɛ, Yinni Gusunɔ̄wa na yeni gerua.

Wuri ka swĩin sanam

9 Yeremi u nɛɛ,
 kon guunu ka mi ba ra raa yaa sabenu kpare swĩiya.
 Domi nu gbera, goo ku ra maa sare mi,
 ba ku ra maa yaa sabenun wuri nɔ̄ mi.
 Ma gunɔ̄su ka gbeeku yɛɛ yi duki yakikira min di.
 Gãanu kun maa wãa mi.

10 Yinni Gusunɔ̄ u nɛɛ,
 u koo de Yerusalemu yu ko bansu,
 kpa yu ko gbeeku bɔ̄nun wãa yeru.
 Mɛya u koo maa de Yudaban wusu su ko bansu.

11 Wara u bwisi mɔ̄ u ka ye tubusia.
 Yinni Gusunɔ̄ ù n ka yẽro gari kua,
 u geruo yèn sɔ̄ tem mɛ, mu kua bansu
 mi goo ku ra maa sare.

12 Yinni Gusunɔ̄ u maa nɛɛ, yeni ya koorawa yèn
 sɔ̄ nɛn tɔ̄mbu ba nɛn woodaba deri ye na bu wẽ, ma
 ba ñ nɛn gere wure, ba ñ ka ye sɔ̄mburu kue.

13 Ma ba ben tiin kĩru swĩi ba bũu wi ba mɔ̄ Baali
 sãwa nge mɛ ben baababa ba bu sɔ̄si.

14 Yen sɔ̄na nɛ, Gusunɔ̄ Isireliban Yinni, nɛ wi na
 wɔ̄llu ka tem mɔ̄, na nɛɛ, wee, kon bu dãa kiku gagu
 * ge ga sosu diisia, kpa n bu nim mɛ mu dẽɛ mɔ̄
 nɔ̄rusia.

15 Kpa n de bu yarina bu da bwese tukunun
 suunu sɔ̄, mi be ka ben baababa ba ñ daa yẽ. Kon
 de bu bu go ka takobi, kpa bu bu kam koosia mam
 mam.

* **9:14 dãa kiku gagu** - Dãa kiku gera ba ra soku abusenti.

16 Nε, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Yeremi u nεε,
i doo i tɔn kurɔ be ba ra gɔɔ swĩ kasuma.
I doo i yen goniba sokuma

17 bu na fuuku bu sun gɔɔ wuri kua,
kpa bεsɛn nɔni yĩresu su koku.

18 Domi wuri nɔra Siɔniɔ.
Ba mɔ, wee, ba sun gura,
seku bakara sun deema.
N kua tilasi su ka bεsɛn tem deri.
Wee ba bεsɛn yenusu kɔsuka.

19 Bεε kurɔbu, i Yinni Gusunɔn gari nɔwɔ.
Kpa i swaa daki i nɔ ye u gerumɔ.
I bεen wɔndiaba wuri sɔɔsio,
i gɔɔ wuri sɔɔsinɔ.

20 Domi gɔɔ u sun kɔasi saa fenɛntin di,
ma u dua sere sina kpaarɔ.
Meya u maa bii be ba bɔsu swεε sɔɔ goomɔ,
ka sere maa aluwaaasiba mi ba ra gesi mɛnnε kpuro.

21 Yinni Gusunɔ u nεε,
tamba koo wɔruku bu gbisuku,
kpa ben gonu nu n tɛrie yakasɔ nge naa bisu,
n̄ kun mε nge dobi yi yi gea yina ba deri gberɔ.
Ba n̄ maa yi suamɔ.

À n kī a n bwisi gee mɔ,

a Gusunɔ gio

22 Yen sɔ, bwisigii u ku woo kana win bwisin sɔ.
Damgii u ku maa woo kana win dam sɔ.
Meya dukiagii u ku woo kana win dukian sɔ.

23 Adama wi u kī u woo kana,
u woo kanɔ yèn sɔ u bwisi mɔ u ka man tubu,

ma u yē ma nena na sāa Yinni Gusunə.
 Na sāawa naanegii wi u ra siri dee dee,
 kpa u de durom mu n wāa tem səə.
 Tən benin bwesera ba ra man wēre.
 Nε, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

Kirə

Yuu be ba n Gusunə yēn sə

²⁴ Wee tōru gara sisi tē səə kon bu kam koosia be
 ba bango mə wasi səə ma ba ku ra nen arukawani
 yibie.

²⁵ Beya Egibitigibu, ka Yudaba, ka Edəmbaba, ka
 Aməniba, ka Məabuba, ka be ba ra ben wii baarun
 seri kəni, ka sere be ba wāa gbaburə. Domi bwese
 tuku ni kpuro ka mam Isireliban tii, ba sāawa
 bango sariba ben gōrusə.

Būnu ka Yinni Gusunə

10

¹ Bεε Isireliba, i swaa dakio i nə ye Yinni Gusunə
 u bεε səəmə. U nεε,

² i ku bwese tukunun yira swīi.

I ku wurura wəllun yīre nin sə,
 ni bwese tukunu nū n wa,
 nu ra nande.

³ Domi bwese nin sāaru ta sāawa kam dirum.
 Nu ra sewa nu da dāa səəwə nu dāa bura.
 Kpa dāa dāko u ka ye bwāaroku ko.

⁴ Kpa bu gu buraru kua,
 bu gu sii geesu ka wura pote.
 Kpa bu gira bu kulumba kpare ka matalaka,
 gu ku ka wəruman sə.

⁵ Bwāarokunu nu ra n sāawa
 nge nare ye ba ra ko gberə.

Nu ñ gari m̀, ba ra n nu s̀wawa,
domi nu ñ kp̃ nu ka tii s̃.

Yen s̃, i ku nin berum ko.

Nu ñ kp̃ nu bεε k̃sa ñ kun mε gea kua.

⁶ Ma Yeremi u Gusuñ siara u nεε,

Yinni Gusuñ, a kp̃ã.

Goo sari wi u ka nun weenε.

Ma a ỹsiru yara wunen dam saabu.

⁷ Wuna a s̃ã bwesenu kpuron sina boko.

Wara u ñ koo nun nasia.

Wuna a yiiko kpuro m̃.

Bwesenu kpuron bwisigibu s̃,

goo sari wi u ka nun weenε.

⁸ Be kpuro ba ñ bwisi m̃.

Ben ỹru ta s̃awa kam.

Domi d̃ara ba ra d̃aku ba n s̃am̃.

⁹ Kpa bu tu sii geesu pote, si ba ka na Taasisin di,

ñ kun mε wura ye ya wee Ufasin di,

kpa bu tu yabe gaaduragiru ka wuñmgiru sebusia.

Yeba kpuro ya s̃awa t̃nun ñman s̃mburu.

¹⁰ Adama wunε Yinni Gusuñ,

a s̃awa Yinni, wuna n weenε bu s̃.

A w̃awa. Kaa n maa bandu diiwa sere ka
baadommã.

Wunen m̃ru yà n seewa,

tem mu ra ỹiriwa,

kpa bwesenu kpuro nu kpana nu ỹra wunen
wuswaã.

¹¹ Bεε bwese tukunu, i swaa dakio i ñ, bεen b̃u
ni, nu ñ w̃llu ka tem taka kue. Nin tii nu koo kam
kwa mam mam.

¹² Yinni Gusuñwa u tem taka kua

ka win dam, ka win ỹru,

ma u w̃llu t̃ria ka win bwisi.

¹³ Wiya u ra de buk̃ gu se w̃ll̃,

kpa u woo seeyama saa gen wãa yerun di,
 kpa guru winu nu nim kpaasina,
 kpa guru maakinu nu koorã, kpa gura yu nε.
 14 Tõnu ù n ye kpuro mεεra, u ra biti soorewa.
 Sekuru ta ra maa sekobu mwεwa
 bà n ben bwãaroku ni wa.
 Domi nu ñ kpε nu ko mε, nu ñ wεsiaru mɔ.
 15 Ba nu kuawa bu ka tɔmbu nɔni wōke.
 Nu ñ sãa gãanu. Nu koo kam ko sɔɔ teeru,
 dɔma te Yinni Gusunɔ u koo nu siri.
 16 Gusunɔ, Isireliban Yinni u ñ sãa nge ni.
 Domi wiya u kpuro taka kua.
 Wiya u sãa win tɔmbun arumani.
 Win yĩsira Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni.

Yerusalemun wɔrumaa

ya turuku kua

17 Yeremi u nεε,
 bεε Yerusalemugibu, wee, yiberε ba bεε tarusi.
 I seewo i bεεn yãnu kpaasina.
 18 Domi Yinni Gusunɔ u nεε,
 u koo de yiberε be, bu bεε wɔri,
 kpa bu bεε gura bu ka bεε da mi n toma.
 19 Yerusalemugibu ba wuri wɔri ba mɔ,
 sa kam kua. Wee, besen bosu kpεã,
 besen nɔni swãara banda.
 Sa raa nεε, kōsa yà n sun deema,
 sa ko kpĩ su ye ma.
 20 Adama besen dia ya wɔruka.
 Yen wεε kpuro kasikira.
 Ma ba besen bibu gura kpuro.
 Goo sari wi u koo maa besen wuu seeya.
 21 Yera Yeremi u nεε,
 bεεn kparobu ba kua gari bakasu.

Ba ñ Yinni Gusunə kasu.
Yen sōna ba ñ kuure,
ma bεε kpuro i yarina.

²² Wee damu gagu ga nəramə.

Tən dabira wee saa sōo yēsan nəm geu gian di,
bu ka Yudaban wusu kpeerasia,
kpa su ko gbeeku bōnun wāa yeru.

Yeremi u kanaru m̀

ka win təmbun yīsiru

²³ Yinni Gusunə, na yē
ma tənu kun kpē u win tii kpara
nge mε n weenε.

Goo sari wi u koo kpī u win tii swaa gea sure.

²⁴ Yinni Gusunə, a man sεeyasio saka sōo,
n kun ka məru, kpa a ku ra man kam koosia.

²⁵ A wunen məru sureo
bwese ni nu ñ nun mεm nəwammən mi,
ni, ni nu ñ nun sāmə.

Domi nu wunen təmbu Yakəbun bweseru
kpeerasiamə,
nu ben tem bansu koosiamə.

Isireliba ba Yinni Gusunən

arukawani kusia

11

¹ Gari yiniwa Yinni Gusunə u Yeremi sōowa. U
nεε,

² a nən arukawanin gari nəwə, kpa a Yudaba ka
Yerusalemugibu sō a nεε,

³ nε, Yinni Gusunə, na gerua na nεε, bōrurowa wi
u yina u nən arukawani yenin gari nə,

⁴ ye na raa ka bεen baababa bəkua sanam mε na
bu yara Egibitin di mi ba raa nən sōore too. Miya na

bu sɔɔwa na nɛɛ, bu nɛn gari swaa dakio, kpa bu ko ye na bu sɔɔwa. Saa ye sɔɔra ba ko n sãa nɛn tɔmbu, kpa na n maa sãa ben Yinni.

⁵ Nge meya kon ka nɛn nɔɔ mweeru yibia te na beɛn baababa kua na nɛɛ, kon bu tem wɛ mɛ sɔɔ tim ka bom mu kokumɔ. Tem meya i waamɔ gisɔ.

Ma Yeremi u Yinni Gusunɔ wisa u nɛɛ, ami.

⁶ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a gari yini geruo Yudaban wusu kpuro sɔɔ ka Yerusalemun nukurun swɛɛ kpuro sɔɔ, a nɛɛ, bu nɛn arukawanin gari swaa dakio kpa bu yi mɛm nɔɔwa.

⁷ Saa dɔma tɛn di na ben baababa yarama Egibitin di sere ka gisɔ, na ra n bu sɔɔmɔwa bu de bu man mɛm nɔɔwa.

⁸ Adama ba n nɛn gari yi swaa daki, bu sere yi mɛm nɔɔwa. Ben baawure u win tiin gɔru kɪru swiwa. Ma na dera bɔri yin gari yi wãa arukawani ye sɔɔ, yi bu di.

⁹ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, wee Yudaba ka Yerusalemugibu ba nɔɔ tia kua.

¹⁰ Ba wura ben baababan yira sɔɔ, be, be ba yina bu nɛn gari swaa daki. Ma ba ka bũnu arukawani bɔkua ba nu sãamɔ. Isireliba ka Yudaba ba nɛn arukawani ye kusia ye na ka ben baababa bɔkua.

¹¹ Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ, kon de kãsa yu bu wɔri. Ba n yariɔ kãsa yen min di. Ba koo man nɔɔgiri sue adama na n bu swaa dakimɔ.

¹² Yudaba ka Yerusalemugibu ba koo da bu bũnu soku ni ba yãkunu koosimɔ. Adama bũu ni, nu n bu faaba mɔ wahalan saa sɔɔ.

¹³ Bɛɛ Yudaba, nge mɛ beɛn wusu su geeru nɛ, nge meya beɛn bũnu nu geeru nɛ. Nge mɛ Yerusalemun

swεε yi geeru nε, nge mεya yen sãa yenu nu geeru nε, mi i ra būu wi ba mò Baali sã.

¹⁴ Adama wunε Yeremi, a ku kanaru ko tɔn ben sō. Domi baa bà n man soka ben wahalan saa sɔɔ, na n̄ bu wurarimɔ.

Isireliba ba sãa nge dãa

te ta n̄ maa arufaani mɔ

¹⁵ Yinni Gusunɔ u maa nεε, bεε nɛn tɔn be na kī, mba i kasu nɛn sãa yerɔ.

Domi murafitira i ra n m̀. I tamaa kon maa bεεn yākunu mwa, kpa i kun maa n̄ni sɔɔre? I tamaa kon de i yari wahalan di?

¹⁶ Yellu i sãa nge nɛn dãa geeru, te ta kpare ta maa bii geenu marumɔ. Adama t̄ε kon dãa te ka ten kãasi kpuro d̄ɔɔ mɛni subaru sɔɔ.

¹⁷ Nε, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa na raa bεε gira nge dãa. Nɛna kon de k̄sa yu bεε deema bεε Isireliba ka bεε Yudaba, k̄sa ye i kua i ka nɛn m̄ru seeyan s̄. Domi i būu wi ba mò Baali yākunu koosimɔ.

Yeremin yɛnugibu

ba n̄n seesi

¹⁸ Yinni Gusunɔ u man s̄ɔsi ye nɛn tɔmbu ba man b̄kuammε. U man ben sanu sanusu s̄ɔsi.

¹⁹ Na raa bu naanε s̄awa nge yãa te ba ka d̄ɔɔ bu go. Na n̄ ȳε k̄sa ba man bwisikusimɔ, ba mò, bu de bu dãa te sura ka ten marum. Bu tu wuna wasobun suunu s̄ɔn di kpa bu ku maa ten ȳisuru n̄.

²⁰ Adama wunε Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, a s̄awa wi u ra siri dee dee.

Wuna a tɔnɔn gɔru ka win bwisikunu yɛ.

Wuna na nɛn weeweenu nɔmu sɔndia.

Na marawa n wa mɔru ye kaa bu kɔsia.

²¹ Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee ye u koo Anatɔtugibu kua, be, be ba kasu bu nɛn wɔaru wuna ba mɔ, n ku Gusunɔn gari gere ka win yɛsiru. Nɔ n maa yina, ba koo man go.

²² Yen sɔna wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u koo bu mɔru kɔsia. Ben aluwaasiba ba koo gbi tabu sɔɔ, kpa ben bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu bu gbi gɔɔrun sɔ.

²³ Domi u koo Anatɔtugibu nɔni swɔaru kpɛɛwa wɔɔ gɛ sɔɔ u koo bu mɔru kɔsia kpa goo kun tiare be sɔɔ.

Yeremi

u Yinni Gusunɔ gari bikiamɔ

12

¹ Yinni Gusunɔ, a sɔawa gemgii baadomma, na n kpɛ n nun siribu soku.

Adama ka mɛ, na kɪ n nun gɔanu bikia wunɛn gem mɛ sɔɔ.

Ye na bikiamɔ wee.

Mban sɔna durumgiin wɔaru ta ra n kuuramɔ.

Mban sɔna a ra de be ba n nun naane sɔa ba n wɔa bɔri yɛndu sɔɔ.

² Wuna a bu duura nge dɔru, ma ba nuuru kua, ba kpɛa ba binu marumɔ.

Mɛya wunɛn gari ra n wɔa ben nɔwɔ.

Adama yi n wɔa ben gɔruɔ.

³ Yinni Gusunɔ, a man yɛ.

A man waamɔ ma a nɛn gɔru wɛɛra, a wa ma ga wɔa ka wunɛ.

A tən kōso be wunə nge yāa ni ba ra mwε bu sake.
A bu sǝru koowo a yi
tǝə te ba koo tǝmbu gon sǝ.

⁴ Sere saa yerà kaa n dera bεεn tem mu n wāa
nuku sankiranu sǝə. Wee yakasu kpuro gberamə,
ma gbeeku yεε ka gunəsu gbimə bεεn tem mən tən
kōsobun sǝ. Domi ba gerumə ba mǝ, a n ben sanu
sanusu waamə.

⁵ Yinni Gusunə u nεε,

Yeremi,

à n ka naasugibu duka mǝ,

ma a bu kpana, a wasira,

aməna kaa ka kpī a ka dumigibu duka da.

À n bəri yendu mə sanam mε tem mu alafia mə təna,
aməna kaa ko Yuudenin daaru tà n nim yiba ta
yarimə.

⁶ Domi wunen mero bisibu ka wunen yenugibu
ba nun naanε sarirun kom kuammε. Wee ba nun
nəəgiru suemə biruə. A ku bu naanε ko, baa bà n
nun gari dori sǝəmə.

Yinni Gusunə

u win tǝmbu deri

⁷ Yinni Gusunə u nεε,

na nεn sǝa yeru deri. Na nεn tǝmbu biru kisi,

be, be ba sǝa nεn arumani.

Wee be, be na kī mi, na bu yiberεba nǝmu sǝndia.

⁸ Domi ba man seesi nge gbee sunə

ge ga kukirimə dāa sǝəwə.

Yen sǝna na n maa bu kī nge yellu.

⁹ Ba kua nge gunə ge gunəsu gasu su kasu su di.

Kon gbeeku yεε kpuro soku yi na yi di.

¹⁰ Yiberε dabiru ba na nεn tǝmbun temə ba mu
sanka,

nge mε yaa sabenu nu ra gberun dīanu sanku.

Tem mε, mu raa wā,
adama ba ñ gāanu deri mi.

¹¹ Ba tem mε gōsia nge tem saaram.

Wee mu sāare nge tōnu wi u gōō sumō u nuki
sankire.

Tem mε kpuro mu kam kua.

Goo sari wi u mēn weeweenu kua.

¹² Ka guunun wii kpiirō kpuro yiberēba ba
yōōwawa.

Na dera tabu bu tem mε kpuro wukiri.

Goo sari wi u wāa bōri yendu sō.

¹³ Wee ba dīanu duura, ma sāki kpia.

Ba tii wahala kua kam.

Sekura ba gā nε, Yinni Gusunōn mōrun sō.

Nōō mwεε te Yinni Gusunō

u bwese ni nu ka Isireliba sikerenε kua

¹⁴ Yinni Gusunō u nεε, bwese ni nu ka Isireliba
sikerenε, nu sāawa tōn kōsobu. Nu tem mε mwa mε
nε, Yinni Gusunō na Isireliba wē mu n sāa ben tubi.
Wee ye na gerumō bwese nin sō. Na nεε, kon nu
wuka saa nin tem di, kpa n Yudaba wuna nin suunu
sōōn di.

¹⁵ Adama sanam mε na nu wuka na kpa, kon maa
nin wōnwōndu ko kpa n de nin baatere tu wura ten
temō mε ta tubi di.

¹⁶ Geema ba raa nēn tōmbu sōōsi bu bōre ka būu
wi ba mō Baalin yīsiru, adama bā n gōru gōsia, ba mō
nge mε n weenε nēn tōmbu bu ko, kpa ba n bōrumō
ba n mō, ka nε, Yinni Gusunōn wāaru. Saa yera kon
de bu sina ka nuku dobu nēn tōmbun suunu sō.

¹⁷ Adama bwese te ta yina tu man mēm nōōwa,
kon tu wukawa kpa n tu kpeerasia. Nε, Yinni
Gusunōwa na yeni gerua.

Kpaka ye ba kua

ka wɛɛ damgii

13

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, nɛ, Yeremi, n doo n kpaka dwe kpa n ye sɛka pɔraɔ, adama n ku ye doke nim sɔɔ.

² Ma na kpaka ye dwa na sɛka pɔraɔ nge mɛ u man sɔɔwa.

³ Ma Yinni Gusunɔ u kparam nɛɛ,

⁴ n kpaka ye suo kpa n se n da daa te ba mɔ Efaratiɔ kpa n ye bere mi, kpee wɔru gagu sɔɔ.

⁵ Ma na seewa na da na ye berua mi, nge mɛ u gerua.

⁶ Ye n tɛ, u maa nɛɛ, n wuro Efarati mi, kpa n kpaka ye suama ye u raa nɛɛ, n bere mi.

⁷ Ma na seewa na da na kpaka ye sua mi ya raa beruan di. Adama na deema wee, ya sankira ya n maa garu koorɔ.

⁸ Yera Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ,

⁹ nge mɛya u koo Yudaba ka Yerusalemugibun tii suabu kpeerasia.

¹⁰ U nɛɛ, ba sãawa tɔn kɔsobu, ba ku ra wure bu win gari nɔ. Ben gɔru kɔrun gariya ba ra n yɔrari, kpa ba n bɔnu yiramme ba n sãamɔ. Ba koo kowa nge kpaka ye, ye ya n maa garu koorɔ mi.

¹¹ Nge mɛ ba ra kpaka sɛke pɔraɔ, nge mɛya u raa Isireliba ka Yudaba kpuro sua u tii sɛke ba n ka sãa win tɔmbu, ba n win yɔsiru sɔɔwa, ba n sãa win buraru, kpa tɔmba n nɔn siaramɔ ben sɔ. Adama ba n win gari wure. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Yinni Gusunɔn mɔru

12 Yinni Gusunɔ u nɛ, Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, n doo n nɛn tɔmbu Isireliba sɔ ma wi, ben Yinni, u gerua u nɛɛ, tam bwāara wāawa tam sɔ. Adama bà n wisa ba nɛɛ, ba yɛ mɛ,

13 saa yera kon bu sɔ n nɛɛ, mɛsuma wi, Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, u koo de win mɔru yu ko nge tam mɛ mu koo Yerusalemun tɔmbu kpuro go, ka sinam be ba sɔ Dafidin sina gɔna sɔɔ, ka yāku kowobu, ka win sɔmɔbu, tem mɛn tɔmbu kpuro gesi.

14 Kpa bu soona bu kɔsukuna, baaba ka bii, u n̄ ben goon wɔnwɔndu m̄. Gāanu maa sari ni nu koo n̄n yōrasia sere u ka be kpuro go.

Yinni Gusunɔ u tɔmbu

kirɔ m̄ ben tii suabun sɔ

15 Bɛɛ, Isireliba,
i swaa dakio i nɔ, ye na gerumɔ.
I ku maa tii sua,
domi Yinni Gusunɔ u ka bɛɛ gari m̄.

16 I Gusunɔ bɛɛn Yinni bɛɛrɛ wɛɛyɔ
u sere ka yam wɔkuru na
te ta koo de i sokukira guunu wɔllɔ.
Mɛya i yam bururam mara,
adama u koo de mu t̄ira mam mam
kpa mu gɔsia yam wɔku bakaru
nge te ta wāa gɔribun wāa yerɔ.

17 I kun gari yi swaa daki,
kon da n swī bɔkuɔ bɛɛn tii sua bin sɔ.
Kon n̄ni yīresu yari n banda.
Domi ba koo bɛɛ Yinni Gusunɔn tɔmbu yoru
m̄wɛɛri
bu ka da tem tukumɔ.

18 Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ,

n sina boko ka win mero sɔwɔ n nɛɛ,
 bu sinɔ temɔ domi ben sina furɔsu wɔruka
 si su sãa ben buraru.

¹⁹ Wee, wuu si su wãa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia
 Nɛgɛbuɔ,

sin tɔmba doona kpuro,
 ma wuu si, su kenua.

Goo sari wi u koo maa su kenia,
 domi ba sin tɔmbu Yudaba gura kpuro sem
 ba ka doona tem tukumɔ.

Ba Yerusalemun bɛɛɛ wuna

²⁰ Wunɛ Yerusalemu, a nɔni seeyo a wa,
 wee, wunen yiberɛba ba wee sɔɔ yɛsan nɔm geu
 gian di.

Mana tɔn be na raa nun nɔmu sɔndia ba wãa,
 bɛn sɔ a raa bɛɛɛ mɔ.

²¹ Be ba raa nun sokumɔ yinni,
 bɔ n nun sɛɛyasiabu na, mba kaa gere.

Saa ye sɔɔra wuriribu bu koo nun deema
 nge tɔn kurɔ wi u yiire u kɔ̃ u ma.

²² Kaa tii bikia gɔ̃ruɔ a nɛɛ, mban sɔna yeni ya nun
 deema.

Wunen tora dabinun sɔna ba wunen bekuru pota
 ka dam

ba nun sekuru doke.

²³ Etiopigii u koo kpɔ̃ u win wasin gɔna kɔsi?

Musuku gbeeku ga koo maa kpɔ̃ gu gen sansun
 bausu kɔsi?

Aawo.

Nge mɛya bɛɛ be i kɔsan dɔɔnɛ mɔ,
 i n kpɛ̃ i gea ko.

²⁴ Yen sɔ, kon bɛɛ yarinasiawa

nge mɛ woo ga ra yakasu yarinasiɛ gbaburɔ.

²⁵ Wunɛ, Yerusalemu,

yèn sã a nε, Yinni Gusunɔ duari,
ma a wunen naanε doke weesu sɔɔ,
wee ye na nun yiiye.

²⁶ Kon wunen bekuru ghabia
kpa bu wunen tereru wa.

²⁷ Na waamɔ sakararu ka kuuki yi a mɔ,
sanam mε a bũnu gasirimɔ a sãamɔ guunu wɔllɔ ka
yakaso.

Ya sãawa gãa kɔsunu nen nɔni sɔɔ.

Yen sã, wunε Yerusalemu, kaa kam ko à kun tii
dεerasie.

Saa yerà a mara, a ka tii dεerasia.

Nim gɔɔ bakaru

14

¹ Sanam mε nim gɔɔra wãa, Yinni Gusunɔ u
Yeremi sɔɔwa u nεε,

² Yudaba ba gɔɔ wooru sɔ.

Goo maa sari ben wuu marosun kɔnnasɔ.

Wee ba wɔruka temɔ ba nuki sankire.

Ma Yerusalemugibu ba nɔɔgiru sue ba faaba
kanamɔ.

³ Damgibu ba bwεεbwεεbu gɔrimɔ bu nim kasuma.

Adama bà n dɔkɔ da ba ku ra nim wa.

Ba ra gɔsiramεwa ka koto gbebusu,

kpa seku bakaru ta n bu mɔ, ba n wuswaa gãanu
wukiri.

⁴ Tem mu besikira yèn sã gura kun nemɔ.

Ma sekura gbee wukobu mɔ ba wuswaa gãanu
wukiri.

⁵ Yaka bekusu sari.

Batuma sɔɔra nennu ra ma

kpa nu doona nu binu deri.

⁶ Wee gbeeku ketekunu nu wãa guunu wɔllɔ,

nu wom gabirimō nge gbeeku bōnu.

Nin nōni tonda yèn sō yakasu sari.

⁷Yudaba ba gerumō ba m̀,

baa mε sa taare mō besen durum sō,

Yinni Gusunō, a sun somiō wunen yīsirun beeren sō.

Wee sa kua mem nōo sariba, ma sa nun torari.

⁸Wunε wi besε Isireliba sa naane sāa,

wuna a ra sun faaba ko wahalan saa sōo.

Mban sōna kaa n sāa nge sōo wi u sarō besen temō
u kpuna wōku teeru tōna.

⁹Mban sōna kaa n sāa nge wi ba wəri subaru sōo,

̀n kun mε nge tabu durō wi u kpana u sun faaba ko,

a sere wāa besen suunu sōo.

Yinni Gusunō, ma sa wunen yīsiru sōowa,

a ku sun deri.

¹⁰Wee ye Yinni Gusunō u gerua win tōmbun sō.

U nεε, ba ra kā ba n yaayaare m̀. Ba ku ra kpī bu
sina bu tii nenε. Ba ̀n maa ǹn wēremō. U ben
durum yaaye. Yen sōna u bu seeyasiamō.

¹¹Ma Yinni Gusunō u Yeremi sōowa u nεε, a ku
tōn be kanaru kua n ka bu gea kua.

¹²Domi baa bà n nōo bōkua, na ̀n ben kanaru
nōomō. Bà n maa yāku dōo mwaararuginu ka kēnu
ganu kua, na ̀n nu mwaamō. Kon de bu gbiwa
gōorun sō ka kēsi kēsi bararun sō ka maa tabu sōo.

¹³Ma Yeremi u wisa u nεε, Yinni Gusunō, wee
wunen sōmōbu ba wunen tōmbu sōomō ba m̀, ba
̀n tabu wasi. Gōora kun maa duō ben temō. Kaa de
ba n wāawa bəri yendu sōo ka toro sindu.

¹⁴Yinni Gusunō u maa ǹn sōowa u nεε, weesa ba
gerumō ka nen yīsiru. Na ̀n bu gōre, na ̀n bu wooda
gaa wē. Meya na ̀n maa bu garī geε sōowa. Kāsinu

ka sian gari ka ben gōrusun gari yi ba gerumə, ye kpuro weesa.

¹⁵ Yen sō, səmə be na n̄ gōre mi, ba ka tambu sōmə ba m̄, ba n̄ tabu wasi ben temə, gōra kun duə mi, kon de bu gbi tabu sə, ka gōrun sō.

¹⁶ Kpa tən be ba maa weesun gari sōmə mi, ba n wəruka Yerusalemun swεε sə gō te, ka taa bin sō. Ba n̄ goo wasi wi u koo bu sike, be ka ben kurəbu ka bibu. Kon de ben nuku kōsuru tu wəriwa ben tii sə.

¹⁷ Yeremi u nεε, Gusunə u man sōwa n tən be sō n nεε,

n̄n n̄ni yĩresu su kokumə bururu ka yoka, su n̄ yōre.

Dom̄i wahala baka ya n̄n tambu deema.

Ba bu so ba mεera kua.

¹⁸ Nā n̄ yara na da yakasə, na ra tən be ba go tabu sən̄n gonu wawa nu kpĩ.

Nā n̄ maa wurama wuuə, kpa n̄ deema tamba barə gōrun saabu.

Gusunən səməbu ka yāku kowobu

ba ra n̄ den sirenεwa tem mε sə.

Ba n̄ yē ye ba m̄.

Isireliba ba Yinni Gusunə

suuru kanamə

¹⁹ Yinni Gusunə, a bεε Yudaba biru kisiwa mam mam? A sun bwēra yarawa?

Mban sōna a sun sεyiasiamə a mεera m̄ ye ya n̄ bekuramə.

Sa bəri yendu mara, adama sa n̄ tu wa.

Sa mara a sun bεkia, adama n̄ni swāaru sōra sa wāa.

²⁰ Yinni Gusunə, sa durum kua wunen mi.

Sa tuba ma nuku kōsura sa kua, beɛ ka beɛn
baababa.

21 A wunen arukawani yaayo ye a ka sun bōkua.

Wunen yĩsirun sō, a ku sun gɛm.

A ku maa Yerusalemu funɛ wĩa
mi a wunen sina gōna yĩkogla yii.

22 Bũu goo sari wi u koo kpĩ u gura nɛɛsia,

wollun tii, ta ñ kpě tu gura nɛɛsia.

Gusunɔ beɛn Yinni, wuna a ra de gura yu nɛ.

Wuna sa maa naanɛ sãa. Domi wuna a ra ye kpuro
ko.

15

1 Yinni Gusunɔ u Yeremi sōɔwa u nɛɛ, na ñ nɛn
tambu Yudaba wɛnwɛndu kuammɛ, baa Mōwisi ka
Samuɛli bà n na nɛn mi, bu ka man suuru kana ben
sō. Kon bu sōwa n nɛɛ, bu doonɔ nɛn wuswaan di.

2 Bà n maa wunɛ Yeremi bikia ba nɛɛ, mana ba
koo da, kpa a bu wisi a nɛɛ,
ba koo gbiwa.

Gaba koo ben yaron gɔɔ gbi, gɔɔ wiya koo bu sua.

Gaba koo gbi tabu sɔɔ, gɔɔ wiya koo bu sua.

Gaba koo gbi gōɔrun sō, gɔɔ wiya koo bu sua.

Kpa bu maa gabu yoru mwɛɛri, yoo tera ba koo di.

3 Kon de kēsɛnu nɛɛ yu bu deema. Ba koo gbi tabu
sɔɔ, kpa bōnu nu ben gonu gɛɛri, kpa gbeeku yɛɛ ka
gunɔsu bu di mam mam.

4 Biti ka bɛrum koo bwese tukunu mwa bà n
wa ye ya bu deema, ye Yudan sina boko Manase
Esekiasin bii u kuan sō kpuro Yerusalemuɔ.

Yinni Gusunɔ

u koo Yudaba sɛɛyasɛ

5 Saa ye sɔɔ, Yerusalemu,
 wara u koo wunen wɔnwɔndu wa.
 Wara u koo nun wanyo kua.
 Wara u koo na u bikia ye n nun mɔ.
 6 Wee a man deri, ma a biru wura.
 Yen sɔ, kon nun nɔma doke n nun kpeerasia.
 Domi na wasira ka baadomman wɔnwɔn te na nun
 kuammɛ.
 7 Kon nen tɔn be sarawa nge dobi
 wusun gbāra kɔnnɔsɔ.
 Kon de bu ben bibu bia, kpa n bu kam koosia.
 Domi ba yina bu ben swɛɛ kɔsi deri.
 8 Kon de ben gɔminibu bu yani sɛeri dabiru kera
 yi yi wāa nim wɔkun goorɔ.
 Kon de yiberɛba bu na
 bu ben aluwaasiban mɛrobu wəri sɔɔ sɔɔ gbāara.
 Kpa nuku sankiraru ka bɛrum ben mɛro be deema
 subaru sɔɔ.
 9 Wi ba raa bɛɛɛ wɛɛmɔ
 yɛn sɔ u bii tɔn durɔbu nɔɔba yiru mara
 u wasikiramɔ.
 U koo mam gbiwa sekum ka seku bakaru.
 Be ba tie, kon de yiberɛba bu bu gowa tabu sɔɔ.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yeremi u Yinni Gusunɔ

weeweenu koosimɔ

10 Yeremi u nɛɛ,
 nen mɛro, mban sɔna a man mara.
 Wee na kua bɔruro.
 Domi nen sɔna tem men tɔmbu kpuro
 ba sikirinamɔ ba sannamɔ.
 Na n goon mi gāanu bɔkure,
 na n maa goo gāanu bɔkure.
 Adama ka mɛ, ba man bɔrusimɔwa kpuro.

11 Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
kon nun yakia wunen gean sɔ,
kpa n nun wunen yiberɛba kamia
wahala ka nuku sankiranun saa.

12 Goo kun kpɛ u sisu bɔɔku,
si su wee sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di
ka sere maa sii gandu.

13 Kon de yiberɛba bu na
bu tem mɛn arumani kpuro gura
nɛn tɔmbun durum sɔ ye ba kua tem mɛ kpuro sɔɔ.

14 Kon de bu ben yiberɛba sã tem tukumɔ mi ba ñ
yɛ.

Domi nɛn mɔru seewawa be sɔɔ nge dɔɔ.

15 Yera Yeremi u Yinni Gusunɔ wisa u nɛɛ,
a kpuro yɛ.

A man yaayo. A ku man duari.

A be ba man nɔni sɔɔmɔ mɔru kɔsio.

A ku man go, wunɛ wi a suuru mɔ.

A yɛ ma wunen sɔna na sekuru sɔɔwa.

16 Wunen gari kpurowa na swaa daki.

Ma na yi doke gɔruɔ.

Yiya yi man nuku dobu wɛ.

Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni,

a n yɛ ma wunen yɛsira na sɔɔwa.

17 Mɛya na ñ wure n sina ka tɔn yaa kasikiobu

su ka nuku dobu ko sannu.

Na tii gɔwawa na sɔ nɛ turo,

domi a dera nɛn mɔru seewa.

18 Yinni Gusunɔ,

mɔn sɔna na wahala mɔ sere ka tɛ.

Mɔn sɔna ya sã nge boo wi u ku ra kpe.

Yinni, kaa n man sãawɛwa nge bwia ye ya ñ naanɛ
mɔ,

ñ kun mɛ nge daa te ta ra nim kpe?

19 Ma Yinni Gusunɔ u Yeremi wisa u neɛ,
 à n gəsirama nen mi,
 kon de a maa ko nen sɔm kowo.
 À n wura a mɛm saarinu deri
 kpa a gari arufaanigii gere,
 kon maa nen gari doke wunen nɔɔwɔ.
 N n mɔ wuna kaa gəsira ben mi,
 beya n weenɛ bu wurama wunen mi.

20 Kon de a n dam mɔ
 nge gbāra te ba kua ka sii gandu.
 Ba koo ka nun tabu ko,
 adama ba n nun kamiamɔ.
 Domi ko na n ka nun wāa n nun faaba ko.

21 Kon nun yakia tɔn kɔsobun nɔman di.
 Kpa n nun wɔra be ba nuki sosun nɔman di.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Gusunɔ u yina

Yeremi u kurɔ sua

16

1 Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u neɛ,

2 a ku kurɔ sua, kpa a ku bibu ma tem mini.

3 Wee ye ya koo bii be ba koo marura tem mɛ sɔɔ
 deema, ka ben mɛrobu ka ben tundobu.

4 Barara ta koo bu go. Ba n bu gɔɔ swīiyammɛ. Ba
 n maa bu sikumɔ. Ba koo kowa taaki tem sɔɔ. Be ba
 tia kpa bu bu go tabu sɔɔ, n kun mɛ, gɔɔru tu bu go,
 kpa gbeeku yeɛ ka gunɔsu ben gonu di.

5 Yinni Gusunɔ u maa neɛ, a ku du diru mi ba gɔɔ
 wooru sɔ a ka bu duura. Domi na nen bəri yendu
 wuna tɔn ben min di. Na n ben kīru mɔ, mɛya na n
 maa ben wɔnwɔndu mɔ.

6 Damgibu ka bwɛɛbwɛɛbu ba koo gbiwa. Ba n bu
 sikumɔ, ba n maa ben gɔɔ wooru sinamɔ. Goo kun

tii muririmɔ, goo kun maa kɔnimɔ ben gɔɔn nuku sankiranun sɔ.

⁷ Bɛn tɔmba gu mi, ba n̄ goo wasi wi u koo ka bu d̄ɛanu naawa u ka bu nukuru yemiasia. Goo maa sari wi u koo ka bu tam naawa u ka bu dam kɛ, baa n̄ n ben mɛron na u gu, n̄ kun mɛ, ben tundo.

⁸ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, yɛnu mi ba tɔɔ baka dim mɔ, a ku du mi, i di i nɔ ka be sannu.

⁹ Domi nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ, na kon yam min nuku dobu kpeerasia bɛɛn nɔni biru. Ba n̄ maa nuku doɔun womusu ka be ba suanamɔn nɔɔgiru nɔɔmɔ mi.

¹⁰ Sanam mɛ kaa tɔn be gari yi nɔɔsia, ba koo nun bikia bu nɛɛ, mban sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ na bu nɔni swɔa tenin bweserun gari sɔɔmɔ. Mba ba nɛ, Gusunɔ ben Yinni torari.

¹¹ Saa ye sɔɔra kaa bu wisi a nɛɛ, ben baababa ba man deri, ma ba da ba b̄nu sɔwa ba yiira nin nuurɔ, ma ba man biru kisi, ba n̄ nen woodaba mɛm nɔɔwɛ.

¹² Ma ben tii ba kɔsa kua n̄ kere ben baaba be. Wee ben baawure u yɔrari u win gɔrun k̄ru kankam sw̄i. Ba n̄ nen gari swaa dakimɔ.

¹³ Yen sɔ, kon bu yara tem minin di, kpa bu da tem mi ben baababa ka ben tii ba n̄ yɛ. Miya ba koo b̄nu sɔ sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru. Domi na n̄ maa bu durom gam kuammɛ.

Isireliba ba koo wurama

¹⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, yen sɔna tɔnu ganu sisi n̄ sɔɔ ba n̄ maa b̄rumɔ bu nɛɛ, ka Yinni Gusunɔn wɔaru wi u Isireliba yarama Egibitin di.

¹⁵ Adama ba koo b̄rewa bu nɛɛ, ka Yinni Gusunɔn wɔaru wi u Isireliba yarama saa sɔɔ yɛsan

nɔm geu gian di ka sere tem mi u raa bu yarinasian di. Domi kon de bu wurama ben temɔ me na raa ben baababa wɛ.

Seeyasia bi bu wee

¹⁶ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee, kon yiberɛba seeya bu Isireliba mwɛɛri nge me susure kowobu ba ra swɛɛ mwɛɛri. Yeniban biru, kon maa yiberɛ gabu seeya bu bu wɔri bu go gungunu wɔllɔ ka guunɔ, ka sere maa kpee baaba sɔɔ nge me taasobu ba ra yɛɛ wɔri bu go.

¹⁷ Domi nen nɔni yi ben sanu sanusu mɛɛra, sin gasu kun berua nen nɔni sɔɔ. Mɛya na maa ben toranu kpuro waamɔ.

¹⁸ Kon bu ben durum are wɛ mam mam. Domi ba nen tem disi doke me mu sãa nen arumani, ma ba dera mu ben bũun bwãarokunu yiba ni nu ñ wãaru mɔ.

Tɔmbu kpuro

ba koo Gusunɔ tubu

¹⁹ Yeremi u nɛɛ,
Yinni Gusunɔ, a sãawa nen dam
ka nen kuku yee damgiru, nɔni swãarun saa.
Wunen miya handunian goonu nne kpuron tɔmbu
ba koo na,
kpa bu nɛɛ, weesa ben baababa ba swĩ.
Ben bũnu nu ñ gãanu sosi, nu sãawa kam dirum.

²⁰ Tɔnu u koo kpĩ u tii kua ye u koo sã.

Adama ka gem, nu ñ sãa Gusunɔ.

²¹ Yen sɔna, wunɛ Yinni Gusunɔ a nɛɛ,
kaa bu wunen dam sɔɔsi,
kpa bu gia ma wuna a sãa Yinni Gusunɔ.

Yudaban durum

*ka ben seeyasiabu***17**

¹ Yudaban durum ya yorua ben gõrusɔ.

Ya maa sɔɔsire ben yãku yenun kãanu sɔɔ.

Ma n sãare ba ye yorua mi,

ka yorutii sisugia ka kpee te ta bɔbunu bo.

² Ya sãawa seeda ye ya bu taare wẽemɔ.

Nge meya ben bũu turanu ka ben bwãarokunu

ka ben dãa kubenu ka ben gungunu mi ba ra bũu

wi ba mɔ Asitaate sã,

ya maa bu taare wẽemɔ.

³ Yen sɔna ne, Yinni Gusunɔ,

kon nen guu tɛn mi ba ra man sã,

ka ben dukia ka ben gbea

ka gungunu mi ba ra bũnu sã

yiberɛba nãmu beria, ben durum yen saabu

ye ba kua ben tem me kpuro sɔɔ.

⁴ Ben toranun sɔna ba koo ben tem bia

me mu sãa ben tubi.

Kon bu ko ben yiberɛban yobu,

kpa bu da tem mi ba n yẽ.

Domi ba dera nen mɔru ya yabura nge dɔɔ.

Ya ko n maa yaburewa sere ka baadommaɔ.

A kun tɔnu naane sãa

⁵ Ne, Yinni Gusunɔwa na nee,

bõriɣiiwa wi u win gõru s̄iya nen min di,

ma u tɔnu naane sãa, u tãsa wi sɔɔ.

⁶ U ko n wɔnwɔndu soorewa

nge dãa kiki si su wãa mi gãanu ku ra kpi.

U n nuku dobu wasi.

U ko n wãawa tem saaramɔ mi goo sari.

⁷ Adama domarugiiwa wi u win naane doke ne,

Yinni Gusunɔ sɔɔ,

ma win toro sindu ta wãa ne sɔɔ.
 8 Yẽro ko n sãawa nge dãa te ta yõ daarun goorɔ,
 tèn gbini yi ku ra nim bie.
 Dãa ten bweseru ta ku ra n yam susuru gara.
 Ten wurusu ra n bekusu sãawa saa kpuro.
 Sɔɔ sãrerun saa yà n na,
 ta ku ra gbere, baa wɔɔ ge gbeburu yõra.
 Meya ta ku ra maa marubu yõre.
 9 Tɔnun gõru ga ra kɔsa berewa.
 Meya gen barara ku ra bekure.
 Goo u wãa wi u koo kpĩ u gen bwisikunu gia?
 10 Ne, Yinni Gusunɔwa
 na ra tɔnun gõru ka win bwisikunu wẽeri,
 n ka nùn ye u kuan are wẽ.
 11 Wi u dukia guramɔ ka swaa kɔsa,
 u sãawa nge kusu ge ga sĩa tuka wee ye ga ñ ka.
 Dukia ye, ya koo nùn deriwa
 win wãarun suunu suunuka sɔɔ,
 kpa u n sãa nge gari bɔkɔ win wãa dãakiru sɔɔ.

Yinni Gusunɔ turowa

u sãa wãarun bwia

12 Beseɛn sãa yee deɛraru
 ta sãawa nge sina kita yiikogiru
 te ta wolle suare yellun di.
 13 Yinni Gusunɔ, wuna beseɛ Isireliba sa yĩiyɔ.
 Be ba nun biru kisi, ba koo sekuru wa.
 Be ba ka nun tondinɛ, ba koo bu duari.
 Ba ko n sãawa nge bèn yĩsa ba yorua tua sɔɔ.
 Domi ba wunɛ Yinni Gusunɔ deri,
 wunɛ wi a sãa nge bwia yèn nim mu wãaru wẽemɔ.

Yeremi u Yinni Gusunɔ

somiru kanamɔ

14 Yinni Gusunə, a man bəkio,
kpa n wa n bəkura mam mam.

A man faaba koowo kpa n faaba wa.

Domɩ wunɛ turowa na ra n siaramə.

15 Yinni Gusunə, wee, tamba man bikiamə ba m̀, mana nɔni swāarun gari yi a bu s̄owa mi, yi woo.

I den bu wərima.

16 Adama na n̄ yinɛ n wunɛn tambu kpara.

N n̄ nɛ, na sɛnde nɔni swāa ten t̄ru tu ka na.

Wunɛn tii, a yē mɛ.

A maa yē gari yi na yara nɛn nɔɔn di kpuro.

17 Yen s̄, a ku de na n maa bɛrum soore wunɛn s̄,
wunɛ wi a s̄a nɛn kuku yeru nɔni swāarun saa.

18 A de be ba man nɔni s̄omə bu sekuru wa.

Kpa nɛ, na kun tu wa.

A de bu diiri, kpa nɛ, na n wāa ka toro sindu.

A de nɔni swāaru tu bu deema,

kpa a bu sɛyasia n kpā.

T̄ɔ w̄ɛrarugirun bɛɛɛ w̄ɛɛbu

19 Yinni Gusunə u nɛɛ, Yeremi, a seewo a da a
ȳra k̄nnəwə ge ba m̀ t̄mbun k̄nnə mi Yudaban
sinambu ba ra ka du kpa bu ka yari, kpa a maa da a
ȳra k̄nnə si su tien mi.

20 Kpa a bu s̄ a nɛɛ, be, Yudaba ka ben sunə ka
be, Yerusalemugibu, be kpuro be ba dumə k̄nnə
sin min di, bu nɛ Yinni Gusunəgia swaa dakio bu
nə.

21 Na nɛɛ, ba n tii sɛ kpa bu ku raa s̄munu
sobe t̄ɔ w̄ɛrarugiru s̄ɔ. Bu ku raa maa nu duusia
Yerusalemun gbāra k̄nnəsun di.

22 Bu ku raa mam nu yara ben yɛnusun di. Bu
ku s̄mburu garu ko. Adama bu sanam mɛ yiiyo nɛ,
Yinni Gusunən s̄ nge mɛ na ben baababa yiiɛ.

²³ Geema, ben baaba be, ba swaa taaya. Ba ñ man swaa daki. Ba ñen sãösinu yina.

²⁴ Adama be, bà n man swaa daki ka gem, ma ba ñ sòmunu ganu duusie Yerusalemun kònñəsun di tãö wêrarugiru sãö, ma ba tãö te yi ñe, Yinni Gusunön sãö, ma ba ñ sãmburu garu kue te sãö,

²⁵ saa yera sinam be ba sã Dafidin sina gónaö ka ben sina asakpöbu ba koo du saa Yerusalemun kònñə sin min di, ba n tabu kekeba dua, be dumi gawe, kpa gabu ba n dumi sɔni. Meya Yudaba kpuro ka Yerusalemugibu kpuro ba koo maa du mi, kpa Yerusalemu ya n tãmbu yiba sere ka baadommaö.

²⁶ Tãmba koo na ñen sãa yerö Yudan wusu ka Yerusalemun baru kpaanu kpuron di ka Benyaməen tem di, ka sere maa guunun di ka wəwin di, ka sãö yēsən nəm dwareu gian di, tem mē kpuron di gesi, bu yãku dãö mwaararuginu ko ka siarabun yãkunu, kpa bu ka kēnu na, kpa bu turare dãö doke mi.

²⁷ Adama bà kun ñen gari swaa daki, yi na ñe, bu man tãö wêrarugii te yiiya, ma ba dumö Yerusalemun kònñəsun di, ba n sòmunu sãöwa, tãö wêrarugii te sãö, saa yera kon wuu ge dãö doke wi u ñ gbimö kpa be kpuro bu dãö mwaara.

Yeremi u da məmən yenuö

18

¹ Yinni Gusunö u Yeremi sãöwa u ñe,

² a seewo kpa a da məmən yenuö. Miya kon nun gari sãö.

³ Ma u seewa u da məmən yenu mi. U deema wee u wekeru m̀.

4 Weke te u m̀ mi, ta ǹ gea kue. Ma u ten s̀n te sua u ka weke kpaaru kua te ta ǹn w̄re.

5 Yera Yinni Gusuǹ u n̄e,

6 mban s̄na na ǹ kp̄ n ka b̄e Isireliba ko nge m̄. Wee nge m̄ m̄m̄ wi, u s̄ndu sua u n̄ni win n̄mu, nge m̄ya i maa w̄a n̄n n̄mu.

7 Gas̄, na ra gere bweseru garun s̄ n̄e, kon tu wuka n sura nge d̄a, kpa n tu kam koosia.

8 Adama bwese te, t̄ n ten daa k̄sa ta nuku k̄suru deri, na ra tu deriwa na kun maa tu k̄sa kue.

9 M̄ya gas̄, na ra maa gere bweseru garun s̄ n̄e, kon tu seeya.

10 Adama bwese te, t̄ n k̄sa m̀ ma ta ǹ n̄n gere swaa sue, na ku ra maa tu gea ye kue ye na raa ḡru doke mi.

11 Yen s̄, a Yudaba ka Yerusalemugibu s̄w̄ a n̄e, n̄, Yinni Gusuǹ na s̄ru m̀ n ka bu k̄sa kua. Na yen kpunaa yi. N n̄ m̄n na, ben baawure u win daa k̄sa derio u wurama n̄n mi.

12 Adama ba koo gere bu n̄e, mban s̄na ba koo k̄si. Ben baawure u koo win bwisiku k̄sunu sw̄iwa u ko ye u k̄i.

Isireliba ba Gusuǹ yina

13 Yinni Gusuǹ u n̄e,
Isireliba ba ḡa k̄sunu kua n sara.
I bwesenu kpuro bikio,
wara u yenin bweseru n̄re.

14 Nim mu ra kokubu kpe Libanin guunu w̄llun di?

Daa te ta kokum̄,
ta ra nim gem kpe?

15 Adama n̄n t̄mbu ba man duari
ba da ba b̄nu turare d̄o dokeamm̄.

Ya dera ba ñ yē ye ba m̀ ben swεε sɔɔ.
Ba ben yellun swaa dosu derimɔ,
ma ba swaa kisi swĩ.

¹⁶ Ba dera ben tem mu sankira.
Ma tɔmbu ba bu yεεmɔ baadomma.
Wi u sarɔ mi gesi, ù n mu wa,
u ra wiru kparewa.

¹⁷ Yen sɔna kon de bu yarina yiberεban wuswaaɔ
nge tua ye sɔɔ yari yerun woo ga yarinasia.
Kon bu biru kisi.
Na ñ bu mεεrimɔ sanam mε ba nɔni sɔɔre.

Ba nɔɔ tia kua

bu ka Yeremi mwa

¹⁸ Yera tɔn be, ba nεε, su Yeremi nɔɔ tia kua su ǹn
mwa. Domi wooda kun gbimɔ baa yāku kowobu bà
kun wāa. Bwisi kun kpeemɔ baa bwisigibu bà kun
wāa. Gusunɔn gari kun gbimɔ yèn sɔ win sɔmɔba
sari. N n mɛn na, i na su ǹn wɔri su yaa kasiki, kpa
su ku maa win gari nɔ su sere yi laakari ko.

¹⁹ Saa yera Yeremi u Yinni Gusunɔ kana u nεε,
Yinni Gusunɔ,
a man swaa dakio.

A nen yiberεban gari yi nɔɔwɔ.

²⁰ Kaa de gea yu gɔsira kɔsa?

Wee ba dɔkɔ kpiriru gba
bu ka man kpεε sɔɔ.

A yaayo ma na yɔra wunen wuswaaɔ ben sɔ,
na ka nun gari kua
kpa a ku maa ka bu mɔru ko.

²¹ Yen sɔ, a de gɔɔru tu ben bibu go.

A de bu gbisuku tabu sɔɔ,
kpa kurɔbu bu durɔbu ka bibu bia,
kpa bu ko gɔminibu.

A de baranu nu durɔ be go,
 kpa bu ben aluwaasiba go tabu sɔɔ.
 22 A de tabu kowo wuunu nu bu wɔri.
 Kpa wuri yi nɔra ben yɛnusɔ.
 Domi ba dɔkɔ kpiriru gba
 bu ka man kpɛɛ te sɔɔ.
 Ba man yina bɛria nɛn swaa sɔɔ.
 23 Adama wunɛ, Yinni Gusunɔ,
 a ben nɔsinɔa kpuro yɛ,
 ye ba kua bu ka man go.
 Yen sɔ, a ku bu ben toranu wɔka.
 A ku ben durum ye duari.
 A de bu fukura wunɛn wuswaaɔ.
 A bu sɛɛyasio wunɛn mɔrun saa sɔɔ.

Weke te ta kɔsira

19

1 Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a doo mɔmɔn mi a boo dwe ge ba kua ka sɛndu. Kpa a yɔku kowo be ba bukure ka wuun guro gurobu mɛnna,

2 kpa i da wɔwa ye ba mɔ Beni Hinɔmuɔ ye ya wɔa kɔnnɔ gen mi gia, mi ba ra wekenu mɔm. Miya kaa nɔɔguru sua a gari gere yi kon nun sɔ.

3 Kaa Yudaban sinambu ka Yerusalemugibu sɔ bu swaa dakio bu nɔ ye nɛ Gusunɔ, Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ na gerua. Kon de nɔni swɔaru tu na Yerusalemɔ sere wi u ten gari nua kpuro, win swasu su sikari.

4 Domi ba man deri, ma ba yam mi disi doke. Ba bɔnu turare dɔɔ dokea mi, ni be ka ben sikadoba ka ben sinambu ba n̄ yɛ. Ma ba tɔn dabinu go mi, be ba n̄ gɔanu kue.

5 Ba bũu wi ba m̀ Baali yāku yeru bania gunguru wəllə. Miya ba ra ka ben bibu yāku d̄ə mwaararugiru ko, yāku tèn bweseru na n̄ bu yiire, na n̄ mam ten bwisikunu koore.

6 Yen s̄na n̄, Yinni Gusun̄ na n̄, t̄nu ganu sisi n̄ s̄ə ba n̄ maa wəwa ye sokum̄ Tofeti n̄ kun m̄ Beni Hin̄mu. Ba koo ye sokuwa t̄n goo yeru.

7 Wəwa yen miya kon Yudaba ka Yerusalemugibun n̄ə tia ye ba kua kam koosia, kpa n̄ de yiber̄ba bu bu go tabu s̄ə. Kon de gbeeku ȳē ka gun̄su ben gonu di.

8 Kpa n̄ de Yerusalemu yu ko bansu si ba koo ȳē. Wi u sar̄ mi kpuro, ù n̄ ye wa, u biti soora u wia ko n̄ni swāa ten s̄.

9 Kon de yiber̄ be, bu bu n̄ni s̄ sere bu ben berusebu ka ben bibun gonun yaa di.

10 Yen biruwa wun̄ Yeremi kaa boo ge k̄ra t̄n be ba ka nun da min wuswaa.

11 Kpa a n̄, n̄ Gusun̄, wəllu ka tem Yinni na n̄, kon bu yarinasia kpa n̄ wuu ge k̄suku nge boo ge, ge ba n̄ kp̄ bu maa s̄m̄. Tofetin wəwa miya ba koo t̄mbu sike ȳn s̄ ba n̄ maa ayeru wasi gam.

12 M̄ya kon tem m̄ ka m̄n t̄mbu kua, kpa Yerusalemu yu ko nge Tofeti.

13 Yerusalemugibun ȳnusu ka Yudaban sinambun ȳnusu, ȳnusu kpuro gesi mi ba ra b̄nu turare d̄ə dokeye ka mi ba ra suru ka kperi ka s̄ə s̄, ka sere mi ba ra maa b̄nu ganu s̄, si kpuro su koo disu duurawa nge Tofeti.

14 Yen biru, Yeremi u ḡsirama Tofetin di mi Yinni Gusun̄ u n̄n ḡra u win gari gere. Ma u na u ȳra Yinni Gusun̄n s̄a yerun yaara u t̄mbu kpuro s̄əwa u n̄,

15 Gusunɔ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ u nɛɛ, wee u koo de kɔsa ye u raa gerua kpuro yu Yerusalemu ka yen wuu si su tie deema. Domi sin tamba swaa taaya, ba ñ win gere nua.

Ba Yeremi dāa doke

20

1 Yera sɔɔ teeru, Pasuri Imerin bii wi u sãa yãku kowo u ka maa sãa Yinni Gusunɔn sãa yerun kɔsobun tɔnwero u nua ma Yeremi u yeniban gari gerua.

2 Yera u dera ba nùn so, ma ba nùn dāa doke nge wiiro Yinni Gusunɔn sãa yerɔ, kɔnnɔ ge ba sokumɔ Bɛnyamɛɛn kɔnnɔn bera gia.

3 Adama yen sisiru bururu, Pasuri u Yeremi dāa ye wuna. Ma Yeremi u nùn sɔɔwa u nɛɛ, Yinni Gusunɔ kun maa nun sokumɔ Pasuri. Yĩsi ten tubusiana bɔri yenda ka nun sikerenɛ. Adama tẽ, u nun sokumɔ Magɔɔ Misabibu. Yen tubusiana nandabu ka nun sikerenɛ.

4 Domi Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ, u koo wunɛ ka wunen bɔrɔba nandabu kpɛɛ. U koo de bɛɛn yiberɛba bu bɛɛn gabu go tabu sɔɔ, kpa a ye wa ka wunen nɔni. Kpa Babilonin sina bokɔ u Yudaba go kpa u gabu yoru mwɛɛri u ka da Babiloniɔ.

5 U koo de yiberɛba bu Yerusalemun arumani gura, ka sɔma ye tamba kuan are kpuro, ka sere gāa gee ni nu wāa ye sɔɔ. U koo de bu Yudaban sinambun arumani gura, kpa bu ka ye kpuro da Babiloni mi.

6 Pasuri, wunɛ ka wunen yenugibu, ba koo bɛɛ yoru mwa bu ka da Babiloniɔ. Miya i ko i gbi, wunɛ ka be a gari weesugii kua, kpa bu bɛɛ sike mi.

Yeremi u Yinni Gusunə

weeweenu koosimə

⁷ Yinni Gusunə, a man kəkura,
ma na wunen gari wura.

A man sēre a kamia.

Wee tōru baatere

tambu kpuro ba ra n man yēməwa,

kpa ba n man gari bəkə m̀.

⁸ Nà n kī n gari gere,

sere n nəəguru sua ka dam n nεε,

yiberēba ba wee bu sun dam dore,

kpa bu sun kam koosia.

Yinni Gusunə,

tamba ra n man yēməwa wunen garin s̄
baadomma.

⁹ Nà n nεε, kon nun deriwa,

na n̄ maa wunen gari kparamə,

n da n s̄awa nge d̄ə u w̄a n̄n wasi s̄ə

u n̄n kukunu m̄nimə.

Kpa n kookari ko n ka tii marisi,

adama na ku ra kp̄i.

¹⁰ Na n̄əmə t̄n dabinu nu man k̄sa bwisikusimə.

Ba m̀, nandabu w̄a baama.

Su ka win gari da wirugibun mi.

Be ba raa ka man n̄ə tia s̄a

ba m̄erimə n̄ n kon sokura.

Ba m̀, s̄əəkudo kon de bu man samba ko.

Kpa bu wa bu man mwa bu m̄ru k̄sie.

¹¹ Adama na ȳ ma wunε Yinni Gusunə, a w̄a ka n̄
nge tabu durə damgii.

Yen s̄na be ba man n̄ni s̄əmə ba koo sokura.

Ba n̄ kp̄e bu man kamia.

Yen s̄na ba koo sekuru wa

kpa ba n tu yaaye sere ka baadomma.

12 Wunε Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni,
wunε wi a ra tɔnu wɛeri,
a ka wa ù n sãa gemgii,
kpa a n win bwisikunu ka win gɔrun gari yɛ,
wuna kon de a nen yiberɛba mɔru kɔsie.

Domi wuna na tii nɔmu sɔndia.

13 I Yinni Gusunɔ siaro ka womusu.

Domi u ra wɔnwɔndo wɔre
saa tɔn kɔson nɔman di.

14 Tɔɔ bɔrigira tɔɔ tɛ sɔɔ ba man mara.

Tɔɔ te, tu ku domaru wa.

15 Bɔrurowa wi u da u nen tundo sɔɔwa u nɛɛ,
wee, ba nùn bii tɔn durɔ marua.

Ma labaari ye, ya nùn nuku doo bakabu wɛ.

16 Durɔ wi, u kam koowo

nge wuu si Yinni Gusunɔ u kam koosia

u ñ sin wɔnwɔndu kue.

Kpa u wuri nɔ bururu,

kpa u tabun wurenu nɔ sɔɔ sɔɔ gbãara.

17 Mban sɔna Gusunɔ u ñ yande dere n gbi

sanam mɛ na wãa nen mɛron nukurɔ,

kpa nuku te, tu yande ko nen sikiru,

kpa na n wãa mi sere ka tɛ.

18 Mban sɔna na yara nen mɛron nukurun di,

na ka sere wahala yeni ka wasi wuriri bini waamɔ,

ma nen wãara wiru gooramɔ ka sekuru.

Yerusalemu koo kam ko

21

1-2 Sina boko Sedesiasi u Pasuri, Maakiyan bii, ka Sofoni, yãku kowo Maseyan bii gɔra Yeremin mi, bu nùn sɔ bu nɛɛ, u bu bikiaru kuo Yinni Gusunɔn mi, domi Nebukanɛsaa, Babilonin sina boko, u ka bu tabu mɔ. Sɔrɔkudo Yinni Gusunɔ u koo nùn

maamaaki gaa kpare ben sɔ̄, kpa u wa u bu deri.
Yera Yinni Gusunɔ̄ u ka Yeremi gari kua.

³ Ma Yeremi u tɔ̄n be wisa u nɛɛ, bu doo sina boko
Sedesiasin mi bu nɛɛ,

⁴ amɛniwa Gusunɔ̄ Isireliban Yinni u gerua. U
nɛɛ, wee, u koo de ben tabu kowo be ba ka
Babilonin sina boko ka win tɔ̄mbu sannamɔ̄ wuun
biruɔ̄ bu duki su bu wura wuu ge sɔ̄ɔ.

⁵ Kpa wi, Gusunɔ̄n tii u ka be Yudaba sanna ka
mɔ̄ru u bu win dam sɔ̄ɔsi,

⁶ u de bara kɔ̄suru tu hunde koniba kpuro wɔ̄ri
tu go wuu ge sɔ̄ɔ, tɔ̄mbu ka yaa sabenu.

⁷ Yen biruwa u koo sina boko Sedesiasi,
Nɛbukanɛsaa nɔ̄mu bɛria, wi ka win sɔ̄m kowobu
ka win tɔ̄n be ba wɔ̄a wuu ge sɔ̄ɔ, be ba gesi yara
bararun di, ka tabun di, ka gɔ̄ɔrun di. Be kpurowa
Nɛbukanɛsaa u koo go. U n̄ ben wɔ̄nwɔ̄ndu m̄. U
n̄ maa goo derimɔ̄.

⁸ Wee ye Yinni Gusunɔ̄ u maa Yeremi sɔ̄ɔwa win
tɔ̄mbun sɔ̄. U nɛɛ, wee, u bu swaa yiru yiyammɛ,
swaa yɛn mi wɔ̄ara wɔ̄a, ka yɛn mi gɔ̄ɔ u wɔ̄a.

⁹ Wi u koo gesi yɔ̄ra wuu ge sɔ̄ɔ, u koo gbiwa tabu
sɔ̄ɔ, n̄ kun mɛ ka gɔ̄ɔru, n̄ kun mɛ ka bararu. Adama
wi u yara u tii Babilonigibu wɛ̄ be ba bu tarusi, yɛro
koo win wɔ̄aru wɔ̄ra. Teya ta ko n̄ sɔ̄a win arumani
ye u kpɔ̄a u yara.

¹⁰ Domi u yɔ̄rariwa u wuu ge kɔ̄sa kua, n̄ n̄ mɔ̄ gea.
U koo gu Babilonin sina boko nɔ̄mu sɔ̄ndiawa u gu
dɔ̄ɔ mɛni.

Gari yi Yinni Gusunɔ̄

u Dafidin bweseru sɔ̄ɔwa

¹¹ Yinni Gusunɔ u nεε, a mɛniwa wunε Yeremi kaa
Yudaban sina bokon bweseru sɔ. A nεε,
bu nε, Yinni Gusunɔn gari nɔɔwɔ.

¹² Be, Dafidin bweseru,
ba n da gem swīi baadomma.
Kpa bu be ba dam dɔre yakia
be ba bu dam dɔremɔn nɔman di.
Bà kun kue mε,
nɛn mɔru ya koo bu yabure
ben kom kɔsum sɔ.
Ba ñ maa kpɛ bu ye go.

¹³ Kon Yerusalemugibu wɔri.
Be, be ba wāa wɔwa sɔɔ kperun wɔllɔ,
baa bà n gerumɔ ba mɔ,
wara u koo kpī u du ben wāa yerɔ,
u ben kuku yeru turi.

¹⁴ Kon bu sεεyasia nge mε ben kookoosu nε.
Kon ben sina kpaaru dɔɔ mɛni
te ba bana ka dāa ye ba mɔ sɛduru,
kpa ye ya ka tu sikerεnε kpuro yu dɔɔ mwaara.

22

¹ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nεε, a doo
Yudan sina bokon yɛnuɔ kpa a bu gari yini sɔ.

² A nεε, wi, Yudaban sina boko, wi, wi u sɔ Dafidin
sina gɔnaɔ, ka win bwāabu ka win tɔmbu ka be ba
gesi wāa sina kpaaru mi,

³ bu nε, Yinni Gusunɔn gari yini swaa dakio bu
nɔ. Bu gem swīiyɔ. Bu be ba dam dɔremɔ wɔro
be ba bu dam dɔremɔn nɔman di. Bu ku sɔbu ka
gɔminibu ka gobekuban gāanu mwa ka dam. Bu ku
maa taare sarirugibu go yam mini.

⁴ Bà n wooda yeni mɛm nɔɔwa, gabu ben bwe-
seru sɔɔ, ba ko n bandu diiwa ba n sɔ Dafidin sina

gɔna yeni sɔɔ. Ba koo du saa kɔnnɔ minin di ba n
dua tabu kɛkɛ sɔɔ ye dumi gawe, ñ kun mɛ, ba n
dumi sɔni, be ka ben bwāabu ka ben tɔmbu.

⁵ Adama bà n yina bu ye mɛn nɔɔwa, sere ka nɛ,
Yinni Gusunɔn wāaru, sina kpa te, ta koo kowa
bansu.

⁶ Wee ye na maa gerua Yudaban sina kpaarun sɔ.
Na nɛɛ,

baa mɛ na sina kpa te wa ta wā

nge dāa sɔɔ ge ga wāa Galadiɔ,

ñ kun mɛ, nge Libanin guurun wii kpiiru,

ka gem kon tu bansu koosia.

Goo kun maa sinamɔ mi.

⁷ Kon tabu kowobu tabu yānu sebusia bu tu wɔri.

Kpa bu ten ghere yi ba kua ka dāa ye ba mɔ sɛduru
wukiri bu dɔɔ doke.

⁸ Tɔn tuko dabinu ba koo sara wuu gen mi, kpa
bu sɔɔna bu nɛɛ, mban sɔna Yinni Gusunɔ u wuu
bɔkɔ geni kua mɛsum.

⁹ Kpa bu bu wisi bu nɛɛ, gen tɔmbu ba wi, ben
Yinnin arukawani kusiawa, ma ba da ba bũnu
sāamɔ.

Ye Yinni Gusunɔ u gerua

Salumun sɔ

¹⁰ Bɛɛ Yudaba,
i ku wuri ko Yosiasi wi u gun sɔ.

I ku maa win ario ko.

Adama i wuri koowo Salumun sɔ,

wi ba yoru mwa ba ka da tem tukumɔ.

Domi u ñ maa wee.

Meya u ñ maa tem mɛ wasi

mi ba nùn mara mini.

11 Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Salumu, Yosiasi Yudaban sina bokon biin sɔ̄, wi u bandu dii win baan ayerɔ. U nεε, u doona, u n̄ maa wee.

12 U koo gbiwa deŋsiɔ sɔɔ mi ba ka n̄n da mi, u n̄ maa tem mε wasi.

Yinni Gusunɔ

u Yoyakimu gerusi

13 Yeremi u Yoyakimu sɔ̄wa u nεε, wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nεε,

wunε Yoyakimu, b̄ɔrurowa a s̄a.

Wee a wunεn sina kpaaru bana,

adama a n̄ gem sw̄i.

A tu gidambisaba sosia

adama ye n weenε a t̄ambu kua,

a n̄ bu kuammε.

A ra gabu s̄amburu koosie kam.

A ku ra bu ben k̄siaru w̄ɛ.

14 Ma a nεε, kaa tii sina kpaɔ bakaru baniawa

kpa ta n gidambisa baka m̄.

Ma a fεnεntiba doke,

a ten gani d̄a gea ye ba m̄ s̄eduru wukiri.

Ma a tu sw̄erasia kom kom a ka s̄ɔsi ma sina kpaara.

15-16 Ȳn s̄ a ka sina kpaɔ te s̄eduruba bana,

yeya n dera a s̄a sina boko?

Wunεn baaban tii u n̄ s̄a sina boko ro?

U ra diwa kpa u n̄ n̄ge baawure,

adama u ra baawure kuewa ye n weenε u ko.

U ra s̄arobu ka w̄n̄w̄ndobu siriewa dee dee.

Yen s̄na ye kpuro ya n̄n̄ kooro dee dee win w̄aru
s̄ɔɔ.

Wi u maa m̄ n̄ge mε,

wiya u wi, Yinni Gusunɔ ȳ ka gem.

17 Adama wunε, wunεn tiin arufaaniwa a kasu.

A kasuwa a taare sarirugibu dam dare
kpa a bu go.

¹⁸ Yen biru, Yeremi u maa nee, wee ye Yinni
Gusuno u gerumo Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban
sina bokon so. U nee,
un gu, ba n nun go swiyamme bu nee,
waiyo nen mo!

Waiyo nen sesu!

Waiyo nen yinni!

¹⁹ Adama ba koo win goru gawawa bu yara
Yerusalemun di
bu sike nge yaa saberu.

Yerusalemu ya koo sekuru wa

²⁰ Yeremi u nee,
wee ye Yinni Gusuno u gerua.
U nee, bee Yerusalemugibu,
i doo i yogu te ba mo Libano,
ka Basanin guuro,
ka Abarimun gungunu wallo,
kpa i kuuki ko i noogiru sua.

Domi be i ka arukawani bokua ba munkira.

²¹ U bee kiru kua sanam me i wa bori yendu so,
adama i nee, i n nun swaa dakimo.
Nge meya been daa ya saa saa been piiburun di,
i ku ra nun swaa daki.

²² Te, been kparobu ba koo ka woo doona
kpa be i ka arukawani bokua
bu bu yoru mweri bu ka da tem tukumo.
Saa ye soora i ko i sekuru wa,
been kom ksum so.

²³ Bee Yerusalemugibu,
bee be i so se been dii buranu so
ni i kua ka Libanin daa gea,

amona been weeweenu ko n ne,
sanam me wuriribu koo be deema
nge tan kurə wi u yiire u ki u ma.

Yinni Gusuno

u Yoyakini sirimo

²⁴ Yinni Gusuno u Yeremi sowa u ne, kaa Yoyakini, wi ba maa mo Yekonia, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko so a ne, sere ka nen wāaru, baa u n saan na nge taabu nen nom geu, kon nun wuna min di.

²⁵ Kon nun win yiberaba nomu sonda, be, be ba kasu bu nun go. Kon nun bu nomu sonda be, ben berum u mo mi. Beya Nebukanesa, Babilonin sina boko ka win tabu kowobu.

²⁶ Kon bu ko, wi ka win mero wi u nun mara. Kpa bu ka bu da tem tukumo mi ba n bu mara. Miya ba koo gbi.

²⁷ Saa gaa so, ba ko ba n ki bu gosirama ben temo adama ya n koro.

²⁸ Gaba koo bikia bu ne, Yoyakini wi, u sawa nge weke te ta ksire, n kun me, nge ga ni goo kun maa ki? Awo. N n men na, mban sana ba wi ka win bweseru tem yara ma ba ka bu da sere mi ba n ye.

²⁹ Ma Yeremi u ne, nen temgibu, i nowo ye Yinni Gusuno u gerua.

³⁰ U ne, i durə wi garisio wi u n kooramo win wāaru so. U ko n sawa nge wi u bibu bia, domi win bweseru so, goo kun maa sinamo sina gona so u Yudaba kpara.

Kpara kōsobu

23

¹⁻² Gusunə Isireliban Yinni u nεε, bōruroba kparo be ba nɛn tɔmbu goomə, ma ba bu yarinasiām nge yāa kparo kōsobu. Na maa nεε, wee ba nɛn tɔmbu gira, ba bu yarinasia ba yina bu bu nɔri. Yen sɔ, kon bu seeyasia ben nuku kōsu ten saabu.

³ Kpa n nɛn tɔn be ba tie mwεerima tem kpuron di, mi na raa dera ba yarinε, n ka bu wurama ben temə, kpa bu marura bu dabia.

⁴ Nε, Yinni Gusunə kon bu kparo kpaobu wε be ba koo bu kpara. Ba n̄ maa nandamə berum sɔ. Baa ben turo kun maa biaramə.

⁵ Wee saa ya sisi

yè sɔə kon gemgii goo seeya Dafidin bweserun di nge dāa kp̄ii p̄atura, kpa u n bandu dii ka baadommaə.

U koo tɔn be kparawa ka bwisi gee.

Kpa u gem sɔəsi tem mε sɔə.

⁶ Win waati ye sɔə,

Yudaba ba koo faaba wa.

Kpa u de Isireliba ba n wāa bəri yendu sɔə.

Kpa ba n n̄n sokumə ba n m̄,

Yinni Gusunəwa u s̄a ben faaba kowo.

⁷ Yen s̄na na nεε, wee saa ya maa sisi yè sɔə ba n̄ maa bōrumə bu nεε, ka Yinni Gusunən wāaru wi u bu yarama saa Egibitin tem di.

⁸ Adama ba ko n da gerewa bu nεε, ka Yinni Gusunən wāaru wi u bu yarinasia sɔə yēs̄an n̄m geu gia ka wusu gasu sɔə, ma u maa ka bu wurama min di, bu ka sina ben temə.

Gari yi Yeremi

u s̄amə weesugibu s̄əwa

⁹ N n sɔmɔbun sɔn na,
 nɛn gɔru ga sankira too,
 ma na diirimɔ sere ka nɛn kukunɔ.
 Na sɔa nge wi tam mu goomɔ
 Yinni Gusunɔ ka win gari dɛɛrin sɔ,
 yi u man sɔɔwa u nɛɛ,

¹⁰ tɔmba yiba tem mɛ sɔɔ,

be ba sakararu mɔ.

Kɔsa ba naa gire.

Miya ben dam mu wɔa.

Yen sɔna tem mɛ, mu sankire,

ma mɛn kpara yee ni nu wɔa gɔbaburun bera gia nu
 gbera.

Domi u mu bɔrusi.

¹¹ Gusunɔn sɔmɔbu ka yɔku kowobu ba sankire,

u wa ma ba nuku kɔsu kom mɔ

sere ka win sɔa yerɔ.

¹² Yen sɔna ben swaa ya koo wɔria,

kpa yu bu yam tɔre.

U koo de bu bu bɔria,

kpa bu wɔruku saa ye u koo bu sɛɛyasia

u de wahala yu bu deema.

Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Yudan Gusunɔn sɔmɔbun

kɔsan kpɔaru

¹³ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

kɔsa ye na wa nɛn sɔmɔbu ba mɔ Samario,

ya n̄ ka nɔɔ gerurɔ.

Domi b̄u wi ba mɔ Baalin yɔsira ba ka gari mɔ.

Ma ba nɛn tɔmbu Isireliba gerasia nɛn swaan di.

¹⁴ Adama kom kɔsum mɛ na wa Gusunɔn sɔmɔbun

suunu sɔɔ Yerusalemɔ,

mu beɔnɔgim kere.

Ba sãawa sakara kowobu,
 ma ba weesu m̀,
 ba t̀n k̀sobu dam k̀m̀ bu ku ka ben kom k̀sum
 deri,
 ma na be kpuro garisi nge Sodomu ka Gom̀ran
 t̀mbu.

15 Yen s̀na ǹ Gusuǹ, ẁllu ka tem Yinni,
 na ǹn s̀m̀bu Yerusalem̀ s̀m̀
 ma wee kon de bu d̀a kiku gagu * ge ga sosu di,
 kpa bu nim m̀ mu d̀e m̀ ǹ.
 Domi beya ba dera tem m̀n t̀mbu kpuro ba ǹ maa
 man b̀e r̀e ẁe m̀.

S̀m̀ weesugibu

16 Ameniwa ǹ Gusuǹ, ẁllu ka tem Yinni na
 gerua. Na ǹe,
 i ku maa ǹn s̀m̀ ben gari swaa daki.
 Domi ba dera i ỳiỳ ye i ǹ wasi.
 Ben tiin g̀run bwisikuna ba gerum̀,
 ǹ ǹ m̀ yi ye ǹn ǹn di.

17 Ba ra mam be ba man gema s̀ bu ǹe,
 na be gerua na ǹe,
 ba koo b̀ri ỳendu wa.
 Kpa ba n be ba ben tii tiin g̀ru k̀ru m̀ s̀m̀ ba n
 m̀,
 ba ǹ k̀sa gaa wasi.

18 Yeremi u ǹe,
 ben wara u ka Yinni Gusuǹ wesiana.
 Nge ben wara u win gari nua u yi laakari kua.

19 Wee Yinni Gusuǹn m̀ru ya koo na nge guru
 woo b̀k̀
 kpa yu t̀n k̀sobu ẁri.

20 Win m̀ru ye, ya ǹ surem̀,

* 23:15 d̀a kiku gagu - A m̀erio 9:14.

ma n kun mə u win himba yibia.
Amən biru, ya koo bεε nən tambu yeeri.

²¹ Yinni Gusunə u nεε,
səmə be, ba duki da, baa mε na n bu gəre.
Ba maa gari gerua, baa mε na n ka bu gari kue.

²² Bà n daa nən gari swaa daki,
nən gariya ba koo raa kpaa nən tambun suunu sɔɔ.
Kpa bu wa bu gɔru gɔsia bu ben kom kɔsum deri.

Yinni Gusunə

u wāa yam kpuro

²³ Nε Gusunə, na wāawa yam kpuro,
turuku ka tontondeə.

²⁴ Goo u koo kpī u kuke na kun nùn wa?
Na wāawa yam kpuro, wəllə ka temə.

Mba yakasu ka dobi

yi məsinε

²⁵ Na nəmə ye səməbu ba gerumə. Be ba gari
weesugii mə ka nən yīsiru ba mə, na ka bu gari kua
dosu sɔɔ,

²⁶ sere saa yerà səmə beni ba ko n gari weesugii
mə, kpa ba n nən tambu nəni wɔkumə ka ben gɔrun
gari.

²⁷ Ba kīwa ben dosu weesugisun gari yi de nən
tambu bu nən yīsiru duari nge mε ben baababa ba
raa man duari būu wi ba mə Baalin s̄.

²⁸ Səmə wi u dosa u geruo ma u dosa. Wi na maa
ka gari kua u yi tusio dee dee.

Nε, Yinni Gusunə na nεε,
mba yakasu ka dobi yi məsinε.

²⁹ Nən gari kun s̄aa nge d̄ɔɔ ro?

Yi n̄ s̄aa nge matalaka ye ya ra kperu kəre ro?

30 Yen sōna nε, Yinni Gusunō, kon sōmō be sεeyasia, be, be ba ben winsim gari suamō ba ka gari weesugii m̄.

31 Kon bu sεeyasia be ba ben tii tiin gari suamō ba gerumō ka n̄n yīsiru.

32 Kon bu sεeyasia be ba ben dosu weesugisu tambu sōmō. Ma ba dera n̄n tamba kōaramō ben wee si ka ben t̄n biarun s̄. Na n̄ bu ḡre, na n̄ maa bu wooda w̄. Meya ba n̄ maa arufaani gaa mō t̄n ben suunu s̄.

Yinni Gusunōn gari

yi s̄awa s̄munu

33 Yinni Gusunō u Yeremi s̄ōwa u nεε, t̄n ben goo, n̄ kun mε n̄n s̄mō goo, n̄ kun mε ȳaku kowo goo ù n nun bikia u nεε, mba nε, Yinni Gusunō na gerua, s̄mu nir̄a na bu s̄bi, kaa n̄n wisiwa a nεε, b̄ra ba s̄a n̄n s̄munu. Adama kon bu biru kisi.

34 Ben wi u gesi n̄ō wukia u nεε, nε, Yinni Gusunō na bu s̄munu s̄bi, kon ȳero sεeyasiawa wi ka win ȳnugibu.

35 Ye baawure u koo kp̄i u win winsim bikia, yera, u nεε, mba Yinni Gusunō u gerua, mba u wisa.

36 Adama bu ku raa maa gere bu nεε, na bu s̄munu s̄bi. Wi u ye gerua, win gari koo w̄ri win tii s̄. Domi ba n̄n gari temamōwa nε wi na s̄a ben Yinni wi u ra n w̄a, u dam kpuro m̄.

37 Kaa maa s̄mō be bikia a nεε, mba nε, Yinni Gusunō na bu s̄ōwa. Mba na bu wisa.

38 B̄a n maa nun wisa ba nεε, nε, Yinni Gusunō na bu s̄munu s̄bi, baa mε na nεε, bu ku maa yen gari ko, a bu wisio a nεε, am̄niwa nε, Yinni Gusunō na gerua. Na nεε,

³⁹ kon bu biru kisi kpa n bu duari, be ka ben wuu ge na raa be ka ben baababa wě.

⁴⁰ Kon maa bu seku bakaru doke te ta ñ duarirɔ sere ka baadommaɔ. Kpa ba kun maa beere mɔ tɔmbun nɔni sɔɔ.

Figie bii

ni nu wāa birenu yiru sɔɔn gari

24

¹ Ye Nebukanesa, Babilonin sina boko u Yoyakini, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko mwa ka win sina asakpɔbu ka ben dāa dākobu ka ben sekobu, u ka bu da Babiloniɔ, saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔ u Yeremi figie bii ni ba doke birenu yiru sɔɔ sɔɔsi sāa yerun kɔnnɔwɔ.

² Bire nin teeru ta figie bii geenu yiba ni nu sāa nge yen marum gbiikum. Ma teera ma bii kɔsunu yiba ni nu ñ diirɔ.

³ Ma Yinni Gusunɔ u Yeremi bikia u nɛɛ, Yeremi, mba a waamɔ mi. Ma u wisa u nɛɛ, birenu yiruwa na waamɔ, ni nu figie binu yiba. Ganu gea sāa, ma ganu kɔsunu sāa, nu ñ diirɔ.

⁴ Yera Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa u nɛɛ,

⁵ wee ye na gerua, nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni. Na nɛɛ, nge mɛ figie bii gee ni, nu ra tɔmbu wěre, nge mɛya kon Isireli be ba yoru mwɛera ba ka da Babiloniɔ mɛeri ka nɔnu geu.

⁶ Kon de bu wurama ben tem mini. Na ñ maa bu suramɔ, kon bu tāsisiawa. Na ñ maa bu wukamɔ, kon bu girawa n sire.

⁷ Kon bu gɔru kpɔɔ wě, kpa bu gia ma nɛna na sāa kpuron Yinni. Ba koo wurama nɛn mi kpa ba n sāa nɛn tɔmbu ba n man sāmɔ.

⁸ Adama Sedesiasi, Yudaban sina boko ka win sina asakpɔbu ka tɔn be ba tie Yerusalemuɔ ka be kpuro be ba sɔ tem mɛ sɔɔ, ka sere be ba kpikiru da Egibitiɔ, kon dewa ba n sãa nge figie bii kɔsu ni nu n diirɔ mi.

⁹ Tɔmbu bɔn bu wa ba koo biti soora. Gee kon bu yarinasia kpuro, ba koo bu yɛɛwa bu bu yaakoru koosi kpa ba n wãa sekuru sɔɔ kpa ba n da ka ben yĩsiru tɔmbu bɔrusi.

¹⁰ Kon bu tabu surema ka gɔɔru ka baranu sere bu ka gbi tem mɛ kpuro sɔɔ, mɛ na be ka ben baababa wɛ.

Yudaban mem nɔɔ sarirun are

25

¹ Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon bandun wɔɔ nnɛse sɔɔra Yinni Gusunɔ u ka Yeremi gari kua Yudaban sɔ. Ya sãawa Nebukanɛsaa, Babilonin sina bokon bandun wɔɔ gbiikuu.

² Ma Yeremi u Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro sɔɔwa u nɛɛ,

³ saa Yosiasi, Amɔɔn biin bandun wɔɔ wɔkura itasen di, n ka gisɔ girari, yen wɔɔ yɛnda itawa mi. Saa min diya na ra n bɛɛ Gusunɔn gari sɔɔmɔ adama i ku ra man swaa daki.

⁴ Yinni Gusunɔ u ra n bɛɛ win sɔm kowobu gɔriammɛ, bera win sɔmɔbu. U dera ba na na saa yee yellun di. Adama i n bu swaa daki, i n ben gari wure.

⁵ Sɔmɔ be, ba ra n gerumɔ ba n mɔ, i gɔru gɔsio kpa i bɛɛn daa kɔsa deri, kpa i wa i n wãa bɛɛn tem sɔɔ, mɛ Yinni Gusunɔ u bɛɛ ka bɛɛn baababa wɛ sere ka baadommaɔ.

⁶ I ku maa bũu goo yiira i nùn sã. I ku Gusunɔn mɔru seeya ka bɛɛn bwãaroku ni i kua ka bɛɛn tii, kpa u ku maa bɛɛ kɔ̄sa gaa kua.

⁷ Adama Yinni Gusunɔn tii u nɛɛ, i ñ nùn swaa daki. I win mɔru seeyawa bɛɛn bwãaroku ni i kuan sɔ̄. Ma ya ka bɛɛ kɔ̄sa naawa.

⁸ Yen sɔ̄na wi, Gusunɔ wɔ̄llu ka tem Yinni u nɛɛ, yèn sɔ̄ i ñ nùn swaa daki,

⁹ yen sɔ̄na u koo maa sɔ̄o yɛsan nɔm geun tɔmbu kpuro gurama ka win sɔm kowo Nɛbukanesaa, Babilonin sina boko. Kpa bu bɛɛn tem mɛn tɔmbu wɔri bu kam koosia, ka be ba bɛɛ sikerene kpuro. Tem mɛ, mu koo kowa bansu sere ka baadommaɔ. Wi u sarɔ mi, kpa biti yu nùn mwa, sere u wia ko.

¹⁰ Ba ñ maa tɔ̄o bakanun womusu nɔmɔ mi, ka sere kurɔ kpaanun womusu. Mɛya ba ñ maa nambun wɔkinu nɔmɔ. Ba ñ maa fitilanu wasi mi.

¹¹ Tem mɛ kpuro mu koo kowa bansu, kpa bɛɛ, win tɔmbu, i Babilonin sina boko yoru diiya wɔ̄o wata ka wɔkuru.

¹² Adama wɔ̄o wata ka wɔku ten biru, Yinni Gusunɔ u koo Babilonin sina boko ka win tɔmbu seesima ben tora ni ba kuan sɔ̄, kpa u ben tem kam koosia mu ko bansu sere ka baadommaɔ.

¹³ Bɔ̄ri yi u gerua tem mɛn sɔ̄, ka sere yèn gari nɛ, Yeremi na gerua na yorua tire te sɔ̄o, bwesenu kpuron sɔ̄, yi koo koorawa.

¹⁴ Domi bwese damginu ka sinam damgiba koo bu yoru mwɛeri. Nge mɛya Gusunɔ u koo ka bu ben kɔ̄sa kɔsie ye ba raa kua.

Gusunɔ

u koo bwesenu kpuro sɛɛyasia

15 Yinni Gusunɔ u win mɔru weesina ka tam mɛ u doke nɔra sɔɔ u nɛ, Yeremi t̄i u nɛɛ, n ye mɔɔ kpa n de bwese n̄n mi u man gɔriɔ nu ye nɔ.

16 B̄a n wa ma u dera yiberɛba ba bu wɔri ba goomɔ, ba ko n b̄aarimɔwa kpa ba n burisinɛ nge wiirobu.

17 Yera na nɔra ye mwa Yinni Gusunɔn nɔman di. Ma na dera bwese n̄n mi u man gɔra nu win mɔru ye nɔra.

18 Na torua na ye Yerusalemugibu nɔrusia, ka Yudan wusu kpuron tɔmbu ka ben sinambu ka ben sina asakpɔbu, kpa Gusunɔ u wa u ben tem kam koosia kpa wi u sarɔ mi, u biti soora sere u wia ko. Kpa ba n da ka ye tɔmbu b̄ɔrusi nge mɛ ya koorã t̄.

19 Yen biru, na bwese ni nu tiegibu ye nɔrusia. Beya Egibitin sunɔ ka win sina asakpɔbu, ka win tɔmbu kpuro,

20 ka bwese tuku ni nu w̄ã Egibitiɔ, ka Usan sinambu, ka Filisitiban sinambu, beya Asikalonigii, ka Gasagii, ka Ekoronigii, ka sere be ba maa tie Asidɔduɔ, ben sunɔ,

21 ka Edɔmuba, ka Mɔabuba, ka Amɔnigibu,

22 ka Tirin sinambu ka Sidonin sinambu, ka sere sinam be ba w̄ã nim w̄ɔkun bera giɔ,

23 ka sere maa Dedanigibu, ka Temagibu, ka Busigibu, ka be ba ra wii baanun seri kɔni,

24 ka maa Daarububan sinambu, ka bwesenu kpuron sinambu be ba w̄ã gbaburɔ mi yani sɛeri w̄ã,

25 ka Simirin sinambu ka Elamun sinambu ka sere Mɛdiban sinambu,

26 ka sinam be ba w̄ã s̄ɔ ȳɛsan nɔm geu gia kpuro, be ba w̄ã turuku ka be ba toma.

Bwese ni nu gesi wāa handunia sɔɔ, ni ka nin sinambu ba mɔru ye nɔra ma Babiloni ye ba maa mɔ Sesaki, yen sina boko u ye dakura.

²⁷ Yinni Gusunɔ u maa man sɔɔwa n Isireliba sɔɔwɔ n nɛɛ, ameniwa wi, ben Yinni, wi u maa s̄aa wɔllu ka tem Yinni u gerua. U nɛɛ, bu nɔruo sere yu bu go, bu siruku kpa bu wɔruku sere bu kpana bu se yɛn s̄ɔ u dera yiberɛba ba bu wɔri ba goomɔ.

²⁸ U maa nɛɛ, bwese nin garu t̄a n yina tu nɔ ye na tu t̄i, n tu sɔɔwɔ n nɛɛ, tu nɔruo baa n̄ n mɛren na. Wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin woodawa.

²⁹ Domi u n̄ win wuu Yerusalemu deri. N n mɛn na, u koo bweseru garu deri? Aawo, u n̄ derimɔ. Bwesenu kpuro sɔɔra u koo win mɔru sure. Wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

³⁰ U maa man sɔɔwa u nɛɛ, n bu sɔɔwɔ n nɛɛ, wi, Yinni Gusunɔ u koo kukiri wɔllun di. Win nɔɔ ga koo nɔra saa win wāa yee dɛɛrarun di. U koo win tem kukirisi.

U koo handuniagibu kpuro kukirisi
nge t̄an dabi te ta d̄ianu ḡɛmɔ gberɔ.

³¹ Win kukiribu koo nɔra handunia kpuro sɔɔ. Domi u t̄ambu kpuro sokumɔ win siri ḡbaburɔ. Wi siribu di, u koo ȳɛro gowa ka takobi.

³² Wi Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, u maa nɛɛ, win siribu bu ko n s̄awa nge woo b̄akɔ ge ga bwesenu kpuro gasirimɔ, ga handunian goonu n̄nɛ kpuro bukianɛ.

³³ Be Yinni Gusunɔ u koo de bu gbi siri bi sɔɔ, ba ko n t̄eriewa baama handuniaɔ. Goo sari wi u koo ben gonu m̄enna u sike, kpa bu ben gɔɔ sw̄i. Nu koo kowa taaki tem sɔɔ.

³⁴ Bɛɛ, win t̄ambun kparobu, i wuri koowo, i bindio temɔ.

Domi tōra tunuma tē sō ba koo bεε sakiri.
I ko i wōruma i kōsikira
nge tem mōn weke buraru.

³⁵ I n̄ kisiramō

domi i n̄ kuku yeru wasi.

³⁶ Wee, kparo ben wuri yi koo nōra

domi Yinni Gusunō u koo ben tem kam koosia

³⁷ ka win mōru baka.

Tem mε, mu wāa bōri yendu sō,

adama mu koo ko bansu.

³⁸ Nge mε gbee sunō ga ra yari gen wāa yerun di

gu ka dīanu kasu,

nge mēya Yinni Gusunō u koo yari win wāa yerun
di,

u de bwesenu nu goona

kpa tem mu tōmbu bia win mōru bakan sō.

Yeremi u wāa Yudan

wirugibun wuswaa

26

¹ Ye Yoyakimu, Yosiasin bii Yudan sina boko u bandu di, yen sō mεε tera Yinni Gusunō u ka Yeremi gari yini kua u nεε,

² ameniwa nε, Yinni Gusunō na gerua na nεε, a yōro sāa yerun yaara mini. Tōn be ba koo na saa Yudan wusu kpuro di bu ka man sā, kpa a bu gari yi kpuro sō yi na nεε, a bu sō. Baa yin tia a ku ra bure.

³ Bā n wura ba nun swaa daki, ma ba wura ben dō sō, ba ben kom kōsum deri, kōsa ye na raa gōru doke n bu kua, kon ye deri.

⁴ A bu sōwō a nεε, ameniwa nε, Yinni Gusunō na gerua. Na nεε, bu man swaa dakio bu nen woodaba swīi ye na bu wē,

⁵ kpa bu ku nɛn ɔrobun gari atafiiru ko. Na ra be bu ɔrie saa yellun di, adama ba ɛ bu swaa daki.

⁶ Yen sɔ, kon sɔa yee te kam koosia nge mɛ na Silogiru kua, kpa n de bwesenu kpuro nu wuu gen yĩsiru sia nù n bõrumɔ.

⁷ Yãku kowobu ka Gusunɔn sɔmɔbu ka wuun tɔmbu ba Yeremin gari yi nua yi u gerumɔ Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ.

⁸ Ye u gari yi gerua u kpa yi Yinni Gusunɔ u nùn yiire u tɔn be kpuro sɔ mi, yera yãku kowo be, ka Gusunɔn sɔmɔ be, ka sere wuun tɔn be ba tie kpuro ba na ba nùn sɛre. Ba gbãsumumɔ ba mɔ, kaa gbiwa.

⁹ Tɔmbu kpuro ba na ba Yeremi mɛnne Yinni Gusunɔn sɔa yeru mi, ba mɔ, mban sɔna a gerumɔ ka Yinni Gusunɔ yĩsiru a mɔ, sɔa yee teni ta koo kam kowa nge Silogiru, kpa Yerusalemu yu ko bansu.

¹⁰ Ye Yudan wirugibu ba nua mɛ, yera ba seewa sina kpaarun di ba da Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ, ma ba sina sɔa yee ten kɔnnɔwɔ ge ba sokumɔ kɔnnɔ kpɔɔ.

¹¹ Ma yãku kowo be, ka Gusunɔn sɔmɔ be, ba wirugibu ka tɔn be ba tie kpuro sɔɔwa ba nɛɛ, n weenɛwa bu durɔ wini go. Domi gari kamwa u wuu geni gerusimɔ. Bɛɛn tii i maa yi nua ka bɛɛn swaa.

¹² Ma Yeremi u wirugii be ka tɔn be kpuro sɔɔwa u nɛɛ, Yinni Gusunɔwa u man ɔrima n ka gari ko sɔa yee teni ka wuu genin sɔ, nge mɛ i nua kpuro.

¹³ I ɔrũ ɔsio kpa i kom kɔsum deri. I Gusunɔ bɛɛn Yinnin gari swaa dakio, kpa u kɔsa ye deri ye u raã kĩ u bɛɛ kua.

¹⁴ Adama nɛ wee bɛɛn nɔmaɔ, i ka man koowo nge mɛ n bɛɛ dɛnde.

15 I yē ma na n̄ taare gaa m̄. Yen s̄, ì n man go, n̄n yem mu kua b̄ε ka b̄εn wuu gen s̄munu. Domi ka gem Yinni Gusun̄wa u man ḡrima n̄ ka b̄ε gari yini kpuro s̄.

16 Yera wirugii be, ka t̄n be ba tie ba ȳaku kowo be, ka s̄m̄ be s̄̄wa ba n̄ε, n̄ n̄ ween̄ su dur̄ wi go domi ka Gusun̄ b̄εn̄ Yinnin ȳsira u gari yini gerua.

17 Ma wuu gen guro gurobu gabu ba seewa ba t̄n w̄ru ge s̄̄wa ba n̄ε,

18 Misee M̄res̄tigii u raa Gusun̄n gari gerua Yudan sina boko Esekiasin waati u n̄ε, am̄niwa Gusun̄, w̄llu ka tem Yinni u gerua. U n̄ε, ba koo Yerusalemu bwiiya nge gberu, kpa yu ko nge kpee ni ba suba, kpa guu t̄n w̄ll̄ ba Yinni Gusun̄n s̄a yee te bana, tu d̄n̄u kpi n̄ ko d̄a s̄̄ b̄k̄.

19 Yudaba ka ben sina boko Esekiasi wi, ba Misee wi go? Esekiasi wi, u n̄ Yinni Gusun̄ nasie? Nge u n̄ Yinni Gusun̄ suuru kan̄ ro? Ma Yinni Gusun̄ u k̄sa ye deri ye u raa k̄i u bu kua. Yera i ko de b̄εε, su tii durum baka yeni s̄bi?

Yoyakimu

u Gusun̄n s̄m̄ Uri go

20-21 N deema Yoyakimun waati ye s̄̄, dur̄ goo maa w̄a wi ba m̄ Uri, Semaya Kiriati Yarimugiin bii. Dur̄ wi, u ra gari gere ka Yinni Gusun̄n ȳsiru. Ma u gari tee yi gerua win tii, wuu genin s̄ nge m̄ Yeremi u gerua mi. Ma Yoyakimu ka win tabu dur̄bu ka maa win sina asakp̄bu ba gari yi nua. Yera sina boko wi, u kasu u Uri go. Ye Uri u nua m̄, u b̄rum soora, ma u kpikiru sua u da Egibitī.

22 Yera Yoyakimu u Elinatani Akaborin bii gɔra Egibitiɔ ka tɔmbu gabu sannu bu ka Uri mwaama.

23 Ma ba Uri wi mwaama ba ka nùn na sina bokon mi. Ma u dera ba nùn gɔ ka takobi. Yera ba win goru kare mi ba ra tɔn dirobu sike.

24 Adama Akikamu Safanin bii u yɔrawa ka Yeremi ma u yina bu tɔn be Yeremi nɔmu bɛria bu gɔ.

Yeremi

u sugu sɔndi win seru wɔllɔ

27

1 Ye Sedesiasi Yosiasin bii, Yudaban sina boko u bandu di u kpa, n tɛ fiiko, yera Yinni Gusunɔ u ka Yeremi gari kua u nɛɛ,

2 Yeremi, a tii suguba kuo ka maa wɛɛ a ye sɔbe,

3 kpa a ye sɔmɔbu wɛ be sinam beni, Edɔmuban sunɔ, ka Mɔabuban sunɔ, ka Amɔniban sunɔ, ka Tirin sunɔ, ka Sidonin sunɔ ba gɔra Yerusalemɔ Sedesiasi, Yudaban sina bokon mi, kpa ben baawure u ka ye win yinni daawa.

4 Kpa a maa bu sɔ bu ben yinnibu sɔ bu nɛɛ, nɛ, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, wi Isireliba ba sɔamɔ, na nɛɛ,

5 nɛna na tem taka kua ka tɔmbu ka yɛɛ yi yi wɔa mɛ sɔɔ, ka nɛn dam bakam. Wi na kɔ, wiya na ra mu wɛ.

6 Wee tɛ kon bɛɛn tem mɛ kpuro nɛn sɔm kowo Nɛbukanesaa, Babilonin sina boko wɛ. Kpa n de sere ka gbeku yɛɛyɔ yi nùn sɔmburu kua.

7 Bwesenu kpuro nu koo wi ka win bibu, ka win debuminu sɔ. Adama saa gaa koo na yɛ sɔɔ bwese

damginu ni nu sinam damgibu mɔ, nu koo ra win tii ka win temgibu yoru mwa.

⁸ Bweseru garu tà n yina tu Nebukanesa sã tu nùn yoru diiya, nɛ, Yinni Gusunɔ, kon de u bwese te tabu wɔri. Kon maa tu bararu ka gɔ̃ɔru kpɛɛ, u ka kpĩ u tu kpeerasia.

⁹ N n mɛn na, bɛɛ, i ku maa bɛɛn sɔmɔbu swaa daki, ka bɛɛn sɔrobu ka bɛɛn tiin dosusu, ka bɛɛn gɔri sokobu, be, be ba ra bɛɛ sɔ bu nɛɛ, i ñ ko Babilonin sina boko sã.

¹⁰ Domi weesa ba gerumɔ, ye ya koo de n bɛɛ tondasia bɛɛn tem di kpa n bɛɛ kpeerasia.

¹¹ Adama bwese te ta wura tu Babilonin sina bokon sugu sɔbe, tu nùn yoru diiya, kon bwese te deri ten tem sɔɔ kpa tu gbea ko mi, ta n wãa. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹² Ma Yeremi u maa gari tee yi Sedesiasi sɔɔwa. U nɛɛ, Sedesiasi, wunɛ ka wunen tɔmbu, i Babilonin sina bokon sugu dokeo, i nùn yoru diiya, wi ka win tɔmbu, kpa i wa i n wãa.

¹³ Mban sɔna kaa de bu wunɛ ka wunen tɔmbu go tabu sɔɔ, ñ kun mɛ i gbi gɔ̃ɔru ka baranun sɔ nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, bwese te ta yina tu Babilonin sina boko wiru kpĩiya ta koo gbiwa nge mɛ.

¹⁴ U maa nɛɛ, i ku sɔmɔ ben gari swaa daki, be, be ba bɛɛ sɔmɔ ba mɔ, i ñ Babilonin sina boko yoru diiyammɛ. Domi gari weesugiiya ba mɔ.

¹⁵ N ñ nɛ, Yinni Gusunɔ na bu gɔra. Ba gari mɔwa ka nen yĩsiru adama weesa ba mɔ. I n bu swaa daki, kon bɛɛ girawa, kpa i gbi, bɛɛ ka be sannu.

¹⁶ Ma Yeremi u maa yãku kowobu ka tɔn be ba mɛnne mi, gari yi sɔɔwa. U nɛɛ, wee ye Yinni

Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, i ku bɛɛn sɔmɔbun gari swaa daki, be ba gerumɔ ba mɔ, ba koo ka Yinni Gusunɔn sãa yerun dendi yãnu wurama saa Babilonin di n ñ tɛɛmɔ. Domi gari weesugiiya ba mɔ mi.

¹⁷ I ku bu swaa daki. I Babilonin sina boko wiru kp̄iiyɔ, kpa i wa i n wãa. Mban s̄na i ko i de bɛɛn wuu geni gu ko bansu.

¹⁸ Yeremi u maa nɛɛ, sɔmɔ be, bà n sãan na Gusunɔn sɔmɔbu ka gem ma win gariya ba kparamɔ, bu nùn kanɔ, wi, wɔllu ka tem Yinni, u ku de bu yãa ni gura ni nu tie win sãa yerɔ ka Yudaban sina kpaarɔ ka Yerusalemu sɔɔ kpuro, bu ka da Babiloniɔ.

¹⁹⁻²⁰ Domi sanam mɛ Babilonin sina boko u Yoyakini, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko yoru mwa ka win sina asakpɔbu, u ñ gina dendi yãa nini gure, gbereba, ka boo sii ganduguu, ka gen sɔwaritii, ka dendi yãa ni nu tie Yerusalemuɔ.

²¹ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua dendi yãa nin s̄.

²² U nɛɛ, ni kpurowa ba koo gura bu ka da Babiloniɔ. Miya nu ko n wãa sere win tii u ra ka de bu ka nu wurama min di.

Yeremi

ka Gusunɔn sɔmɔ Hanania

28

¹ Sedesiasin bandun w̄ɔɔ nnɛse te sɔɔ, yen suru nɔɔbuse sɔɔ, Hanania, Asurin bii, wi u sãa Gusunɔn sɔmɔ Gabaoniɔ, u ka Yeremi gari kua yãku kowobu ka tɔmbu kpuron wuswaaɔ, Yinni Gusunɔn sãa yerɔ.

² U nɛɛ, ameniwa Gusunɔ, Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ u gerua. U nɛɛ, u koo wigibu

yara Babilonigibun yorun di, te ta sãa nge sugu ben wĩĩnɔ.

³ N ka ko wɔɔ yiru u koo de Nɛbukaneɛsaa u ka wi, Yinni Gusunɔn sãa yerun dendi yãa ni wurama, ni u raa gura u ka da Babiloniɔ.

⁴ U koo maa de Yoyakini, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko u wurama, ka sere Yudaban tɔn be ba ka da Babiloniɔ. Domi u koo bu yara Babilonin yorun di.

⁵ Yera Yeremi u Gusunɔn sɔmɔ Hanania wisa yãku kowobu ka tɔn be ba wãa Yinni Gusunɔn sãa yeru mi kpuron wuswaaɔ,

⁶ u nɛɛ, ami. Gusunɔ u de yu koorɔ nge mɛ a gerua. Kpa u de tɔn be kpuro bu wurama Babilonin di ka Yinni Gusunɔn sãa yerun dendi yãa ni.

⁷ Adama Hanania, a gari yini swaa dakio a nɔ, yi na gerumɔ wunen wuswaaɔ ka tɔn ben wuswaaɔ.

⁸ Gusunɔn sɔmɔ be ba gbia ba na yellun di, sa sere na, nɔni swãaru ka tabu ka baranun gariya ba bwese bakanu ka sina bokobu sɔɔwa.

⁹ Tɛ Gusunɔn sɔmɔ goo ù n seewa u bɔri yɛndun gari mɔ, amɔna tɔmba koo ka tubu ma Gusunɔwa u yɛro gɔrima, ma n kun mɔ ye u gerua mi, ya koorɔ.

¹⁰ Yera Gusunɔn sɔmɔ Hanania u Yeremi sugu ye wuna ma u ye bɔɔka.

¹¹ Ma u tɔmbu kpuro sɔɔwa u nɛɛ, ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, n ka ko wɔɔ yiru u koo Babilonigibun dam mɛ bua nge mɛ na sugu ye bɔɔka.

Ma Yeremi u win swaa mwa u n doonɔ.

¹² Sanam mɛ Hanania u sugu dãa ye wuna Yeremin wĩĩrun di u bɔɔka u kpa, yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,

¹³ a doo a Hanania sɔ a nɛɛ, u kpɔa u sugu dāagia ye bɔɔka, adama u koo yen kɔsire wa ye ya sãa sisugia.

¹⁴ Nɛ Gusunɔ, Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ, na nɛɛ, wee na sugu sisugia dokemɔ bwese ni kpuron wĩinɔ, kpa nu ka Nebukanɛsaa, Babilonin sina boko yoru diiya. Baa ka gbeeku yɛɛyɔ, kon nùn ye nɔmu beriawa.

¹⁵ Yera Yeremi u Hanania sɔɔwa u nɛɛ, a swaa dakio a nɔ, Yinni Gusunɔ kun nun gɔre. Ka mɛ, a da a tɔmbu gari weesugii sɔɔwa, ma ba yi naane kua.

¹⁶ Yen sɔ, tɛ, wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, u koo nun wuna tem minin di, domi wunen gari yi dera tɔmba nùn seesi. Kaa gbi gisɔku ge.

¹⁷ Ma Gusunɔn sɔmɔ Hanania wi, u gu wɔɔ gen suru nɔɔba yiruse sɔɔ.

Yeremi u Yuda be ba wãa

Babiloniɔ tireru kua

29

¹ Saa Yerusalemun diya Yeremi u bukurobu ka yãku kowobu ka Gusunɔn sɔmɔbu tireru kua, tɔmbu kpuro gesi be Nebukanɛsaa, Babilonin sina boko u yoru mwɛɛra u ka da Babiloniɔ.

² N deema saa ye sɔɔ, ba sina boko Yoyakini mwa kɔ ka win mɛrɔ ka win sɔm kowo be ba maatam kua, ka wirugibu be ba wãa Yerusalemuɔ ka Yudan wuu si su tie sɔɔ, ka dãa dãkobu ka sekobu.

³ Wee saa ye sɔɔ, Sedesiasi, Yudaban sina boko u Eleasaa Safanin bii, ka Gemaria, Hilikiyan bii gɔriɔ Nebukanɛsaan mi, Babiloniɔ. Ma Yeremi u bu win tire te wɛ. Wee ye tire te, ta gerumɔ.

⁴ Ta nɛɛ, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, u maa sãa bɛɛ Isireliban Yinni. Wiya u ka bɛɛ gari mɔ̀, bɛɛ be u dera ba yoru mwɛɛra ba ka da Babilonin temɔ.

⁵ U nɛɛ, i dia baniɔ kpa i n wãa ye sɔɔ. Igbea koowo kpa i yen dīanu di.

⁶ I kurɔbu suo kpa i bibu ma. I de bɛɛn bii tɔn durɔbu bu kurɔbu sua bu bibu ma, kpa i bɛɛn bii tɔn kurɔbu durɔbu kɛ kpa ben tii bu maa kɔwara. I dabio mi i wãa mi, i ku kaara.

⁷ I kasuo nge mɛ tem mɛ, mu koo ka kuura mi Yinni Gusunɔ u dera i yoru dimɔ. Kpa i nùn kana tem mɛn sɔ, domi mù n kuura, bɛɛn tii i ko i kuurawa.

⁸ Gusunɔ, bɛɛn Yinni wi, u maa nɛɛ, i ku de nɛn sɔmɔ be ba wãa bɛɛn suunu sɔɔ, bu bɛɛ nɔni wɔ̀ke. I ku sɔrobu ka be ba bɛɛ bɛɛn dosusu tubusiamɔ naanɛ ko.

⁹ Domi ba gerumɔ ba mɔ̀, wiya u bu gɔra, bu ka bɛɛ gari sɔ. Adama weesa ba mɔ̀, n ñ wi.

¹⁰ U maa nɛɛ, wɔ̀ɔ wata ka wɔ̀kurun baa yà n doona, u koo na u bɛɛ yara u ka wurama bɛɛn temɔ. Nge meya u koo ka win nɔɔ mwɛɛru yibia.

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, u yɛ himba ye u yii bɛɛn sɔ. Himba gea, n ñ mɔ himba kɔ̀sa. U koo de ye i yīiyɔ yu bɛɛ koorɔ sia.

¹² Saa ye sɔɔ, ì n nùn soka bɛɛn kanaru sɔɔ, u koo bɛɛ swaa daki kpa u bɛɛ wurari.

¹³ I n nùn kasu ka bɛɛn gɔru kpuro, u koo de i nùn wa,

¹⁴ kpa u bɛɛ be ba raa yoru mwɛɛra mi, mennama saa tem kpuron di ka bwesenu kpuro sɔɔn di mi u dera i yarinɛ, kpa u bɛɛ gɔsiamɔ i wurama bɛɛn temɔ, mìn di u dera ba bɛɛ gura. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

15 U bεε yeni sǎmǎwa, domi i gerumǎ i mǎ, wiya u bεε sǎmǎbu wε Babiloniǎ.

16 Tε, wee ye u gerumǎ sunǎ wi u sǎ Dafidin sina gǎnǎǎn sǎ, ka sere tǎn be ba wǎa Yerusalemuǎ be ba ñ yoru mwε ba ka de Babiloniǎn sǎ.

17 U nεε, wee, u koo de bu bu tabu wǎrima kpa gǎǎru ka bararu tu bu wǎri. U koo bu wahala kpεε kpa ba n sǎa nge dǎa marum mε mu kǎsa ba yina bu di.

18 Bǎ ñ duki yakura, u koo bu naa girawa ka tabu, kpa u de gǎǎru ka bararu tu bu wǎri sere bwesenu kpuro nu nanda nù n bu wa. Kpa u bu yarinasia bwesenu kpuro sǎǎ kpa ba n da ka ben yǎsiru tǎmbu bǎrusi, ñ kun mε, bu ka goo gǎa kǎsunu sie, ñ kun mε gǎa nanumginu, ñ kun mε, gǎa sekuruginu.

19 Domi ba ñ wi, Yinni Gusunǎn gari swaa sue baa mε u ra n bu yi sǎmǎ saa win sǎmǎbun nǎǎn di. Wi, Yinni Gusunǎwa u yeni gerua.

20 Adama bεε be u dera ba gura ba ka da Babiloniǎ, i swaa dakio i nǎ ye u gerumǎ.

21 U nεε, Akabu, Kolayan bii ka Sedesiasi, Maseyan bii, be, be ba bεε gari weesugii sǎmǎ ka win yǎsiru, u koo bu Nebukanεsaa, Babilonin sina boko nǎmu beria kpa u bu so u go, bεεn nǎni biru.

22 Kpa bεε Yudaba, bεε be i wǎa Babiloniǎ, i tǎmbu yiru yen yǎsinu sua i n da ka tǎmbu bǎrusi, i nεε, Gusunǎ u nun kua nge Sedesiasi ka Akabu be Babilonin sina boko u sεεwa dǎǎ sǎǎ.

23 Domi tǎn be, ba gǎa kǎsunu kua, ba sakararu kua ka ben berusebun kurǎbu. Ma ba weesu kua ka wi, Yinni Gusunǎn yǎsiru, baa mε u ñ bu yiire. Adama u yε ye ba kua kpuro, u sǎa yen seedagii.

Semayan tireru

²⁴⁻²⁵ Gusunɔ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem taka kua, u Yeremi gɔra Semaya, Nɛɛlamugiin mi. N deema Semaya wi, u raa yāku kowo Sofoni, Maseyan bii tireru mɔrisia ka sere yāku kowo be ba tie, ka Yerusalemugibu kpuro.

²⁶ Ye u gerua tire te sɔɔ wee. U nɛɛ, Sofoni, Yinni Gusunɔwa u nun gɔsa a ka ko yāku kowo Yehoyadan ayerɔ, kpa a Yinni Gusunɔn sãa yeru kɔsu. Goo ù n seewa u tii kua nge wiiro ma u tii sokumɔ Gusunɔn sɔmɔ, kpa a nùn mwa a bɔke ka wɛɛ damgii ka yɔni.

²⁷ N n mɛn na, mban sɔna a ñ Yeremi, Anatɔtugii mwɛ a sɛɛyasie, wi u tii kua Gusunɔn sɔmɔ bɛɛn suunu sɔɔ.

²⁸ Wee, u mam sun goo gɔriama Babiloni mini u sun sɔ ma sa ko yoru di mini n ka tɛ. Yen sɔ, su be dia baniɔ kpa sa n wãa ye sɔɔ, kpa su be gbea ko kpa su yen dīanu di.

²⁹ Ma Sofoni u Yeremi tire te garia.

³⁰ Saa yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,

³¹ a be ba yoru mwɛɛra ba ka da Babiloniɔ mi gɔriɔ a nɛɛ,

³² wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua Semaya, Nɛɛlamugiin sɔ. Semaya wi, u bɛɛ gari sɔɔwa, adama na ñ nùn gari gɛɛ sɔɔwa bɛɛn sɔ. Wee tɛ u dera i weesu naanɛ kua. Yen sɔ, nɛ, Yinni Gusunɔ kon nùn wɔri wi ka win bweseru kpuro. Ben goo kun maa wãaru dimɔ bɛɛn suunu sɔɔ. U ñ maa durom mɛ wasi mɛ kon nɛn tɔmbu kua. Domi u dera ba man seesi.

Nɔɔ mwɛɛ ni Yinni Gusunɔ

u Isireliba kua

30

¹ Gusunɔ, Isireliban Yinni, u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,

² a gari yi kpuro yoruo tireru sɔɔ yi na nun sɔɔwa.

³ Na nɛɛ, tɔru gara sisi tɛ sɔɔ kon nɛn tɔmbu Isireliba ka Yudaba yaklama yorun di, n ka bu wurama ben temɔ. Kon de bu wurama tem mɛ na ben baababa wɛ sɔɔ, kpa mu ko begim.

⁴ Wee ye Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa Isireliba ka Yudaban sɔ.

⁵ U nɛɛ,

na nandabun kuuki nɔɔmɔ.

Tɔmba bɛrum soore,

ba n̄ b̄ari yɛndu mɔ.

⁶ I bikio kpa i nɔ tɔn durɔ ù n da yiire u ma.

N n mɛn na, mban sɔna na tɔmbu wa

ba ben ḡaanu nɛni

nge tɔn kurɔ wi u yiire u k̄i u ma.

Mban sɔna be kpuron wuswaa burisinɛ.

⁷ Anna a wahala baka wa ya wee.

Tɔɔ te, tɔɔ k̄sura.

Ta n̄ ka tɔru garu weenɛ.

Te sɔɔra Isireliba ba koo n̄ni sw̄aa bakaru wa.

Adama ka mɛ, kon bu faaba ko.

⁸ Yen tɔɔ te, nɛ, Yinni Gusunɔ, nɛ wi na w̄allu ka tem taka kua, kon ben sugu wuna saa ben w̄inun di n b̄ɔku kpa n w̄ɛɛ yi ba raa ka bu s̄ari kasuku, n ben yoru kpeesia. Ba n̄ maa tɔn tukobu s̄amɔ.

⁹ Nɛ, Gusunɔ ben Yinniwa ba koo s̄a, ka sere maa Dafidin k̄sire wi kon sw̄i ben sina ḡɔnaɔ.

¹⁰ Bɛɛ Isireliba, Yakɔbun bweseru,

bɛɛ be i s̄a nɛn s̄ɔm kowobu,

i ku nanda, i ku diiri.

Wee, kon bεε yakiamaa saa tem tukum di mi i yoru
dii,

bεε ka bεεn bibun bweseru.

I ko i wurama kpa i wēra i n wāa bəri yendu sɔɔ.

Goo kun maa bεε tōya m̀.

¹¹ Domi ko na n ka bεε wāa kpa n bεε faaba ko.

Kon bwesenu kpuro kpeerasia ǹn mi i raa yarine i
wāa.

Adama bεε, na ǹ bεε kpeerasiam̀.

Kon bεε sεeyasiawa nge mε n weene.

Domi na ǹ kpē n bεε deri n neε, i ǹ gāanu kue.

¹² Wee ye ne, Yinni Gusuǹ na maa bεε
Yerusalemugibu s̀ɔm̀.

Na neε, bεεn barara kpā,

bεεn mεera ya ǹ bekuram̀.

¹³ Goo kun bεεn wənwəndu m̀ u bεεn mεera ye tim
doke.

Tim gam sari mε mu koo bεεn mεera ye bekia.

¹⁴ Be ba raa ka bεε arukawani b̀kua, ba ǹ maa bεε
kasu,

domi na bεε sowa nge mε ba ra yiberε so.

Na bεε sεeyasia ka dam bεεn durum dabinun s̀.

¹⁵ Mban s̀na i mεeran weeweenu m̀ ye i wa bεεn
toranun s̀.

I n yē ma bεεn durum bakan s̀na na bεε yeni kua.

¹⁶ Adama be ba bεε wəri ba di, kon ben tii wəriwa n
di.

Be ba sāa bεεn yiberεba kpuro

ba koo bu yoru mwεeriwa.

Be ba bεεn yānu guram̀,

kon de bu maa ben tiin yānu gura.

¹⁷ Adama bεε, be ba raa m̀ i kam kua,
ma goo kun bεεn laakari m̀,

kon been meeran bosu bekia.
Ne, Yinni Gusunowa na yeni gerua.

18 Na wure na nee,
wee, kon bee Isireliba Yakobun bweseru yara
yurun di,
kpa i wura been yenuso.
Kon been yenusun wonwundu ko,
kpa n been wuu bani gen banso
n been sina kpaaru seeya n swii mi ta raa waa.

19 I ko i siarabun womusu ko ka nuku do bun kuuki.
Kon bee dabiasia, i n maa kaaramo.
Kon de bu bee beere we, kpa bu ku bee gem.

20 I ko i n saawa nge yellu,
kpa i n da been mennosu ko nen wuswaa.
Kpa n be ba bee dam doremopuro seeyasia.

21 Been turowa koo ko been suno.
Kpa n de u man susima,
domi goo kun kaka u man susi,
ma n kun mo na nun soka.
Ne, Yinni Gusunowa na yeni gerua.

22 Saa ye sora i ko i n maa saa nen tambu,
kpa n ko been Yinni.

23 Wee, ne, Yinni Gusunan maru ya wee nge guru
woo baka,
kpa yu tan kosobu wari.

24 Nen maru ye, ya n suremo
ma n kun mo ya nen himba yibia.
Amen biru kpa yu bee yeeri.

Isireliba

ba koo gosirama yenuo

31

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, saa gaa sisi yè sɔɔ kon maa ko Isireliban bwesenu kpuron Yinni, kpa be, ba n maa sãa nɛn tɔmbu.

² Sanam mɛ ba wãa gbaburɔ, na bu nɛn durom sɔɔsi, ben be ba yara tabun di, ba wee bu wɛra sere ka baadommaɔ.

³ Bɛɛ Isireliba, na bɛɛ nɛn tii sɔɔsi saa yellun di.

Na bɛɛ kɪwa sere ka baadommaɔ. Yen sɔna na bɛɛ nɛn durom derie.

⁴ Bɛɛ Isireliba, kon maa wure n bɛɛ swĩi, kpa i yɔra.

Kon de i bɛɛn baranu so, kpa i yari i n yaamɔ be ba nuku dobu mɔn suunu sɔɔ,

⁵ i ko i maa resɛmba duure Samarin guunɔ, kpa i yen binu wa i sɔri.

⁶ Saa ya sisi yè sɔɔ wuun kɔsobu ba koo nɔɔgiru sua Efaraimun guuru wɔllun di bu nɛɛ, i seewo su da Siɔniɔ mi Gusunɔ bɛɛn Yinni u wãa.

⁷ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, i Yakɔbun bweseru taki kuo ka nuku dobu. I yɛerio ten sã te ta sãa bwesenun wiru. I nɔɔgiru suo kpa i siarabun womusu ko. I nɛɛ, Yinni Gusunɔ u win tɔmbu Isireli be ba tie faaba mɔ.

⁸ Wee na ka bu wee saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di. Na bu mɛnnamɔ handunian goonu nɛn di. Tɔn be, ba dabi. Be sɔɔ, wɔkoba wãa ka yɛmɔbu ka gurigibu, ka be ba yiire ba kɪ bu ma.

⁹ Be wee ba wee ka swĩi, ba man kanamɔ.

Ma na bu kpare na ka dɔɔ nim bwero
 ka swaa ye ya nɔɔ nɛ sɔɔ,
 mi ba ñ sokuramɔ.
 Domi na sãawa Isirelin bweserun Baaba.
 Ma ta maa sãa nɛn bii yeruma.

10 Bɛɛ bwese tukunu, i nɛ, Yinni Gusunɔn gari swaa
 dakio,

kpa i yi kpara
 i ka da sere mi n toma.
 I nɛɛ, nɛ wi na Isireliban bweseru yarinasia,
 na kon maa tu mɛnna,
 kpa n tu kɔsu nge mɛ yãa kparo u ra win yãanu kɔsu.

11 Domi nɛ, Yinni Gusunɔ na Yakɔbun bweseru
 yakia,

na tu wɔra saa wi u tu dam keren nɔmun di.

12 Ba koo na Siɔnin guuru wɔllɔ,

ba n nuku dobu mɔ ka kuuki.

Ba koo duki na arumani ye nɛ, Yinni Gusunɔ na bu
 wɛn sɔ.

Yeya, dobi ka resem ka olifi ye ba ra ka gum ko, ka
 yãanu ka nɛɛ.

Ben bwɛra koo yemiawa nge dãa gbaaru te ta nim
 waamɔ.

Ba ñ koo maa wahala ko.

13 Wɔndiaba ba koo nuku dobu ko, ba n yaamɔ.

Mɛya maa aluwaasiba ka durɔ tɔkɔnu ko n yɛrimɔ.

Domi kon ben nuku sankiranu gɔsia nuku dobu,
 n bu nukuru yemiasia.

Kpa n maa ben nɔni swãaru gɔsia bɔri yendu.

14 Kon de nɛn yãku kowɔbu bu dĩa geenu di bu
 debu,

kpa nɛn tɔmbu bu debu nɛn arumanin sɔ.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

15 Amēniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ,
ba swĩ gɛɛ nɔɔmɔ Ramaɔ.

Yɛro u sumɔ u weeweenu m̀.
Ase, Raseliwa u sumɔ win bibun s̄.
Ma u yinamɔ bu ǹn suuru kana
domi bii be kpurowa ba gu.

16 Adama na nɛɛ,
u mario,
u win ǹni yĩresu woko.

Domi u koo are wa ye u win bibu kuan s̄.
Ba koo wurama yiberɛban tem di.

17 Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, win sia ya koo wɛra,
domi win biba koo wurama ben temɔ.

18 Na Isireliban nɔɔ nɔɔmɔ ba weeweenu m̀, ba m̀,
n de bu wurama nɛn mi ka gem.

Ba s̄awa nge naa buu ge ga gen tii kpare,
ma na bu sɛɛyasia.

Domi nena na s̄a Gusunɔ ben Yinni.

19 Ye ben laakari ya wurama, ma ba tuuba kua.

Ye ba ben toranu gia,
ma ba tuka ka sekuru
ye ba kua saa ben aluwaasirun din s̄.

20 Isirelin bweseru ta s̄awa nge nɛn bii kĩnasi.

Mɛya na maa tu kĩru s̄ɔsi.

Domi nge m̀n n̄ru na ten gari m̀,
nge mɛya ten kĩru ta ra n w̄a nɛn ḡruɔ.

Nɛn bwɛra kun kpunɛ ten s̄.

Kon tu w̄n w̄n bakaruru kua.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

21 Bɛɛ Isireliba, i yĩreru koowo bɛɛn swaa s̄ɔ
kpa i d̄a gira.

I swaa ye laakari koowo ye i raa swĩ.

Bɛɛ Isireliba, i wurama bɛɛn wusɔ.

22 Sere saa yerà i ko i n kɔ̄ore i n yaayaare m̀, bɛɛ
naane sariba.

Wee nɛ Yinni Gusunɔ, na g̃aa kpaanu kua temɔ.

Tɔn kurɔwa u koo durɔ kasu.

Arumani ye Yinni Gusunɔ

u koo win tɔmbu wɛ̄

23 Gusunɔ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ
u gerua u nɛɛ, nà n ka Isireliba wurama saa yorun
di, ameniwa ba koo gere Yudan tem kpuro sɔɔ bu
nɛɛ,

Yinni Gusunɔ u guu te u gɔsa Yerusalemɔ domaru
kuo,

mi gem mu w̃aa.

24 Yudaba kpuro, ka ben gbaa wukobu, ka be ba
ra yaa sabenu kpare ba koo wura bu sina ben tem
wuu marosɔ ka men baru kpaanɔ.

25 Domi kon wi nim n̄ru ga m̀ nim wɛ̄, kpa win
g̃ru gu yemia. Kpa n de wi u wɔkɔnu w̄rimɔ
g̃ɔrun s̄ u di u debu.

26 Saa ye sɔɔ, Yeremi u dom yanda, ma u m̄ɛɛra u
deema win dosu ge, ga dora.

27 Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee saa ya sisi yè sɔɔ
kon de yaa sabenu ka tɔmbu bu yibu Isireliɔ ka
Yudaɔ.

28 Nge mɛ na raa bu wukura na surura nge d̄anu,
na bu k̄suka na kam koosia nge dia, nge m̄ya kon
maa wure n bu seeya n gira. Nɛ, Yinni Gusunɔwa
na yeni gerua.

29 Saa ye sɔɔ, ba ñ maa gerumɔ bu nɛɛ,
baababara ba resɛm gɔma di,
ma ben bibun n̄su yaaya.

30 Adama wi u win resem gɔma di, win nɔɔwa ga koo yaaya. Wi u maa durum kua, wiya u koo ghi.

31 Ne, Yinni Gusunɔ na nee, tɔnu ganu sisi ni sɔɔ kon ka Isireliba ka Yudaba arukawani kpaa bɔke.

32 Adama ya n̄ ko n sãa yèn bweseru na raa ka ben baababa bɔkua sanam me na bu nɔmu nenua na yarama Egibitin di. Ba n̄ ye mem nɔɔwe, baa me ne, Yinni Gusunɔ na sãa ben Yinni.

33 Tẽ, arukawani kpaa ye wee, ye kon ka Isireliba bɔke. Ne, Yinni Gusunɔ, kon de nen woodaba ba n wãa ben bwisikunu sɔɔ, kpa n ye yorusi ben gɔrusɔ. Kpa na n sãa ben Yinni, kpa be, ba n maa sãa nen tɔmbu.

34 Domi tɔmbu kpurowa ba ko n man yẽ saa bibun di sere ka bukurobɔ. Goo kun maa win winsim n̄ kun me win mero bisi goo keu mɔ u ka Gusunɔ gia. Kon bu ben durum wɔka, kpa n ku maa ye yaaya.

35 Yinni Gusunɔwa u sɔɔ kua u ka yam deerasia sɔɔ sɔɔ.

Ma u suru ka kperi yi yi, yi ka yam deerasia wɔkuru. U ra maa de nim kurenu nu se nim wɔkun di, kpa nu wɔki.

Win yĩsira Yinni Gusunɔ wi u wɔllu ka tem mɔ.

Wiya u gerua u nee,

36 taka koorɔ yeniba kpuro yà n koo kpe,

Isireliban bwesera koo maa kpe,

kpa ta kun maa wãa.

37 U maa gerua u nee,

ma ba kpĩa ba wɔllun kpãaru yĩra ba gia,

ma ba dua temɔ ba men kpɛkpɛkun asansi gia,

saa yera u koo maa Isirelin bweseru kpuro yina

kɔsa ye ba kuan sɔ.

³⁸ Wee saa ya sisi yè sɔɔ ba koo man bɛɛɛ wɛ bu Yerusalemu bani saa Hananɛɛlin di sere n ka da wuun gb̄ararun kɔnnɔwɔ ge ba mɔ gani gɔmburun kɔnnɔ.

³⁹ Kpa bu maa wɛɛ demiamama min di bu yĩre bu ka da Garebun gungurɔ, kpa bu besira bu da sere Goatɔ.

⁴⁰ Wɔwa ye kpuro mi ba ra gonu sike kpa bu kubanu yari mi, ka gbea ye ya w̄aa bera mi sere n ka da Sedoronin daarɔ, ka kɔnnɔ ge ga w̄aa sɔɔ yari yeru gia, m̄in di dumi yi ra ka du, yeba kpurowa ya ko n s̄aa nɛ, Yinni Gusunɔgia. Ba ñ maa ye kɔsukumɔ sere ka baadommaɔ.

Yeremi u gberu garu dwa

32

¹ Yudaban sina boko Sedesiasin bandun w̄ɔɔ wɔkuruse sɔɔ, Yinni Gusunɔ u ka Yeremi gari kua. N deema Babilonin sina boko Nɛbukanesaan bandun w̄ɔɔ yɛndu yiru sarisewa mi.

² Saa ye sɔɔra win tabu kowobu ba Yerusalemu tarusi, ma Yeremi u w̄aa pirisɔm sɔɔ Yudaban sina kpaarɔ.

³ Sedesiasi wiya u n̄un pirisɔm ye kpɛɛ yèn s̄ɔ u Gusunɔn gari gerua u nɛɛ, wee Yinni Gusunɔ u Babilonin sina boko wuu geni nɔmu beria kpa u gu kamia.

⁴ Sedesiasi kun maa kisiramɔ tabu kowobun nɔman di. Babilonin sina boko u koo n̄un nɔma turi, kpa bu waana n̄oni ka n̄oni bu gari ko.

⁵ Babilonin sina boko wi, u koo ka n̄un da Babiloniɔ. Miya u ko n w̄aa sere Gusunɔ u ka win gari ko. Yen s̄ɔ, baa ì n ka Babilonigibu tabu mɔ tɛ, i ñ bu kamiamɔ.

⁶ Yeremi u nεε, Yinni Gusunɔ u maa man sɔɔwa u nεε,

⁷ wee, Hanamεeli, Salumun bii, nen baan tundo turosin bii, u koo na u nεε, n na n win gberu dwe Anatɔtuɔ, Bɛnyamεen temɔ. Domi nena n weene n tem me yakia n tubi di.

⁸ Yera n kooru nge me Yinni Gusunɔ u gerua. Hanamεeli wi, u na nen mi pirisam dirɔ u nεε, n win tem me dweeyo me mu waa Anatɔtuɔ Bɛnyamεen temɔ domi nena n weene n mu yakia n tubi di.

Saa ye sɔɔra na tuba ma Gusunɔwa u kɔ me.

⁹ Ma na gbee te yakia ka sii geesun gobi wɔkura nɔɔbu ka yiru.

¹⁰⁻¹¹ Ma na seedagibu sua na tem men dwee tirenu yorua yiru na nen yireru doke ten teeru wɔllɔ na wukiri nge me wooda ya gerua ma na sii gee si sua na kilo sɔndi seedagii ben wuswaaɔ. Ma na tire ni sua

¹² na Baruku, Neriyan bii, Maseyan debubu wɛ Hanamεeli ka seedagii be ba ben yirenu doke tire te sɔɔ ka sere maa Yudaba be ba waa pirisam dii yaara min nani biru.

¹³ Be kpuron nani bira na maa Baruku sɔɔwa

¹⁴ na nεε, Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ, wiya u gerua u nεε, u dwee tirenu yiru ye suo, te ba yireru koosi, u da u nu doke wekeru sɔɔ kpa nu ku ra sankira.

¹⁵ Domi sɔɔ teeru tumbu ba koo maa dia ka gbea dwe tem me sɔɔ.

Yeremin kanaru

¹⁶ Sanam me na tem men dwee tire ni Baruku, Neriyan bii wɛ na kpa, na Yinni Gusunɔ kana na nεε,

17 Yinni Gusunɔ, a wɔllu ka tem kua wunen dam bakam ka wunen yiikon saabu. Gãanu sari ni a kpanɛ.

18 A ra bwesenu durom kue sere ka nin bibun bibɔ. Adama baababa bà n tora, a ra ben bibu seeyasie tora nin sɔ. Gusunɔ, a sãawa Yinni boko, ma a dam mɔ. Wunen yĩsira wɔllu ka tem Yinni.

19 Wunen himba ya kpã, a maa dam mɔ a ka ye yibia. A ra n mɛera ye tamba mɔ kpa a baawure kua nge mɛ win kookoosu nɛ.

20 A sɔm maamaakiginu kua sanam mɛ besen sikadoba ba wãa Egibitiɔ. Mɛya gisɔ a maa mɔ besen suunu sɔɔ Isireliɔ ka bwese ni nu tien suunu sɔɔ. Ma a yĩsiru yara nge mɛ sa nɔɔmɔ gisɔ.

21 A wunen dam sɔɔsi, a sɔm maamaakiginu kua. Ma tamba nanda. Yera ya dera a wunen tambu yara saa Egibitin di.

22 Ma a bu tem mɛ wɛ mɛ a ben baababa nɔɔ mwɛɛru kua ka b̄ri, mɛ mu tim ka bom yiba.

23 Mɛya ba maa na ba tem mɛ mwa mu kua begim. Adama ba ñ wunen gere mɛm nɔɔwɛ. Ba ñ maa wunen woodaba swĩ. Mɛya ba ñ maa kue ye a bu yiire. Saa yera a dera k̄sa yeni kpuro ya bu deema.

24 Wee tɛ Babilonigibu ba gungunu bana bu ka wa bu wuu ge w̄ri. Ba koo maa gu mwa, domi a bu gu nɔmu beria. Kaa de bu gu kamia ka tabu ka ḡɔru ka bararu. Mɛya ye a gerua kpuro ya koorã, Yinni Gusunɔ, a maa ye waamɔ.

25 Wee wuu ge, ga wãa Babilonigibun nɔma sɔɔ. Adama ka mɛ, a man sɔɔwa a nɛɛ, n tem dweeyo ka gobi kpa n yi k̄sia seedagibun wuswaaɔ.

Yinni Gusunɔ u Yeremi wisa

26 Yera Yinni Gusunɔ u Yeremi wisa u nɛɛ,

27 wee, nε Gusunə, na sāawa handuniagibu kpuron Yinni. Gāanu sari ni na kpanε.

28 Yen sōna na nεε, kon de Babilonin sina boko Nebukanεsaa ka win tabu kowobu bu Yerusalemu noma turi. U koo maa ye mwa.

29 Ba koo ye wəri kpa bu ye dōo mēni kpa bu dia yèn wəllə Yudaba ba ra būu wi ba m̀ Baali yākuru kue dōo saku, ka sere mi ba ra tən tukobun būu sã bu tam tãra. Domi yeba kpurowa ba ka nən m̄ru seeya.

30 Wee kōsa Isireliba ka Yudaba ba ra n m̀ saa ben toren di. Ben ye ba m̀ kpuro ya ra nən m̄ru seeyewa. Nε, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

31 Saa m̀n di ba wuu ge swīi, n ka girari gisə, gen tambu ba ra nən m̄ru seeyewa. Yen sōna na n̄ kī n gu wa nən wuswaaə.

32 Domi Yudaba ka Yerusalemugibu ka Isireliba, be ka ben sinambu ka ben sina asakpəbu ka ben yāku kowobu ka Gusunən s̄m̄bu, ba kōsa kua. Yera ya nən m̄ru seeya.

33 Ba yina bu man m̄eri. Biruwa ba man kisi. Na bu keu kua saa yee yellun di. Adama ba yina bu nən s̄s̄s̄iru n̄.

34 N n̄ mam ye tona, ba maa ben bwāarokunu duusiawa nən s̄a yerə ba tu disi doke.

35 Ba būu wi ba m̀ Baali s̄a yeru bania Beni Hinəmun wəwaaə. Miya ba ra ka ben bibu yāku dōo mwaararuginu ko Mələkun s̄. N deema na n̄ bu yen gaa yiire. Na n̄ mam bwisika bu kōsa yenin bweseru ko ye ya dera Yudaba kpuro ba man torari.

36 Nε Gusunə, Isireliban Yinni, na nεε, Yeremi, Yerusalemu ye i nεε, ba koo Babilonin sina boko

nəmu bəriä mi, kpa u ye wəri u kamia ka tabu ka gōru ka bararu,

³⁷ wee, kon yen tambu menna bu wura ye sō. Domi na raa ka bu mōru kua gem gem, ma na bu yarinasia baama, adama kon de bu wurama mini kpa ba n wāa bəri yendu sō.

³⁸ Ba koo wure bu ko nen tambu kpa na n maa sāa ben Yinni.

³⁹ Kon de ba n wāa nōō tia sō ba n kookoo teesu mō, kpa ba n man nasie baadomma. Yera ya koo de ba n nuku dobu mō sere ka ben bibun bibō.

⁴⁰ Kon ka bu arukawani bōke ye ya kun kpeemō. Na n bu biru kisimō, kon bu gea kuawa, kpa n de ba n man nasie ben gōruō kpa bu ku raa maa gēra nen swaan di.

⁴¹ Ka nuku doba kon bu gea kua kpa n bu swīi mam mam tem mē sō ka gōru tia.

⁴² Nē, Yinni Gusunō na nēē, nge mē na dera kōsa baka ya tōn be deema, nge mēya kon maa de durom bakam mu na be sō mēn nōō mwēeru na kua.

⁴³ Yeremi, a gerua a nēē, ba tem mē Babilonigibu nəmu bəriä. Wee, mu kua bansu. Tambu ka yaa sabenu maa sari mē sō. Adama miya tambu ba koo wura kpa bu gbea dwe.

⁴⁴ Ka gem ba koo gbea dwe baama kpuro ka gobi, kpa bu yen dwee tirenu ko, bu nu yirenu koosi seedagibun wuswaaō. Ba koo gbea dwe Bēnyamēn temō ka Yerusalemun baru kpaanō, ka Yudan wusō, ka wuu si su wāa guunun bera gia, ka si su wāa wōwi sō, ka si su wāa sōō yēsān nām dwaru gia. Domi sin tōn be ba raa yoru mwēera mi, kon de bu wurama. Nē, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Nōō mwēē ni Yinni Gusunō

*u kua Yerusalemun sō***33**

¹ Yinni Gusunō u kpam ka Yeremi gari kua sanam me u wāa pirisām sō.

² U nεε, nε wi na ra n wāa, nε wi na tem taka kua ma na mu neni, nena na nεε,

³ a man sokuo, kon nun wurari. Kon nun gāa baka asiriginu sōsi ni a n̄ yē.

⁴ Nε Gusunō, Isireliban Yinni, na gāanu mō ni na kī a nō, Yerusalemun dia ka sere Yudaban sina kpaanun sō, ni Babilonigiba wōri ba surura.

⁵ Ma be ba ka Babilonigii be tabu kua, ben gonu yiba wuu ge sō, nen mōru bakan sō, domi Yerusalemugibu ba kōsa kua sere na n̄ maa kī n wuu ge wa.

⁶ Wee, saa gaa sisi yē sō kon gu nōri nge barō. Kon gu bekia n bwāa dorasia, kpa n de gen tōmbu ba n wāa bōri yendu sō.

⁷ Kon de be ba yoru mwεεra Yudan di, ben wāaru tu kasi, kpa n bu swīi nge yellu.

⁸ Kon bu ben durum kpuro wōka ye ba man koosi. Kon ben tora ni ba man torari sanam me ba man seesi suuru kua.

⁹ Saa ye sō, na kon nuku dobu mō Yerusalemun sō, kpa ya n nen yīsiru bεεre wēemō, kpa bwese tukunu nu n man siaramō. Bwese ni, nū n wa durom bakam me kon ye kua ka doo nō te kon ye wē, nu koo biti ko sere nu diiri.

¹⁰ Yinni Gusunō u nεε, bεε Yudaba, i nεε, bεen tem mu kua bansu. Tōmbu ka yεε maa sari mi. Ma Yerusalemu ka Yudaban wusun swεε yi kua swεε gonu yi goo ku ra maa sī.

11 Adama ba koo wure bu nuku dobun kuuki nɔ ka tɔɔ bakarugii. Ba koo kurɔ kpaanun womusu nɔ. Ba koo maa wure bu womu geni nɔ, ge ga nɛɛ,

i Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni siaro.

Domi u sãa tɔn geo.

Win kĩru ta ñ nɔru mɔ.

Mɛya ba koo maa tɔn be ba ka yãkunu na sãa yerɔn womusu nɔ. Domi kon de tɔn be ba raa yoru mwɛɛra mi, bu wurama tem mɛ sɔɔ, kpa n bu wesia nge yellu. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

12 Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, tem mɛ, mu raa kua bansu mi goo sari, yaa sabenu sari mɛn wusu kpuro sɔɔ. Adama tɛ, yãa kparobu ba koo wãa yeru wa mi, kpa ben yaa sabenu nu wɛra.

13 Yãa kparobu ba koo maa yãanu kpara baama kpuro wuu si su wãa guunun bera gia ka si su wãa wɔwi sɔɔ, ka si su wãa sɔɔ yɛsan nɔm dware gia, ka Bɛnyamɛɛn temɔ ka Yerusalemun baru kpaanɔ ka Yudaban wusɔ. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Gusunɔ

ku ra win nɔɔ mwɛɛru kɔbie

14 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, tɔra sisi tɛ sɔɔ kon nɛn nɔɔ mwɛɛ gee ni yibia ni na Isireliba ka Yudaba kua.

15 Saa ye, yà n tunuma, kon goo seeya nge dãa kp̄ii p̄tura Dafidin bweseru sɔɔ u n sãa gemgii, kpa u tɔmbu kpara gem sɔɔ.

16 Yen tɔɔ te, Yuuba ba koo faaba wa kpa Yerusalemu ya n wãa b̄ari yendu sɔɔ, kpa bu ye yĩsiru kɛ, Yinni Gusunɔn miya bɛsɛn gem wãa.

17 Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, Dafidi sina boko u n̄ goo biamɔ wi u koo sina win bweserun sina gɔnɔɔ Isireliɔ sere ka baadommaɔ.

18 Mɛya maa Lefiba be ba s̄a ȳaku kowobu, ba n̄ k̄sire biamɔ ben bweseru s̄ɔɔ bu ka man ȳaku d̄ɔɔ mwaararuginu kua, kpa bu man turare d̄ɔɔ dokea kpa ba n̄ da ȳakunu k̄ɔ t̄ɔɔ baatere.

19 Yinni Gusunɔ u maa Yeremi s̄ɔɔwa u nɛɛ,

20 n̄ena na ka s̄ɔɔ s̄ɔɔ ka w̄kuru arukawani b̄akua. In ko i kp̄i i yen gaa ȳɔrasia yu ku maa s̄ɔmburu ko yen saa s̄ɔɔ, kpa yu n̄en arukawani ye kusia,

21 saa yera n̄en tii, kon maa n̄en arukawani kusia ye na ka Dafidi n̄en s̄ɔm kowo b̄akua, kpa u k̄sire bia win bweseru s̄ɔɔ wi u koo bandu di. Kon maa n̄en arukawani kusia ye na ka ȳaku kowobu Lefin bweseru b̄akua be ba ra s̄ɔmburu ko n̄en s̄a yerɔ.

22 Adama n̄ n̄ koorɔ mɛ. Kon Dafidin bweseru ka ȳaku kowobun bweseru dabiasiawa nge kperi, n̄ kun mɛ nge yani s̄ɛeri yi yi w̄a daarun goorɔ yi ba n̄ kp̄ɛ bu gari.

23 Yinni Gusunɔ u maa Yeremi s̄ɔɔwa u nɛɛ,

24 a n̄ n̄ɔmɔ ye t̄amba gerumɔ? Ba m̄, na Isireliban bweseru ka Yudaban bweseru ni na ḡɔsa biru kisi. Yen s̄ɔna ba bu gema, ba n̄ bu garisi bweseru.

25 Adama wee ye na gerumɔ, nɛ wi na ka s̄ɔɔ s̄ɔɔ ka w̄kuru arukawani b̄akua, ma na w̄llu ka tem wooda yiiya,

26 n̄ena kon Isireliban bweseru ka Dafidi n̄en s̄ɔm kowon bweseru biru kisi? Kpa na kun win bweseru s̄ɔɔ goo ḡɔsa u bandu di Aburhamu ka Isaki ka Yakɔbun bweserun suunu s̄ɔɔ?

Aawo. Kon ben wɔnwɔndu ko be ba yoru mwεεra mi, kpa n de bu wurama.

Gari yi Yinni Gusunɔ

u Sedesiasi sɔɔwa

34

¹ Nεbukanεsaa, Babilonin sina boko, u Yerusalemu ka Yudan wusu tabu wɔri. Saa ye sɔɔ, win tabu kowobu kpuro ba wɔa mi, ka handunian sinambun tabu kowobu kpuro ka sere maa be u tabu di. Saa yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa

² u nεε, nε Gusunɔ, Isireliban Yinni, na nun sɔɔmɔ, a doo a Sedesiasi, Yudaban sina boko deema kpa a nùn sɔ, wee ye nε, Yinni Gusunɔ na nùn sɔɔma. Kon Yerusalemu Babilonin sina boko nɔmu beria u ye kam koosia u dɔɔ meni.

³ Mεya wi, Sedesiasi u n nùn kisirarimɔ. U koo nùn mwa kpa bu waana nɔni ka nɔni bu gari geruna u sere ka nùn da Babiloniɔ.

⁴ Yen sɔ, u nεn gari swaa dakio yi na gerumɔ. Na nεε, u n gbimɔ tabu sɔɔ,

⁵ u koo gbiwa bɔri yɛndu sɔɔ kpa bu win gɔɔ ko nge mε ba win sikado sinam be ba nùn gbiiyegii kua. Ba koo nùn turare dɔɔ dokea kpa bu nùn gɔɔ wuri yini kua bu nεε, wanyo! Sina boko u gu! Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁶ Ma Yeremi u da u gari yi Sedesiasi, Yudaban sina boko sɔɔwa Yerusalemu mi.

⁷ N deema saa ye sɔɔ, Babilonin sina bokon tabu kowobu ba Yerusalemu ka Yudaban wusu kpuro wɔri. Wuu gbāraruɔgii si su raa tie, siya Lakisi ka Aseka.

Yoo be ba raa yakia,

ba wure ba maa mwεεra

⁸ Yinni Gusunɔ u maa ka Yeremi gari kua sanam mε Sedesiasi u ka Yerusalemugibu nɔɔ tia kua bu ben yobu kpuro yakia.

⁹ Saa ye sɔɔ, baawure wi u win Heberusi mɔ yoo, tɔn kurɔwa? A, tɔn durɔwa? U koo yεro karawa u yari yorun di. Goo u ku maa win winsim yoru mwa u sɔmburu koosia.

¹⁰ Ma Yerusalemun wirugibu ka tɔn be ba tie kpuro ba wura batuma sɔɔ bu ku maa ben yobu sɔmburu koosia. Ba koo bu karawa ba n tii mɔ. Ma ben baawure u win yobu kara ba doona.

¹¹ Adama amɛn biru tɔn be, ba gari yi yina. Ba ben yoo be naa swɔi ba mwaama ba yoo sɔma koosia ka tilasi.

¹² Saa yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nεε, a tɔn be sɔɔwɔ a nεε,

¹³ wee, nε Gusunɔ ben Yinni, na ka ben sikadoba arukawani bɔkua sanam mε na bu yarama Egibitin di, mi ba raa yoru dimɔ.

¹⁴ Na nεε, baawure wi u win Heberusi dwa yoo, ma yoo wi, u nɔn sɔmburu kua wɔɔ nɔɔba tia, yen nɔɔba yiruse u koo nɔn karawa yoo ten di, u n tii mɔ. Adama ben sikado be, ba n man swaa daki bu sere nɛn gere nɔ.

¹⁵ Wee tε ba wurama ben dɔɔ sɔɔ ma ba gea kua nɛn nɔni sɔɔ. Domi ba nɔɔ tia kua ba nεε, baawure wi u yoo mɔ u nɔn karo u n tii mɔ. N deema nɛn sɔa yerɔwa ba nɔɔ tia kua.

¹⁶ Yen biruwa ba gari yi yina ma ba nɛn yɔsiru sanku. Ben baawure u win yoo naa da. Ba maa wure ba bu kua ben yobu ka tilasi.

¹⁷ Yen sɔ, wee ye nε, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. N daa weenɛwa ben baawure u win yobu kara ba n

tii mɔ. Adama ba yina, ba ñ man mem nɔɔwɛ. Yen sɔna kon bu yɔsu tabu sɔɔ kpa n bu baranu ka gɔɔru kpɛɛ kpa bwese ni nu tie nù n bu wa nu biti ko.

¹⁸⁻²⁰ Wee tɛ, Yudaban wirugibu ka Yerusalemun wirugibu ka yãku kowobu ka sunɔn sɔm kowobu ka sere tɔn be ba tie, be, be ba raa ka man arukawani bɔkua batuma sɔɔ sere ba naa buu go ba berana, ma ba dua gen bɛsi yin suunu sɔɔ bu ka ben arukawani ye sire, ba ñ ye mem nɔɔwɛ, ba ñ ben nɔɔ mwɛɛ te yibie. Yen sɔ, kon bu ben yiberɛ be ba kasu bu bu go nɔmu beria, kpa yaberekunu ka gbeeku yɛɛ yi ben gonu di.

²¹ Mɛya kon Sedesiasi Yudaban sina boko ka win sina asakpɔbu kua. Kon bu yiberɛba nɔmu beria be ba kasu bu bu go. Kon bu Babilonin tabu kowobu nɔmu beria baa bà n ka bu tonde.

²² Kon de bu na bu wuu ge wɔri bu dɔɔ mɛni kpa Yudan wusu su ko bansu. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yeremi ka Rekabun bweseru

35

¹ Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon waati sɔɔ, Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,

² a doo a Rekabun bweseru deema kpa a ka tu na nɛn sãa yerɔ dia ye ya wãa ten yɛsi yɛsibun teerɔ kpa a bu tam wɛ mi, bu nɔ.

³ Ma Yeremi u da u Yaasania Yeremin bii, Habasinian debubu soka ka win dusibu ka win bibu kpuro, Rekabun bweseru kpuro gesi.

⁴ Ma u ka bu da Yinni Gusunɔn sãa yerun dii teeru mi, tèn mi Hananu, Yigidalian bii, Gusunɔn sɔm kowo u wãa. Dii te, ta wãawa sina asakpɔbun

dirun b̄okuə, gb̄ara k̄so, Maaseya, Salumun biin dirun w̄allo.

⁵ Ma Yeremi u bu tam bw̄aanu w̄ē ka n̄ari u n̄εε, bu n̄aruə.

⁶ Adama ba n̄un wisa ba n̄εε, sa n̄ tam n̄orumə. Domi b̄εs̄en sikado Yonadabu, Rekabun bii, u sun wooda w̄ē u n̄εε,

su ku ra tam n̄ə sere ka b̄εs̄en bibun bibə,

⁷ su ku ra dia bani,

su ku ra gbenu ko,

su ku ra maa res̄em gbaanu ko,

sa n̄ kp̄ē sa n mam ye m̄ə.

Adama sa ko n w̄āawa kuu bekunuginu s̄əə b̄εs̄en w̄āaru kpuro s̄əə.

Nge m̄eya sa ko ka t̄ε tem m̄ε s̄əə,

mi sa w̄āa sa s̄əru dim̄ə mini.

⁸ Yen s̄ō, b̄εs̄ε ka b̄εs̄en bibu sa Yonadabu, Rekabun biin gere ye m̄em n̄əwamm̄ε. Sa n̄ tam n̄orumə b̄εs̄en w̄āarun t̄ōnu kpuro s̄əə, b̄εs̄ε ka b̄εs̄en kur̄əbu ka b̄εs̄en bibu.

⁹ Sa n̄ maa dia banim̄ə ȳè s̄əə sa ko n w̄āa. M̄eya sa n̄ gbea m̄ò, sa n̄ maa res̄em gbaanu m̄ò.

¹⁰ Sa w̄āa kuu bekuruginu s̄əə. M̄esuma sa ka b̄εs̄en sikado Yonadabun gere ye m̄em n̄əwamm̄ε.

¹¹ Adama sanam m̄ε Nebukan̄esaa, Babilonin sina boko u tem m̄ε w̄ərima, yera sa n̄εε, su se su da Yerusalem̄ə, kpa su Babilonin tabu kowobu ka Sirigibu duka suuri. Yen s̄ōna sa w̄āa Yerusalem̄u mini gis̄ə.

¹² Yera Yinni Gusun̄ə u Yeremi s̄ōwa u n̄εε,

¹³ n̄ε Gusun̄ə, w̄əllu ka tem Yinni, n̄ε wi na maa s̄āa Isireliban Yinni, na n̄εε, a doo a Yudaba ka Yerusalem̄ugibu s̄ō a n̄εε, ba n̄ n̄en kir̄əba swaa dakim̄ə kpa bu man m̄em n̄əw̄a?

14 Wee Rekabun bweseru ta Yonadabu, Rekabun biin gere mem nɔɔwa ye u neɛ, win bibu bu ku raa tam nɔ. Meya ba n̄ maa tam me nɔra sere ka gisɔn gisɔ. Ba ben sikado mem nɔɔwa. Adama ne, na ka be, Yudaba gari kua saa yee yellun di, ma ba n̄ man swaa daki.

15 Na bu nen sɔmɔbu gɔriama saa yellun di, bu ka ben baawure sɔ u win daa kɔsa deri. Bu ku maa b̄nu s̄a kpa bu wa ba n w̄a tem me sɔɔ, me na ben baababa w̄ɛ. Adama ba n̄ sɔmɔ be swaa daki, bu sere man mem nɔɔwa.

16 Yonadabu, Rekabun biin bweseru ta ten sikadon gere mem nɔɔwa. Adama be, nen tɔmbu, ba ku ra man mem nɔɔwe.

17 Yen s̄na ne Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, ne wi na maa s̄a Isireliban Yinni, na neɛ, wee kon de kɔsa kpuro ye na raa gerua mi yu Yudaba ka Yerusalemugibu deema. Domi na ka bu gari kua, ba n̄ man swaa daki. Na bu soka, ba n̄ man wurari.

18 Yera Yeremi u Rekabun bwese te s̄ɔwa u neɛ, ameniwa Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni wi u maa s̄a Isireliban Yinni u gerua. U neɛ, wee i beɛn sikado Yonadabun gere ka win yiirebu kpuro mem nɔɔwa.

19 Yen s̄ɔ, Yonadabu, Rekabun bii wi, u n̄ kɔsireba biamɔ win bweseru sɔɔ be ba ko n nen sɔmburu m̄ɔ.

Baruku u tireru kusia u gara

Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ

36

1 Yudaban sina boko Yoyakimu Yosiasin biin bandun w̄ɔ n̄nɛse sɔra Yinni Gusunɔ u ka Yeremi gari kua u neɛ,

2 a tireru suo, kpa a gari yi yore yi na raa nun s̄ɔwa Yudaba ka Isireliba ka bwese tukunu

kpuron sã saa dõma tèn di na ka nun gari torua Yosiasin waati sã n ka gisã girari.

³ Yudaba bà n nua kãsa ye kon bu kua sãrãkudo ba koo gãru gãsia bu ben kom kãsum deri. Saa yera kon bu ben durum wãka.

⁴ Yen biru Yeremi u Baruku Neriyan bii soka ma u nùn sãwa kpuro ye Yinni Gusunã u nùn sãwa. Ma Baruku u ye yorua tire te sã.

⁵ Yera Yeremi u maa nùn sãwa u nɛɛ, wee ba man mwa ba nɛni, na ñ kpɛ n da Yinni Gusunã n sãa yera.

⁶ Yen sã, dõma te ba koo nã bãke, a doo wunɛn tii, kpa a Yinni Gusunã n gari yi na nun sãwa a yore mi gari sãa yeru mi. Kpa Yuda be ba koo na saa ben wusun di ka sere maa tãn be ba ko n wãa mi kpuro bu yi nã.

⁷ Sãrãkudo ba koo gãru gãsia bu ben daa kãsa deri, kpa bu Yinni Gusunã suuru kana. Domi win mãru ya kpã ye u ka bu m̀.

⁸ Yera Baruku Neriyan bii wi, u kua kpuro ye Yeremi u nùn sãwa. U Yinni Gusunã n gari yi gara sãa yee ten mi.

⁹ Yoyakimun ban ten wã nãbuse sã, yen suru nãba nnese sã, yera ba nã bãkurun tãru yi t̀ sã Yerusalemugibu ka Yudaba kpuro ba koo na bu nã bãke Yinni Gusunã n sãa yera.

¹⁰ Yen tã te sãra Baruku u Yeremin gari yi gara tãn ben wuswãã Yinni Gusunã n sãa yera, saa Gemaria, Safanin biin dirun di, wi u sãa tire yoro. Dii te, ta wãawa kãnnã ge ba m̀ kãnnã kpãn bera gia, gunguru wãllã.

Misee u wirugibu

tire ten gari sãwa

11 Ye Misee Gemarian bii, Safanin debubu u Yinni Gusunən gari yi nua yi ba yorua tire te sɔɔ,

12 yera u da sina bokon yenuɔ sere win tire yoron dirɔ. Ma u deema wirugii beni ba mɛnnɛ mi. Beya, tire yoro Elisama ka Delaya Semayan bii, ka Elinatani, Akaborin bii, ka Gemaria Safanin bii, ka Sedesiasi Hananian bii ka sere wirugii be ba tie.

13 Ma Misee u bu sɔɔwa kpuro gari yi u nua Baruku u tɔn be garia.

14 Yeniban biru, wirugii be, ba Baruku Yehudi Netanian bii, Selemian debubu, Kusin sikadobu gɔria ba nɛɛ, u ka tire te na te u Yudaba garia mi. Ma Baruku u tire te sua u ka da.

15 Ye u tura mi, yera ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, a sinɔ kpa a sun tire te garia.

Ma Baruku u sina u bu tu garia.

16 Ye ba gari yi nua, yera ba mɛɛrina ka nandabu ma ba Baruku bikia ba nɛɛ,

17 a sun sɔɔwɔ nge mɛ a koosina a ka gari yi yorua. Sa ko ka yi sina boko daawawa.

18 Yera Baruku u bu wisa u nɛɛ, Yeremiwa u man gari yi sɔɔmɔ ma na yorumɔ tireru sɔɔ ka ankiri.

19 Ma wirugii be, ba nùn wisa ba nɛɛ, i doo i kuke wunɛ ka Yeremi, kpa goo u ku raa bɛɛ wa.

Sina boko u tire te dɔɔ mɛni

20 Yeniban biru, wirugiba tire te mwa ba berua Elisama tire yoron dirɔ. Ma ba da sina bokon mi, ba nùn gari yi sɔɔwa.

21 Yera sina boko u Yehudi gɔra u nɛɛ, u doo u tire te suama. Ma u da Elisaman dirɔ u tu suama u gara sina boko ka wirugii ben wuswaaɔ.

22 N deema saa ye, puran saawa. Wɔɔn suru nɔɔba nnese sɔɔra mɛ. Ma u deema sina boko u sɔ u dɔɔ wɔsu win diru mi u ra sine puran saa.

23 Yehudi ù n tire ten kabura ita, ñ kun mɛ nne gara u kpa, yera sina boko u ra tire yoron kɔɔ piibu gagu sue u ka mi ba gara bura u kpɛɛ dɔɔ sɔɔ, sere te kpuro ta ka dɔɔ mwaara muku muku.

24 Ye sina boko ka win bwãabu ba ye kpuro nua ba ñ nande, ba ñ maa ben yãnu gɛɛka nge mɛ ba ra ko nuku sankiranun sɔ.

25 Sina boko u sere tire te dɔɔ mɛni, Elinatani ka Delaya ka Gemaria ba nùn suuru kana gem gem u ku ka tu dɔɔ mɛni. Adama u ñ bu swaa daki.

26 Yera sina boko u Yeramɛli wi u sãa sunɔn bii, ka Seraya Asiriɛlin bii, ka Selemia Abudɛlin bii wooda wɛ u nɛɛ, bu tire yoro Baruku ka Gusunɔn sɔmɔ Yeremi mwaama, adama Gusunɔ u bu berua, ba ñ bu wa.

Yeremi

u tire ten kpaaru yorua

27 Sanam mɛ sina boko u tire te dɔɔ mɛni, te Yeremi u Baruku sɔɔwa u yore mi, yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,

28 a maa tire kpaaru suo kpa a gari yi yore yi yi raa wãa tire te sɔɔ, te sina boko Yoyakimu u dɔɔ mɛni mi.

29 Kpa a maa nùn sɔ a nɛɛ, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua.

Wee u tire te dɔɔ mɛni, ma u nɛɛ, mban sɔna wunɛ Yeremi a yorua ma Babilonin sina boko u koo na kpa u tem mɛ kam koosia, kpa u mɛn tɔmbu ka mɛn yaa sabenu gura.

³⁰ Yen s̄na, nε, Yinni Gusunə na wi sina boko Yoyakimu s̄omə, ma win goo kun maa sinamə Dafidin sina gəna s̄ə. Meya ba koo maa win tiin goru deri t̄əwə s̄ə s̄ə ka w̄kuru ta n s̄ə ka pura sooramə.

³¹ Kon bu s̄εyasia ben durum s̄ wi ka win bibun bweseru, ka win bwāabu. Kon de k̄sa yu Yerusalemugibu ka Yudaba deema, ye na raa bu s̄əwa, yèn s̄ ba n̄ wure bu man swaa daki.

³² Ma Yeremi u tireru garu sua u Baruku, Neriyan bii, wi u s̄a tire yoro w̄. Yera u maa n̄n tire te Yoyakimu u d̄ə m̄ni min gari s̄əwa kpuro. Ma u yi yorua u maa gari ḡε yorua yi yi ka yi weenε.

Sedesiasi

u Yeremi ḡra u bu Gusunə kana

37

¹ Babilonin sina boko Nεbukanesaa u Sedesiasi Yosiasin bii kua sina boko Yudaə, Yekonia Yoyakimun biin ayerə.

² Sedesiasi wi, ka win bwāabu, ka win t̄ambu ba n̄ Yinni Gusunən gari yi swaa daki yi Gusunən s̄mə Yeremi u bu s̄əwa mi.

³⁻⁴ N deema saa ye s̄ə, ba n̄ gina Yeremi pirisəm doke. U ra dewa mi u k̄i, win t̄ambun suunu s̄ə. Yera sina boko Sedesiasi u Yukali Selemian bii ka Sofoni Maaseyan bii wi u s̄a ȳaku kowo ḡra win mi, bu ka n̄n s̄ u bu Gusunə ben Yinni kana u ka bu n̄nu geu m̄eri.

⁵ Saa yera Babilonigibu ba Yerusalemu tarusi. Ye ba nua ma Egibiti sunən tabu kowobu ba Yerusalemugii be somiru sisi, yera ba yarina ba doona min di.

6-7 Saa yera Gusunɔ Isireliban Yinni u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a Yudaban sina boko wi u nun ɔrima nɛn mi sɔɔwɔ a nɛɛ, wee, Egibiti sunɔn tabu kowo be ba raa wee bu ka nùn somi ba ɔsirɔ ben temɔ.

8 Tɛ̃, Babilonigii be, ba koo maa wurama bu Yerusalemu wɔri bu ye mwa, bu dɔɔ sɔku.

9 Yen sɔ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, bu ku tii nɔni wɔke bu nɛɛ, Babilonigii be, ba tonda. Adama ba n yɛ ma ba n̄ gam de.

10 Baa bà n Babilonin tabu kowo be kamia, kpa n tie be ba mɛɛra kua, ka mɛ, ba koo se saa ben kuu bekuruginun di bu wuu ge dɔɔ mɛni.

Ba Yeremi kpɛɛ pirisɔm dirɔ

11 Sanam mɛ Babilonigibun tabu kowo be, ba yarina ba Yerusalemu deri Egibiti sunɔn tabu kowo ben sɔ,

12 yera Yeremi u kī u yari Yerusalemun di u da Benyamɛɛn temɔ u ka win baa sua tubi ye ba bɔnu m̀ sɔɔ.

13 Sanam mɛ u yariɔ u kɔnnɔ tura ge ba m̀ Benyamɛɛ, ma u deema ben kɔsobun tɔnwero wi ba m̀ Yirɛya Selemian bii, Hananian debubu u yɔ mi. Ma u nùn yɔrasia u nɛɛ, a tii Babilonigibu wɛ.

14 Yera u nɛɛ, aawo, na n̄ nɛn tii Babilonigibu wɛ. Adama durɔ wi, u n̄ win gari yi wure. Ma u nùn mwa u ka da wirugibun mi.

15 Yera wirugii ben mɔru ya seewa ba nùn mwa ba so ba pirisɔm doke Yonatam dirɔ wi u s̄a tire yoro. N deema ba win dii te ɔsiawa pirisɔm diru.

16 Nge mɛya ba ka nùn pirisɔm doke dirɔ wɔru sɔ sere n ka tɛ.

17 Sɔɔ teeru, sina boko Sedesiasi u ɔra u nɛɛ, bu Yeremi sokuma. Ye u na, ma u nùn gari bikia asiri

sɔɔ u nɛɛ, Yeremi, a gari gɛɛ mɔ yi yi wee Yinni Gusunɔn min di a man sɔ?

Ma u nùn wisa u nɛɛ, oo. Yinni Gusunɔ u koo de Babilonin sina boko u nun nɔma turi.

¹⁸ Ma Yeremi u maa nùn bikia u nɛɛ, tora terà na bɛɛ tora wunɛ ka wunɛn bwãabu ka sere wunɛn tambu kpuro i ka man mwa i pirisɔm kpɛɛ.

¹⁹ Mana bɛɛn sɔmɔ be, ba wãa be ba bɛɛ gari sɔɔwa ba nɛɛ, Babilonin sina boko kun nun wɔrim wee u sere tem mɛ mwa.

²⁰ Tɛ, nɛn yinni sina boko, a man swaa dakio kpa a nɛn kanaru nɔ, kpa a man kua ye na kã. A ku maa de n wura Yonatan tire yoron diru mi, kpa n ku ra ka gbi.

²¹ Yera sina boko Sedesiasi u wooda wɛ u nɛɛ, bu nùn yiiyo pirisɔm dirun yaaraɔ kpa ba n da nùn pɛɛ kuse teeru wɛ baadomma ye wuun pɛɛ kowoba ra ko sere wuu nukurun pɛɛ yu ka kpe. Nge mɛya u ka sina pirisɔm dirun yaara mi.

Ba Yeremi kpɛɛ

dɔkɔ kpiriru sɔɔ

38

¹ Sefatia Matanin bii, ka Gedalia Pasurin bii, ka Yukali Selemian bii, ka Pasuri Maakiyan bii ba nua ye Yeremi u tɔn be sɔɔwa. U nɛɛ,

² ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, wi u sina Yerusalemu ye sɔɔ, yiberɛba ba koo nùn gowa tabu sɔɔ, ñ kun mɛ u gbi gɔɔrun saabu, ñ kun mɛ ka bararu garu. Adama wi u tii Babilonigibu nɔmu sɔndia, wiya ko n wãa. Win wãa tera ta ko n sãa win dukia ye u wa u ka yara wahala yen min di.

3 Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, u koo de Babilonin tabu kowobu bu Yerusalemu mwa.

4 Yera wirugibu ba na ba sina boko sɔɔwa ba nɛɛ, durɔ wini u tabu kowobu ka tɔn be ba wāa wuu ge sɔɔ berum tiamɔwa ka win gari. U ñ bɛsɛn gea kasu sere bɛsɛn kɔsa. N n mɛn na, n weenɛ bu nùn go.

5 Ma sina boko Sedesiasi u wisa u nɛɛ, wi wee u wāa bɛɛn nɔmuɔ. Na ñ kpɛ n bɛɛ gāanu yinari.

6 Yera ba nùn sua ba kpɛɛ sina bii wi ba mɔ, Maakiyan dɔkɔ kpiriru garu sɔɔ. Dɔkɔ kpiri te, ta wāawa pirisəm dirun yaaraɔ. Te sɔɔra ba nùn kpɛɛ ka wɛɛ. Adama ta ñ nim mɔ. Pɔtɔkɔwa ta mɔ, ma u numa pɔtɔkɔ ye sɔɔ.

7 Etiopigii goo wi ba mɔ, Ebedi Mɛɛki u wāa u sɔmburu mɔ sina kpaaru mi. Yera u nua ma ba Yeremi kpɛɛ dɔkɔ kpiriru sɔɔ. Saa ye sɔɔ, sina boko u wāa u sɔ gbāra kɔnnɔwɔ ge ba sokumɔ Benyamɛɛ, u sirimɔ.

8 Yera Ebedi Mɛɛki wi, u yara sina kpaarun di u da u sina boko deema u nɛɛ,

9 nɛn yinni sina boko, ye tɔn be, ba kua mi, ya ñ wā, ye ba ka Yeremi kpɛɛ dɔkɔ kpiriru sɔɔ. U koo gbi mi, gɔɔrun sɔ, domi dīanu kun maa wāa wuuɔ.

10 Ma sina boko u Ebedi Mɛɛki wooda wɛ u nɛɛ, a tɔmbu tɛna suo kpa i da i Yeremi yara saa dɔkɔ kpiri ten min di u sere gbi.

11 Yera Ebedi Mɛɛki wi, u tɔn be sua. Ma u da sina kpaarun arumani beru yerɔ u yāa tɔkɔnu yarama. U nu Yeremi kpɛɛya dɔkɔ ye sɔɔ ka wɛɛ.

12 Ma u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a yāa tɔkɔ ni dokeo wunɛn būu bakusɔ a sere wɛɛ yi doke.

Ma Yeremi u kua mɛ.

13 Ma ba nùn yarama ka wēε yi, saa dākō kpiri ten min di, ba dera u wāa pirisəm dirun yaaraa.

Sedesiasi

u Yeremi bwisi bikiamō

14 Sōo teeru Sedesiasi u maa gōra u nεε, bu Yeremi sokuma kpa u na u nùn deema Yinni Gusunən sāa yerun kōnnō itaserō. Ye u tunuma, yera sina boko u nεε, na gari gεε mō kon nun bikia. A ku man gāanu berua.

15 Ma u nùn wisa u nεε, nà n nun ye sōwa, a n man goomō? Na yē ma nà n nun bwisi kēmō a n man swaa dakimō.

16 Yera sina boko Sedesiasi u bōrua asiri sōo u nεε, sere ka Yinni Gusunən wāaru wi u sun wāaru wē, na n nun goomō. Na n maa nun tən be nōmu beriammε be ba kasu bu nun go mi.

17 Yera u sina boko Sedesiasi sōwa u nεε, ameniwa Gusunō Isireliban Yinni wi u wōllu ka tem mō u gerua. U nεε, à n wunen tii Babilonin sunən tabu sinambu wē kaa n wāawa wunε ka wunen yenugibu. Meya u n maa wuu ge dōo menimō.

18 Adama à kun bu tii wē, u koo bu wuu ge nōmu beria kpa bu gu dōo meni. A n maa kisiramō ben nōman di.

19 Yera Sedesiasi u nùn sōwa u nεε, na wurure Yuu be ba tii Babilonigibu wēn sō. Na berum mō bu ku raa man bu nōmu sōndia kpa bu man nōni sō.

20 Ma Yeremi u nùn wisa u nεε, ba n nun bu nōmu sōndiammε. A nōwō ye Yinni Gusunō u gerumō saa nen min di, kpa a faaba wa, a n wāa.

21 Adama à n yina a bu tii wē, wee ye Yinni Gusunō u man sōsi kāsiru sōo.

22 Na wa ba wunε Yudan sina bokon kurɔ be ba tie mwεera ba ka da Babilonin sunɔn tabu sinambun mi. Ma kurɔ be, ba mɔ̀, wee, be ba raa nun gari sɔ̀wa ba nεε, kaa n bəri yendu mɔ mi, ba nun nɔni wɔkua ma ba nun kamia. Ye ba deema a nummɔ pɔtɔkɔ sɔɔ, ma ba yarina ba nun deri.

23 Wee ba koo wunen kurɔbu ka wunen bibu kpuro mwεeri bu ka da Babilonigibun mi. Wunen tii a n̄ maa kisiramɔ ben nɔman di. Ben sina bokowa koo nun mwa kpa u wuu ge dɔɔ meni.

24 Yera Sedesiasi u Yeremi sɔ̀wa u nεε, a ku ra de goo u gari yi nɔ kpa bu ku raa nun go.

25 Wirugibu b̄a n nua ma na ka nun gari kua, ma ba na ba nun bikia ba nεε, a ku bu ḡaanu berua ye a man sɔ̀wa ka ye na nun sɔ̀wa sɔɔ, kpa bu ku raa nun go,

26 saa ye sɔɔ, a bu wisio a nεε, a man suuru kanam nawa n ku ka nun da Yonatan yenuɔ kpa a ku ra ka gbi.

27 Yera wirugii be kpuro ba na Yeremin mi, ba n̄n gari yi bikia. Ma u bu wisa nge mε sina boko u n̄n sɔ̀wa mam mam, ma ba nɔɔ mari ba yara. Domi gari yi u n̄n sɔ̀wa mi, yi n̄ gina yara tɔ̀wɔ.

28 Pirisəm dirun yaara miya u w̄a sere ba ka Yerusalemu mwa.

Babilonigibu

*ba Yerusalemu mwa
(I maa mεerio 52:4-16, Sinambu II, 25:1-12)*

Wee ye n koorā sanam mε Babilonigiba Yerusalemu mwa.

39

1 Sedesiasi Yudaban sina bokon bandun wɔɔ nɔɔba nnese, yen suru wɔkuruse sɔɔra Nɛbukanɛsaa, Babilonin sina boko u Yerusalemu wɔrima ka win tabu kowobu kpuro. Ma ba sansani gira yen bɔkuɔ, ma ba kuku yenu kua ba ka sikerena.

2 Sedesiasin bandun wɔɔ wɔkura tiasen suru nnese, yen sɔɔ nɔɔba nnese sɔɔra ba gb̄araru yaba.

3 Saa yera Babilonin tabu sinambu ba dua ba wuu ge tarusi gen kɔnnɔ wuu suunuguu gian di. Tabu sinam ben yɔsa wee, Nɛɛgali Sarɛsɛɛ, ka Sangaa Nɛbu, ka Saasekimu, sina bokon sɔm kowobun wirugii, ka maa Nɛɛgali Sarɛsɛɛ wi u sɔa dobo dobogibun wirugii, ka sere sina bokon tabu sinam be ba tie.

4 Ye Sedesiasi, Yudaban sina boko ka win tabu kowobu ba bu wa, yera ba duki yarina wɔkuru ba yara ka kɔnnɔ ge ga wɔa gb̄aranu yirun baa sɔɔ sina bokon dɔa gbaarun bɔkuɔ wɔwan bera gia.

5 Adama Babilonin tabu kowo be, ba sina boko Sedesiasi naa swi ma ba nɔn naamwe Yerikon wɔwɔa. Yera ba nɔn mwa ba ka da Babilonin sina bokon mi, Ribilaɔ, Hamatin temɔ. Miya u nɔn siri.

6 Ma u dera ba Sedesiasin bibu ka win sina asakpɔbu sakira Ribila mi, win nɔni biru.

7 Yen biru u Sedesiasin tiin nɔni wɔwa ma u nɔn bɔkua ka sii gandun yɔni ba ka da Babiloniɔ.

8 Babilonigii be, ba Yerusalemun sina kpaaru ka yen yenusu dɔɔ meni, ma ba yen gb̄araru surura.

9 Yen biru Nɛbusarada, kɔsobun wirugii, u tɔn be ba tie Yerusalemuɔ ka be ba nɔn tii wɛ ka sere maa be ba tie tem mɛ sɔɔ gura u ka doona Babiloniɔ.

10 Adama u ben bwẽεbwẽε be ba ñ gãanu mɔ deri tem mε sɔɔ ma u bu gbea wẽ.

Ba Yeremi yara pirisəm di

11 Ma Nebukanεsaa, Babilonin sina boko u Nebusarada, kɔsobun wirugii wooda wẽ Yeremin sɔ u nεε,

12 a nùn mεεrio kpa a nùn kɔsu. A ku nùn kɔsa gaa kua. Ye u nun sɔɔwa kpuro, a koowo.

13 Ma Nebusarada, kɔsobun wirugii, ka Nebusasibani, sina bokon sɔm kowobun wirugii, ka Nεεgali Saresεε, dobo dobogibun wirugii, ka sere sina bokon tabu sinambu kpuro,

14 ba gɔra bu Yeremi yarama pirisəm dirun di, kpa bu ka nùn da bu Gedalia, Akikamun bii, Safanin debubu nɔmu sɔndia. Wiya u ka nùn da win yenuɔ. Nge mεya Yeremi u ka yara u wãa ka Yuda be ba tie.

Gari yi Yinni Gusunɔ

u Ebɛdi Mεlɛki sɔɔwa

15 Saa yɛ sɔɔ Yeremi u wãa pirisəm sɔɔ, Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa u nεε,

16 a doo a Ebɛdi Mεlɛki, Etiopigii wi sɔ a nεε, nε, Gusunɔ Isireliban Yinni, nε wi na wɔllu ka tem mɔ, na raa gerua na nεε, kɔsa ya koo wuu ge deema, n ñ mɔ gea. Tɛ, kon de kɔsa ye, yu tunuma. Ye kpurowa ya koo kooru win nɔni biru.

17 Adama yen tɔɔ te, kon nùn yakia. Bèn berum u mɔ mi, ba ñ nùn nɔma turi.

18 Na ñ derimɔ bu nùn go. Kon win wãaru yakia, domi u man naane kua. Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yeremi u da Gedalian mi,

*Misipao***40**

¹ Yinni Gusunɔ u ka Yeremi gari kua sanam me Nebusarada u dera u wurama saa Raman di.

N deema ba raa nun bɔkuawa wi ka Yerusalemugibu gabu ba ka dɔɔ Babiloniɔ. Min diya Nebusarada u nun yara.

² Ma Nebusarada wi, u nun soka u ka da bee tia u nee, Gusunɔ wunen Yinni u raa gerua u nee, kɔsa ya koo wuu geni deema.

³ Wee, tɛ, ye u gerua mi, ya koorɔ yɛn sɔ i nun torari, i n win gere mem nɔwɛ.

⁴ Tɛ, kon nun yakia n nun yɔni yi pota. Adama à n kɔ a ka man da Babiloniɔ, a na su da. Kon nun nɔri. À kun maa kɔ, a sinɔ. A doo a sina mi n nun wɛre.

⁵ Sanam me Nebusarada u wa ma Yeremi kun fuuku wisa, yera u nee, n n men na, a doo a Gedalia, Akikamun bii, Safanin debubu deema. Wiya sina boko Nebukanɛsaa u kua sunɔ Yudaban wusu sɔɔ. Kaa n ka nun waa ka tɔn be ba tie sannu, n kun me, a doo mi a kɔ.

Ma Nebusarada wi, u nun dɛanu kusenu kua ka sere maa kɛnu ganu. Ma u dera u doona.

⁶ Yera Yeremi u da Gedalian mi, Misipao, u sina mi ka tɔn be ba tie tem me sɔɔ sannu.

*Gedalia u Yudan tem kpare**(I maa mɛrio Sinambu II, 25:23-24)*

⁷ Saa yɛ sɔɔ tabu sinam be ba raa woo tabu gberɔ ka ben tabu kowobu ba nua ma Babilonin sina boko u Gedalia, Akikamun bii kua Yudaban sunɔ, ma u nun tɔn be ba tie Yudaɔ kpuro nɔmu beria, ka sere bwɛɛbwɛɛ be ba n yoru mwe ba ka de Babiloniɔ,

⁸ yera ba da Gedalian mi, Misipaa. Be ba da mi, bera, Isimæli, Netanian bii, ka Yokanani ka Yonatham, Karean bibu, ka Seraya, Tanumetin bii, ka Efai Netofagiin bibu, ka Yesania, Maakagiin bii, be kpuro ka ben tumbu.

⁹ Yera Gedalia u bu sɔɔwa ka bɔri u neɛ, i ku berum ko i ka Babilonigibu sã. I gesi sino besen tem me sɔɔ kpa i Babilonin sina boko sã. Saa yera i ko i n wãa bɔri yendu sɔɔ.

¹⁰ Wee, na wãa Misipa mini na n ka sãa beɛn nɔni Babilonigii ben mi. Adama beɛ, i doo i gberun dãa marum sɔri me ba ra di ka me ba ra ka maa gum ka tam ko. Kpa i mu bere beɛn wekenɔ, kpa i sina i n wãa wuu si i mwa sɔɔ.

¹¹ Ma Yuda be ba wãa Mɔabun temɔ ka Amɔniban temɔ ka Edɔmuban temɔ, ba nua ma Babilonin sunɔ u gabu deri Yudaban temɔ, ma u Gedalia kua ben kparo.

¹² Yera be kpuro ba wurama ben temɔ. Ma ba da ba Gedalia deema Misipaa. Wɔɔ ge sɔɔ, ba resen wa too, ka maa dãa marum gam.

Ba Gedalia go

(I maa mærio Sinambu II, 25:25-26)

¹³ Sɔɔ teeru Yokanani, Karean bii, ka sere tabu sinam be ba wurama tabu gberun di mi, ba na Gedalian mi Misipaa.

¹⁴ Ma ba nùn sɔɔwa ba neɛ, a yɛ ma Baalisi, Amɔniban sina boko u Isimæli, Netanian bii gɔra u nun go?

Adama Gedalia u n ye wure.

¹⁵ Ma Yokanani u da Misipaa u Gedalia sɔɔwa asiri sɔɔ u neɛ, a de n da n Isimæli, Netanian bii wi go, kpa goo u kun yɛ. Nge mban sãna kaa de u nun go,

kpa Yuda be ba mɛnnɛ mini bu maa yarina kpa ben gabu bu gbi.

¹⁶ Ma Gedalia u Yokanani wisa u nɛɛ, a ku Isimɛɛli go, domi ye a gerua win sɔ mi, weesa.

41

¹ Adama wɔɔ gen suru nɔɔba yiruse sɔɔ, yera Isimɛɛli u na Misipaɔ Gedalian mi. Isimɛɛli wi, u sãawa sina bii ka maa sina asakpɔ. Tɔmbu wɔkura ba nùn swĩima ba ka na mi. Sanam mɛ ba sɔ ba dimɔ ka Gedalia,

² yera Isimɛɛli ka tɔn be ba nùn yɔsirima mi, ba seewa sannu sannu ba Gedalia takobi sɔkura ba go, wi, wi Babilonin sina boko u gɔsa u ka Yudan tem kpara mi.

³ Isimɛɛli wi, u maa Yudaba kpuro ka Babilonin tabu kowo be ba wãa mi go.

Isimɛɛli u tɔmbu wɛnɛ go

⁴ N deema goo kun yɛ ma Gedalia u gu. Ye n kua sɔɔ yiru, win gɔɔn biru,

⁵ yera tɔmbu wɛnɛ gabu ba seema saa Sikɛmu ka Silo ka Samarin di. Tɔn be, ba ben toba kɔna, ben yãnu nu gɛɛkire ma ba tii murura baama nuku sankirarun sɔ. Mɛya ba maa alikama sɔɔwa ka turare bu ka Yinni Gusunɔ yãkuru kua Yerusalemuɔ win sãa yerɔ.

⁶ Yera Isimɛɛli u seewa Misipan di u da u ka bu yinna swaaɔ, u sumɔ. Ye u tura ben mi, ma u nɛɛ, i na su da Gedalian mi.

⁷ Adama ye ba dua wuuɔ, yera wi ka win tɔmbu ba tɔn be mwa ba sakira. Ma ba ben gonu kpɛɛ dɔkɔ kpiriru garu sɔɔ.

⁸ N deema be sɔɔ, u n̄ tɔmbu wɔkuru go yèn sɔ̄ ba raa nùn sɔ̄wa ba nɛɛ, u ku bu go, be, ba alikama ka gbɛɛ, ka gum ka tim berua yakasɔ.

⁹ Dɔkɔ kpiri tè sɔɔ u tɔn ben gonu doke mi, ta sãawa te Asa u dera ba gba sanam mɛ wi ka Basa Isireliban sina boko ba tabu m̀. Te sɔ̄ra u tɔn goo ni yibia.

¹⁰ Yen biru, u be ba tiara mi yoru mwɛɛra u ka doona ka sina bokon bii wɔndiaba ka sere tɔn be Nɛbusarada, k̄sɔbun wirugii u Gedalia deria. Be kpurowa u yoru mwɛɛra u ka da Amɔniban mi.

Ba yoo be Isimɛli u mwɛɛra

yakia

¹¹ Yokanani, Karean bii, ka Yudaban tabu sinam be ba wãa ka wi, ba nua k̄sa ye Isimɛli u kua.

¹² Yera ba tabu durɔbu sua ba da bu ka Isimɛli wɔri. Ma ba nùn deema yeru bɔkɔwɔ ge ga wãa Gabaonio.

¹³ Tɔn be Isimɛli u mwɛɛra mi, ye ba Yokanani wa ka win tabu sinambu, yera ben nuki dora.

¹⁴ Ma be kpuro ba Isimɛli deri, ba da ba Yokanani deema.

¹⁵ Adama Isimɛli wi, u duka yakura Yokananin min di ka tɔmbu nɔɔba ita gabu, ma u da u wãa Amɔniban mi.

¹⁶ Yokanani ka win tabu sinam be, ba tɔn be ba tie mwɛɛra Isimɛlin nɔman di, be u raa mwɛɛra sanam mɛ u Gedalia go. Bera tabu kowobu ka tɔn kurɔbu ka bibu ka sina bokon sɔm kowobu. Be kpurowa u mwɛɛrima saa Gabaonin di.

¹⁷ Ma ba da ba wãa sɔbun sɔbia yeru garun mi, te ba ra soku Kimuhamu Betelehemun bɔkuɔ. Yen biru, ba kpikiru da Egibitio.

18 Domi ba Babilonigibun berum ma yèn sã Isimæli u Gedalia go wi Babilonin sina boko u kua Yudaban kparo.

Yudaba ba Yeremi bikia

u bu Gusunã kana

42

1 Yera tabu sinam be ba raa kpikuru sua, ka Yokanani, Karean bii, ka Yesania, Hoseen bii, ka tãn be ba tie kpuro, saa wirugibun di sere ka bwẽebwẽebu, ba na ba Yeremi sãwa ba nɛɛ,

2 a de a nã ye sa nun bikiamã. A sun Gusunã kanã, bɛsɛ be sa tien sã, domi sa raa dabi, adama tẽ sa kaara, nge mɛ a waamã.

3 A Gusunã wunen Yinni kanã u sun sãsi mi sa ko da ka ye sa ko ko.

4 Ma Yeremi u bu wisa u nɛɛ, na nua. Kon Gusunã bɛsɛn Yinni kana nge mɛ i man bikia kpa n wurama n bɛɛ sã ye u man sãwa. Na n bɛɛ gãanu beruammɛ.

5 Ma ba Yeremi wisa ba nɛɛ, sa wura su ko mam mam ye Yinni Gusunã u koo nun sã su ko. Wiya u koo ko bɛsɛn seeda dio gemgii ka naanegii sã kun bɛsɛn nã mwɛɛru yibie.

6 Wee bɛsɛra sa nun gɔra a sun Gusunã bɛsɛn Yinni bikia. Yen sã, sa ko ko ye u sun sãwa su ko, baa yã kun sun wẽre. Ka mɛ, sa ko n nuku dobu ma yèn sã sa nùn mɛm nãwammɛ.

Yinni Gusunã u Yeremi wisa

7 Sã wãkurun biru, Yinni Gusunã u Yeremi wisa.

8 Ma Yeremi u Yokanani, Karean bii sokusia ka tabu sinam be ba nùn swĩ ka sere ben tãmbu kpuro be ba wãa mi, wirugibu ka bwẽebwẽebu.

9 Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, wee bɛɛya i man gɔra n Gusunɔ bɛɛ Isireliban Yinni bikia. Ye u man sɔɔwa wee. U nɛɛ,

10 ì n sina tem mɛ sɔɔ,
u koo de bɛɛn tɔmbu bu tãsi.

U ñ maa bu goomɔ.

U koo bɛɛ swĩiwa i n nuuru mɔ.

U ñ bɛɛ wukamɔ,

u ñ maa derimɔ kɔsa yu bɛɛ deema

ye u raa bwisika u bɛɛ kua.

11 N n mɛn na, i ku maa Babilonin sina bokon berum ko.

Domi wi, Yinni Gusunɔ u ko n ka bɛɛ wãa kpa u bɛɛ faaba ko.

12 Wi, Gusunɔ u koo de u bɛɛn wɔnwɔndu wa.

Kpa u de i wurama bɛɛn temɔ.

13 Adama ì n nɛɛ, i ñ wi, Yinni Gusunɔ mɛm nɔɔwammɛ, i ñ sinamɔ tem mɛni sɔɔ,

14 i ko i dawwa Egibitiɔ mi i ñ tabu wasi, baa bin kɔban swĩi i ñ nɔɔmɔ, i ñ maa dɛanu biamɔ, yen sɔ, miya i ko sina,

15 tɛ i swaa dakio ye Gusunɔ, bɛɛ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ, u gerumɔ. U nɛɛ,
bɛɛ Yuda be i tie, ì n gɔru doke i ka da Egibitiɔ ka gem,

kpa i n wãa mi,

16 sanam mɛya taa bìn berum i mɔ,

bu koo bɛɛ deema Egibiti mi.

Gɔɔ tèn weeweenu i maa mɔ mi,

ta koo bɛɛ deema,

kpa i gbisuku mi gia.

17 Be ba gesi nia kua

bu ka da Egibitiɔ bu kuke,

ba koo gbiwa tabu sɔɔ,

ka gɔ̃ɔru sɔɔ, ka baranu sɔɔ.
Ben goo kun kisiramɔ kɔ̃sa yen di
ye u koo bu surema mi.

¹⁸ Yeremi u nɛɛ, wee ye Gusunɔ, Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ u gerua. U nɛɛ, nge mɛ u Yerusalemugibu win mɔru seesi, nge mɛya u koo maa bɛɛ ye seesi, i n da Egibitiɔ. Saa ye sɔɔra ba ko n da ka bɛɛn yĩsiru tɔmbu bɔ̃rusi, n̄ kun mɛ, bu ka goo gãa kɔ̃sunu sie, kpa bu bɛɛ gem i seku bakaru wa kpa i kun maa sinɛ tem mɛ sɔɔ.

¹⁹ U maa nɛɛ, i ku Egibiti da, bɛɛ be i tie Yudaban bweseru sɔɔ. I de i n yɛ ma u bɛɛ ye yinariwa gisɔ.

²⁰ Sanam mɛ i man gɔra n bɛɛ Yinni Gusunɔ kana, ye na wurama, i gerua i nɛɛ, n bɛɛ sɔ̃wɔ mam mam ye Gusunɔ bɛɛn Yinni u man sɔ̃wa kpa i ye ko. Adama weesa i tii kua.

²¹ Domi gisɔ, na ka win wisibu na adama i n̄ bin gabu swaa daki bi u nɛɛ, n bɛɛ sɔ̃.

²² Tɛ, mi i dɔɔ i sina mi, i n yɛ ma tabu sɔɔra i ko i gbi, n̄ kun mɛ gɔ̃ɔru sɔɔ, n̄ kun mɛ baranu sɔɔ.

Ba ka Yeremi da Egibitiɔ

ka dam

43

¹ Sanam mɛ Yeremi u gari yi tɔn be ba wãa mi kpuro sɔ̃wa, yi Gusunɔ ben Yinni u nɛɛ, u bu sɔ̃,

² yera Asaria, Hoseen bii, ka Yokanani, Karean bii, be kpuro ba Yeremi wisa ka tɔn piiburu ba nɛɛ, ye a gerua mi, weesa. Gusunɔ bɛɛn Yinni kun nun sɔ̃wa a sun sɔ̃, su ku Egibiti da.

³ Adama Baruku, Nɛriyan biiwa u nun bɔ̃riemɔ a ka sun sɔ̃ su ku da mi, domi u k̄wa Babilonigibu bu

sun mwεeri bu go, ñ kun mε bu sun yoru mwa bu ka da ben temɔ.

⁴ Nge meya Yokanani, Karean bii, ka tabu sinambu kpuro ka ben tɔmbu kpuro ba yina bu Yinni Gusunɔn gari nɔ ye u nεε, bu de bu sina ben tem mi.

⁵ Yera Yokanani ka tabu sinam be, ba ka Yuda be ba tie da Egibitiɔ, be, be ba raa kpikuru da tem tukumɔ ba wurama,

⁶ tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ka bibu ka sina bokon bii wɔndiaba, be kpuro gesi be Nεbusarada, kɔsobun wirugii, u Gedalia, Akikamun bii, Safanin debubu deria. Ma ba ka Yeremin tii da ka maa Baruku Nεriyan bii.

⁷ Ba da ba wɔa Egibitin wuu ge ba mɔ Tapanesiɔ. Nge meya ba ñ ka Gusunɔn gere mem nɔwε.

Ba koo Egibiti tabu wɔri

⁸ Sɔɔ teeru Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa Tapanesiɔ u nεε,

⁹ a kpee bakanu suo kpa a da a nu sike Yudaba kpuron wuswaaɔ mi ba ra birikiba wɔ ye ya wɔa Egibitin sina kpaarun kɔnnɔwɔ Tapanesiɔ.

¹⁰ Kpa a Yudaba sɔ a nεε, ameniwa nε, Gusunɔ Isireliban Yinni, nε wi na wɔllu ka tem mɔ, na gerua. Na nεε, wee, kon de bu Nεbukanεsaa, nεn sɔm kowo kasum da kpa n win bandu swi kpee ni a sikuan wɔllɔ kpa u win sina gɔna teria mi,

¹¹ kpa u Egibitigibu sεyasia. Be u koo go, u go, be u koo mwεeri u ko yobu kpa u mwεeri, be u koo maa sakiri ka takobi, kpa u sakiri.

¹² Kpa u ben bɔu dia dɔɔ meni, kpa u bɔu nin tii gura kpa u maa ben yɔnu gura ya kun nɔn sεsie kpa

u yari min di ka bəri yendu, nge me naa kparo u ra win kpara yaberu sebe u n doono.

¹³ U koo Beti Semesin bwāarokunu kōsuku, kpa u būu dia ye ya tie dōo meni Egibiti mi.

Gari yi Yinni Gusuno u Yuda

be ba kpikiru da Egibiti

sōwa

44

¹ Yinni Gusuno u Yuda be ba wāa Migidolio ka Tapanesio ka Menfisio ka Paturasio Egibitin temo sōwa saa Yeremin min di u nee,

² wee, ye ne Gusuno, wollu ka tem Yinni na gerua. Na nee, i kōsa ye kpuro wa ye na Yerusalemu kua ka Yudan wuu si su tie. Wee, su kua bansu. Goo maa sari mi.

³ Domi ba kōsa kua ba nen mōru seeya ye ba ka da ba būnu yāku kuamme ni bee ka been baababa i n daa yē.

⁴ Na bee nen sōmōbu gōria saa yellun di bu ka bee sō, i ku sāa kōsu nini ko, ni nen tii na tusa.

⁵ Adama i n man swaa daki. I n been kom kōsum deri. I n maa būu yāku kobu deri.

⁶ Ma na ka bee mōru kua gem gem. Na Yudan wusu ka Yerusalemun swēē kpeerasia ma ye kpuro ya kua bansu, nge me i waamo giso.

⁷ Yen sō tē, ameniwa ne, Gusuno Isireliban Yinni, ne wi na wollu ka tem mō, na gerua. Na nee, mban sōna i tii durum baka yeni sōbimo ye i ka dera ba kurōbu ka durōbu ka bibu ka bii wēenu go sere goo kun maa tie.

8 I kīwa i nen m̄aru seeya ka been b̄ũ yāku kookoo si i m̄ Egibitiō mi i wāa? I kīwa i tii kam ko, kpa i ko b̄origibu ka sekurugibu handunia ye s̄o?

9 I duariwa k̄sa ye been baababa ka been sinambu ka ben kur̄bu ka been tii ka been kur̄bu i kua Yudaō ka Yerusalemuō?

10 Wee, sere ka t̄i i n̄ tii kawē i ḡru ḡsie. I n̄ man nasie, i n̄ maa nen woodaba sw̄i ye na beε ka been baababa w̄.

11 Yen s̄na n̄, Gusunō Isireliban Yinni, n̄ wi na w̄llu ka tem m̄ na beε biru kisi ma na beε k̄sa kua n̄ ka beε Yudaba kpuro kam koosia.

12 Kon Yuda be ba kpikuru da Egibitiō kam koosia. Egibiti miya ba koo gbi kpuro. Ba n̄ goo burem̄. Ba koo gbiwa tabu s̄o, ka ḡru s̄o kpa bu bu gem bu sekuru wa, kpa ba n̄ da ben ȳsiru sie bu ka goo b̄rusi, n̄ kun m̄ bu n̄n ḡa k̄sunu gerusi.

13 Kon bu seeyasiawa nge m̄ na Yerusalemugibu seeyasia ka tabu, ka ḡru, ka maa baranu.

14 Kon de ben fiiko bu kpikuru su. Be baasi, goo kun kisiram̄. Goo kun maa wee Yudan tem̄ baa m̄ ba ko n̄ kī bu wurama amen biru.

Ba Asitaate yākuru kuamme

15 Yera be kpuro be ba ȳ ma ben kur̄bu ba ra b̄ũu turare d̄ō dokeye ka t̄n kur̄ dabinu kpuro be ba wāa mi, ka t̄n dabi te ta tie Paturōsiō, Egibitin tem mi, ba Yeremi s̄ōwa ba n̄ε,

16 sa n̄ gari yi m̄m n̄ōwamm̄e yi a gerua a n̄ε, yi weewa Yinni Gusun̄n min di.

17 Sa ko kowa nge m̄ sa gerua, su b̄ũu wi ba m̄ Asitaate turare d̄ō dokea, kpa su maa n̄n tam t̄ara nge m̄ sa ra raa ko, beε ka bes̄n baababa, ka bes̄n sinambu ka bes̄n wirugibu Yudan wusu s̄o

ka Yerusalemun swεε sɔɔ. Domi saa ye sɔɔra sa ra wa su di su debu, sa n nuku dobu mɔ kpa sa kun wahala gaa wa.

18 Adama saa dɔma tɛn di sa n̄ maa bũu wi turare d̄ɔ dokeare, sa n̄ maa n̄n tam t̄arare, saa min diya sa kpuro bia. Tabu sun di, ma ḡɔra sun go.

19 Ma tɔn kurɔ be, ba gerua ba nεε, sanam mε sa bũu wi ȳakunu kuammε, ka bεεn durɔbun ȳεra. Ba ȳε ma sa ra bũu wi kiraru kue su ka n̄n bεεrε w̄ε, kpa su n̄n tam t̄ara temɔ.

20 Ma Yeremi u tɔn be kpuro wisa, kurɔbu ka durɔbu, u nεε,

21 bεε ka bεεn baababa ka bεεn sinambu ka bεεn wirugibu, i ra bũu ȳakunu kue Yudan wusu sɔɔ ka Yerusalemun swεε sɔɔ. Nge weesa? I tamaa Yinni Gusunɔ kun ye ȳε? Nge i tamaa u ye duariwa.

22 Aawo, u n̄ ye duari. U ka bεε wasirawa bεεn kom k̄sum s̄ ka daa k̄sa ye i kuan s̄. Yen s̄na bεεn tem mu kua bansu. Goo maa sari mε sɔɔ. Ma mu kua tem b̄ruram nge mε sa waamɔ gisɔ.

23 Wahala ye, ya bεε deemamɔwa gisɔ ȳen s̄ i bũnu ȳakuru kua ma i Yinni Gusunɔ torari i n̄ win gere wure, i n̄ maa win s̄ɔsinu ka win woodaba ka win kirɔba sw̄i.

24 Yeremi u maa tɔn be kpuro, kurɔbu ka durɔbu, s̄ɔwa u nεε, bεε Yudaba, bεε be i w̄a Egibitiɔ, i swaa dakio i n̄ ye Yinni Gusunɔ u gerua.

25 Wee ye Gusunɔ Isireliban Yinni wi u w̄llu ka tem mɔ u gerua. U nεε, bεε ka bεεn kurɔbu, i nεε, i ko i bεεn n̄ɔ mwεenu yibia ni i bũu tɔn kurɔ wi ba m̄ Asitaate kua. Wiya i ko i turare d̄ɔ dokea, kpa i maa n̄n tam t̄ara temɔ. Wee, i maa ye kua.

26 Yen sã tẽ, i swaa dakio i nã ye wi, Yinni Gusunã u bæε sãomã. U bõrumã ka win yĩsi bakaru ma Egibitin tem kpuro sãã, Yuda goo kun maa bõrumã ka win yĩsiru u nεε, sere ka Yinni Gusunãn wãaru.

27 U koo dewa kãsa yu bæε deema, n ñ mã gea. Yuda be ba wãa Egibitiã kpuro, ba koo gbiwa tabu sãã ka gãõru sãã.

28 Ka mε, bæεn fiiko ba koo kisira tabun di, kpa bu wurama Yudaã. Saa yera, bæε be i da mi kpuro i ko i gia ñ n nεn garin na yi koorã, ñ n maa bæεgiin na yi koorã.

29 U koo bæε deema Egibiti mi, kpa u bæε yĩreru wẽ te ta koo bæε sãõsi ma kãsa ye u raa gerua ya koo nawa ka gem. Yĩre tera,

30 u koo Egibitin sunã Hofara win yiberεba nãmu beria be ba kasu bu nũn go, nge mε u Yudaban sina boko Sedesiasi Nebukanεsaa nãmu beria, wi, wi u kasu u nũn go. Yinni Gusunãwa u yeni gerua.

Gari yi Yeremi u Baruku

sãõwa

45

1 Sanam mε Baruku Nεriyan bii u gari yi yorua tireru sãã yi Yeremi u nũn sãõwa Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon bandun wãã nnεse sãõra mi. Yen biru Yeremi u Baruku sãõwa u nεε,

2 wee ye Gusunã Isireliban Yinni, u gerua wunεn sã.

3 U nεε, a gerumã a mã, a kam kuawa domi wi, Yinni Gusunã u wunεn wahala sosimã. Ma a weeweenu mã sere a wasira. Adama a bia mi kaa wẽra.

4 Wee, ye Yinni Gusunã u nεε n nun sã. U nεε,

u koo ye u raa bana kəsukuwa,
 kpa u ye u raa duura wukiri.
 Yen tubusiana, u koo tem me kpuro sanku.

⁵ U maa nεε,
 gãa bakana a kasu wunen tiin sō?
 A ku be nu kasu.
 Domi u koo de kōsa yu na yu tambu kpuro wəri.
 Adama wunε u koo wunen wāaru yara mi a da
 kpuro.
 Tera ta ko n sāa nge wunen arumani ye a gura tabu
 sō.

46

¹ Gari yiniwa Yinni Gusunə u Yeremi sōwa
 bwese tukunun sō.

Ba Egibitigibu kamia

Kaakemisiə

² Babilonin sina boko u Egibitin sunə Nεko
 ka win tabu kowobu kamia Kaakemisiə, Efaratin
 daarun bəkuə. N deema saa ye sō, Yoyakimu,
 Yosiasin bii, Yudaban sina bokon bandun wōə
 nnese sōra mi. Saa ye sōra Yinni Gusunə u gari
 yini gerua Egibitin sina boko ka win tabu kowobun
 sō u nεε,

³ weε Egibitin tabu sinambu ba kuuki mə ba mə,
 i tere nu sōru koowo,
 bakanu ka piiminu,
 kpa i se i tabu da.

⁴ I bεen tabu keke be dumi gawe sōru koowo.
 Bεε maasəbu, i bεen dumi yōwo,
 kpa i bεen tabu furəsu doke.
 I bεen yaasi sunkuo yi balli,
 kpa i bεen tarakpenu sebe.

5 Adama mba Yinni Gusunə u sere waamə ya
kooramə ben suunu səə.

U nεε, be wee ba mwia kpana ba biruku yira
wuramə.

Ba ben tabu durəbu kamia.

Ma ba duki mə, ba n mam biru mεεrimə.

Tem mε kpuro mu bεrum duura.

6 Kam səəra be ba səu ba duki mə.

Baa tabu durə damgibu bə n duki sua kama.

Domi səə yēsən nəm geu gia, Efaratin daarun bəkuə,
dabiru ta sokoramə ta wərukumə.

7 Wara u ka daa te ba mə Nilu weenε tən yiba.

Wara u ka tu weenε sanam mε ten tora bə.

8 Egibitigiba ba ka tu weenε.

Domi ba nεε, nge mε Nilun nim mu ra tεrie ka dam
tem səə,

nge mεya ben tabu kowobu ba koo maa tεria tem
səə,

kpa bu wusu ka sin təmbu kam koosia.

9 Wee ba mə, ben maasəbu bu seewo fuuku.

Be ba tabu kεkε be dumi gawe dua,

bu duki doo.

Ben tabu durəbu bu seewo.

Puti ka Kusin tabu durəbu be ba tεrε piiminu neni,

ka sere Ludiba be ba sāa ten towobu,

bu seewo.

10 Adama təə teni, ta ko n sāawa Gusunə, wəllu ka
tem Yinnigiru.

Ta ko n sāawa tē səə u win yiberεba məru kəsiemə.

Takobi ya koo təmbu di,

kpa yu yem debu.

Tən dabi te ya koo go,

Gusunə wəllu ka tem Yinnin sə,

ta ko n kpī nge yāku yaa

Efaratin daarun goorə,

sɔɔ yɛsan nɔm geu gia.

11 Bɛɛ Egibitigibun tabu kowobu,
baa i n seewa i da Galadiɔ i tim kasu, kama.
Bɛɛn mɛɛra ya n̄ kpeemɔ.

12 Bwesenu kpuro nu koo nɔ
nge mɛ ba bɛɛ sekuru doke.
Domi ba koo bɛɛn dɛsirun kuuki nɔ baama.
Bɛɛn tabu durɔbu ba ko n b̄arimɔwa.
Bà n yinna, ba koo wɔrukuwa sannu.

Nɛbukanesaa u Egibiti wɔri

13 Gari yiniwa Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa
sanam mɛ Babilonin sina boko, Nɛbukanesaa u na
u Egibiti wɔri. U nɛɛ,

14 a Egibitigibu nɔɔsio
ka be ba w̄a yen wuu si ba m̄ Migidoli, ka Mɛnfisi,
ka Tapanɛsi sɔɔ,

a nɛɛ, ben baawure u seewo u sɔɔru ko.
Domi ba bu tabu wɔrima baaman di.

15 Ben tabu durɔ damgibu ba wɔruka.

Ba n̄ kp̄iã ba ka tii yinɛ.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na bu fuka.

16 Na dera ben tabu kowo dabiru ta sokura ta
wɔruka.

Ma ba m̄, bu seewo bu wura ben temɔ
mi ba bu mara, mi tabu sari.

17 Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,
bu Egibitin sunɔ ȳisi kpaaru kɛɛyɔ
bu nɛɛ, woo kanɔ.

U dera saa gea n̄n doonari.

18 Nɛ Gusunɔ, w̄llu ka tem Yinni,
nɛ wi na s̄a sina boko,
sere ka nɛn w̄aru,
nge mɛ ba yɛ ma guu te ba m̄ Tabori
ta guu ni nu tie gunum kere,

ka nge mε ba yē ma guu te ba m̀ Kaameli
 ta wāa nim wōkun bōkuo,
 nge mεya ba n yē kam kam
 ma yiberεba ba koo na bu bu wōri.

19 Bεε Egibitigibu, i sōru koowo i bεen yānu gura,
 ba koo bεε yoru mwεeri.

Domi wee, Mεnfisi ya koo ko bansu.

Goo kun maa sinamō ye sōo.

20 Bεε Egibitigibu, i sāawa nge naa gbiiba ye ya wā.

Adama wee, daru swāa gaa ya wee

saa sōo yēsān nām geu gian di,

yu ye wōri.

21 Bεen tabu kowo be ba ra bεε somi gobin sō,

ba bōaru nge naa gumgia.

Ka mε, ben tii ba koo hiruku yira wura

bu duki yakikira.

Domi nōni swāara koo bu wōri.

Ben sεeyasiabun saa ya tura.

22 Egibitigiba duki m̀

nge wεε yi yi doonō wōkinu sari.

Domi yiberεba ba bu wōrimō ba suririmō,

nge dāa buro wi u dāa suririmō ka gbāa, dāa sōowō.

23 Baa mε ben dāa sōo ga kpā

sere goo kun kpē u du mi,

ka mε, ba koo gu bōariwa.

Domi yiberε be, ba twee dabiru kere.

Goo kun kpē u ben geeru gia.

Nε, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

24 Egibitigiba wāa sekuru sōo.

Domi wee, ba bu sōo yēsān nām geugibu nōmu
 sōndia.

25 Nε, Gusunō Isireliban Yinni, nε wi na wōllu
 ka tem mō, na maa nεε, kon būu wi ba m̀ Amōo

sɛɛyasia wi u wāa Tebesiɔ, ka Egibitin sunɔ, ka Egibitigibu kpuro ka ben būnu ka ben sinambu, ka sere maa be ba Egibitin sunɔ wi naane sāa.

²⁶ Kon bu Nɛbukanesaa, Babilonin sina boko ka win sɔm kowobu nɔmu bɛria, be ba kasu bu bu go.

Adama yeniban biru, Egibiti ya koo wurama nge yellu. Yeniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireliba yakia

(I maa mɛɛrio 30:10-11)

²⁷ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 bɛɛ Isireliba, Yakɔbun bweseru,
 bɛɛ, nɛn sɔm kowobu,
 i ku bɛrum ko, i ku maa nanda.
 Domi kon bɛɛ wɔrama saa tontonden di.
 Kon bɛɛn bweseru yakiamaa saa yorun di.
 I ko i wurama i wɛra,
 i n wāa bɔri yendu sɔɔ.
 Goo kun maa bɛɛ nɔni sɔɔmɔ.
²⁸ I ku bɛrum ko.
 Domi na wāa ka bɛɛ.
 Kon bwese ni kpuro kpeerasia,
 nɛn suunu sɔɔ na raa bɛɛ yarinasia mi.
 Adama bɛɛ, na n bɛɛ kpeerasiamɔ.
 Kon bɛɛ sɛɛyasiaɔwa nge mɛ n weene,
 domi na n kpɛ na kun bɛɛ sɛɛyasie.

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Filisitiban sɔ

47

¹ Egibitin sina boko u sere Gasa tabu wɔri, wee ye Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa Filisitiban sɔ. U nɛɛ,

² wee, yiberɛba ba wee saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di,

ba teriamɔ tem sɔɔ nge daa te ta nim yibumɔ ta bɔɔ saramɔ.

Ma ba tem ka ye ya wɔa mɛ sɔɔ wukiri

ka mɛn wusu ka tɔn be ba wɔa si kpuro sɔɔ.

Tɔn be kpuro ba kuuki mɔ, ba weeweenu mɔ.

³ Dumin naa damu damusu ka tabu kekeban uruuban wɔkinu nɔɔramɔ.

Baababa ba ben bibu derimɔ,

domi ben gɔma kpuro dwiia.

⁴ Saa ya tunuma yɛ sɔɔ ba koo Filisitiba kpuro go,

ka tɔn be ba koo kpɪ bu Tirigibu, ka Sidonigibu somi,

ka tɔn be ba tie ba wɔa tem bure te ba mɔ Kafitorio.

⁵ Gasagibu ba wɔawa nuku sankiranu sɔɔ

ba wii pɔɔnu pote.

Asikalonigibu ka be ba wɔa wɔwɔɔ ba nɔɔ maari.

Bɛɛ be i tie, sere saa yerà i ko i n wɔa

i n tii muririmɔ i ka gɔɔ swĩ.

⁶ Wee, i gerumɔ i mɔ,

Yinni Gusunɔn takobi, domma kaa wɛra.

A wuro wunen kararɔ,

kpɔ a n wɔa mi sɛɛ.

⁷ Amɔna ya koo ka wɛra.

Domi Yinni Gusunɔn tiiwa u ye wooda wɛ,

yu ka Asikalonigibu ka nim wɔkun goonugibu wɔri.

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Mɔabuban sɔ

48

¹ Wee ye Gusunɔ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ, u gerua Mɔabuban sɔ. U nɛɛ,

Nɛbo ya kam kua
domi wee ba yen yānu gura.
Kiriataimu ya wāa sekuru sɔɔ
domi ba ye mwa.
Misigabu ya wāa sekuru sɔɔ,
domi ba ye kəsuka.

² Mɔabun bɛɛɛɛ ya kpa.

Ma ba bwisikumɔ bu Hɛsiboni kam koosia.
Ba mɔ, su da su ye kam koosia
kpa ya kun maa wāa handunia sɔɔ.

Wunɛ Madimɛni, kaa ko bansu,
domi wee ba nun tabu wɔrimam wee.

³ Ba faaba kanamɔ saa Koronaimun di, ba mɔ,
wee ba bɛɛn yānu guramɔ.

Wee ba kpuro kəsukumɔ.

⁴ Ba Mɔabu kam koosia.
Ma bibun nɔɔ ga nɔɔramɔ.

⁵ Ba wuri wennɛ guu te ba mɔ Lusitiɔ,
ma nuku sankiranun kuuki yi saramamɔ saa Ko-
ronaimun guurun di.

⁶ Ba mɔ, i duki yakuro, i bɛɛn wāaru wɔra,
kpa i da i n wāa nge gbɛeku ketɛkunu gbaburɔ.

⁷ Domi i bɛɛn naanɛ dokewa bɛɛn nɔman sɔmburu
ka bɛɛn arumaniba sɔɔ.

Wee, tɛ ba koo bɛɛn tii mwɛɛri
kpa bu bɛɛn būu wi ba mɔ Kemɔsi
ka win yāku kowobu ka win wirugibu
yoru mwa bu ka doona.

⁸ Be ba koo bu kam koosia mi.
Ba koo duwa wuu baagere sɔɔ.

Gen gaga kun kisiramɔ ben nɔman di.

Ba koo kpuro kam koosiawa wɔwi sɔɔ ka tem tɛɛri
sɔɔ.

Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

9 U maa nεε,
i Mɔabuban sika sɔɔru koowo,
domi ben gɔɔ turuku kua.

Ben wusu su koo ko bansu.
Goo kun ko n maa wãa si sɔɔ.

10 Be ba Gusunɔn sɔmburu mɔ ka atafiru, u bu
bɔrusio.

Be ba yinamɔ bu tɔmbu go ka takobi,
Gusunɔ u bu bɔrusio.

11 Wee, saa yellun di, Mɔabuba ba wãa bɔri yendu
sɔɔ.

Ba n yoru diire gam.

Ba sɔwa kpetεε nge tam kɔrɔru.

Ba n bu gɔsiare gam sɔɔ nge tam.

Ben dobu ka ben wani kun kɔsa.

12 Yen sɔna nε, Yinni Gusunɔ na nεε, tɔru gara sisi
tɛ sɔɔ kon bu tɔmbu surema bu bu gɔsie wekenu
ganu sɔɔ, kpa bu weke ni kɔsuku.

13 Mɔabu be, ba koo sekuru wa ben bũu wi ba mɔ
Kemɔsin sɔ, nge mε Isireliba ba sekuru wa bũu wi
u wãa Beteliɔn sɔ, domi wi sɔɔra ba ben naane doke.

14 Bεε Mɔabuba, amɔna i ko i ka kpĩ i gere i nεε,
i sãawa tabu durɔbu be ba wãa tabun sɔ.

15 Domi wee, i kam kua.

Bεen wusu su dɔɔ mwaara.

Ma yiberɛba ba bεen aluwaasi dangibu mwεera ba
sakira.

Yeniwa sina boko u gerua. Win yĩsira Gusunɔ,
wɔllu ka tem Yinni. U nεε,

16 Mɔabun kam kobu turuku kua.

Nɔni swãa te ba koo wa, ta wee fuuku fuuku.

17 Bεε be i wãa ben turuku, i ka bu gɔɔ sinɔ.

Bεε be i bu yɛ, i bu bikio i nεε,

amōna n koosina ba ka ban tenin dam bakam mε
kpeerasia mε.

18 Bεε maa Dibonigibu, i bεen sin yee bεεreginu
derio,

kpa i na i sina temō.

Domi be ba Mōabuba kam koosia,

ba wee bu bεε wōri,

kpa bu bεen gbāra damginu kōsuku.

19 Bεε Aroεεgibu, i doo swaaō i mεeri,

kpa i Mōabu be ba kpikuru sua bikia i nεε,

m̄ba n koorā.

20 Ba koo bεε wisi bu nεε,

ba wāawa sekuru sōō ba diirimō.

I kuuki koowo, i gbāra,

kpa i baawure nōsia Aanōwō

ma ba Mōabuba gura.

21 Yinni Gusunōwa u bu sεyiasiamō be ba wāa
wōwa sōō ka yen wuu sini sōō, si ba mō, Holoni ka
Yahasi ka Mefati,

22 ka Diboni ka Nεbo ka Bεti Dibilataimu,

23 ka Kiriataimu ka Bεti Gamulu ka Bεti Mεoni,

24 ka Keriatu ka Botisira, Mōabuban wusu kpuro
gesi, si su wāa turuku ka tontondeō.

25 Ba Mōabuban dam bua,

ma ben yiiko ya kpa.

Yinni Gusunōwa u yeni gerua.

26 Mōabuba ba tii sua Gusunōn wuswaaō. Yen sō,
bu bu tam taasio sere bu mu siruku kpa bu bu yēε.

27 Bεε Mōabuba, i yaayo ma i raa Isireliba yēε. I
raa bu wii gimanu koosi nge be i gbena mwa.

28 Tē, i yario bεen wusun di

kpa i da i n wāa kpee baaba sōō,

kpa i kpee goominu saari,

i been wāa yenu ko kpee baaba sɔɔ.

29 Sa Mɔabuban tii suabun gari nua, ka ben tɔn biaru,

ka sere maa ben woo kanabu,
ka ben degangam, ka ben nɔni yɔnnu.

30 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, nɛn tii, na yɛ ma ba ra tii sue ben gari gerubu sɔɔ. Adama ye ba mɔ kpuro, ya ku ra n arufaani gaa mɔ.

31 Yen sɔna na Mɔabuba kpuro gɔɔ swiyyamme.

Ma na Kiri Heresigibu weeweenu kuamme.

32 Sibiman resem gbaaru, na wuri mɔ wunen sɔ.

Nɛn wuri yi, yi Yasɛɛgibugii kere.

Yellu, wunen dāa kāasi yi nim wɔku saramɔ.

Yi mam Yasɛɛn daarun nim dekamɔ.

Adama wee, kam koosio u yin marum wɔri u kam koosia.

33 Nuku doɔn womusu kun maa wāa Mɔabuban gbeaɔ.

Goo ku ra maa tam game mi.

Tam sari wekenu sɔɔ.

Nuku doɔn kuuki kun maa nɔɔramɔ mi,

ma n kun mɔ tabugii.

34 Hesibonigibu ba nɔɔgiru sue ba somiru kanamɔ. Ba ben nɔɔ nɔɔmɔ Elealeɔ, ka Yahasiɔ, ka Soariɔ, ka Koronaimuɔ, ka Egalati Selasiɔ. Domi baa Nimurimun daaru ta kam kua.

35 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, kon den Mɔabuba kpeerasia, be, be ba yɔmɔ ben bɔu turanɔ ba nu turare dɔɔ dokeamme.

36 Yen sɔna nɛn gɔru ga sumɔ nge guuru Mɔabuba ka Kiri Heresigibun sɔ. Domi ben dukia ye ba gura kpuro ya kam kua.

37 Tɔmbu kpuro ba ben seri ka ben toba kɔna, ba tii murura nɔma yiru kpuro, ba saaki deewa ben nuku sankiranun sɔ.

38 Ba gɔɔ wuri mɔ yenu baagere sɔɔ ka sere mi ba ra mennɛ kpuro gesi domi na Mɔabuban tem kɔsuka nge weke te goo kun maa kɪ. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

39 I gɔɔ swĩiyɔ, Mɔabuba ba wɔruma. Ba biruku yira wura. Anna a sekuru wa. Be ba ka bu sikerenɛ kpuro, ba bu yɛɛmɔ.

40 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee, yiberɛba ba koo na nge yaberekunu ni nu bɛllimɔ wɔllɔ.

41 Kpa bu wuu ge ba mɔ Keriɔtu mwa, bu gen gbāranu kɔsuku.

Mɔabun tabu durɔ damgibu ba koo nanda nge tɔn kurɔ wi u yiire u kɪ u ma.

42 Ba koo Mɔabuba kpeerasia.

Ben bwesera koo nɔru ko, domi ba nɛ, Yinni Gusunɔ seesi.

43 Wee, ba bu yina ka taa ka suura berie.

44 Wi u duka mɔ berum sɔ, u koo wɔriwa suura ye sɔɔ.

Wi u maa yara suura yen di, kpa u taa mwaara.

Domi kon de Mɔabun sɛɛyasiabun tɔru tu na.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

45 Be ba kpikiru sua ba ñ maa dam tie,

ba wɛra yeru kasu Hɛsiboniɔ.

Adama dɔɔ yari yi koo yari yen sina boko Sihonin dirun di,

yi da yi Mɔabuban tem nɔɔ bura yenu ka men guunu di.

46 BEE, Mɔabuba, i kam kuawa.
 BEE Kemɔsigibu, i kpeerawa.
 Wee, ba koo bEEN bibu yoru mwEeri bu ka doona.

47 Adama saa gaa sisi
 yè sɔɔ kon ka Mɔabu be ba yoru mwEera mi
 wurama ben temɔ.
 NE, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
 Nge mEya kon ka Mɔabuba sEEyasia.

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Amɔniban sɔ

49

1 Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Amɔniban sɔ. U
 nEE,
 mban sɔna bũu wi ba mɔ Malikɔmu u Gadin tem
 mwa.
 Mban sɔna win tɔmbu Amɔniba ba Isireliban wusu
 wɔra.

Isireliba ba n bibu mɔwa be ba koo mu tubi di?

2 Yen sɔ tɛ, kon de tabun wurenu nu nɔra ben wuu
 marɔɔ ge ba mɔ Raba.

Raba ye, ya koo bansu ko,
 kpa yen baru kpaanu nu dɔɔ mwaakira.
 Nge mEya Isireliba ba koo bu gira be, be ba raa bu
 gira.

NE, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

3 BEE, HESIBONIGIBU, i gɔɔ swĩiyɔ.

Domi ba koo Ayi kam koosia.

Raban baru kpaanugibu, i nɔɔgiru suo i somiru
 kana.

I saaki deewo nuku sankiranun sɔ,
 kpa i n sirene i n gɔɔ sumɔ.

Domi ba koo bEEN bũu wi ba mɔ Malikɔmu sua,
 ka win yaku kowobu ka win wirugibu bu ka doona.

⁴ Bεε Rabagibu, bεε be i ku ra mem nɔ,
wee i tii sue bεen wɔwa ye ya tem gem mɔn sɔ.

Ma i bεen dukia naane sãa.

Ma i mɔ, wara u koo kpĩ u bεε wɔrima.

⁵ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni u nεε,
wee kon bεε nɔni swãaru surema.

Ta koo nawa saa baaman di,
kpa i yarina.

Goo maa sari wi u koo bεε menna.

⁶ Adama amen biru kon de be ba yarine mi, bu
wurama.

Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Edɔmuban sɔ

⁷ Wee ye Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni u gerua
Edɔmuban sɔ. U nεε,

bwisi yi kpawa Temaniɔ?

Ben bwisigibun bwisi yi kpawa?

Mana yi kpuro yi doona.

⁸ Bεε Dedanigibu, i gɔsiro,
i duki yakuro i da i kuke kpee baaba sɔɔ.

Domi kon Esaugibu nɔni swãaru kpɛɛ
sanam mε kon bu sεɛyasia.

⁹ Be ba ra resem sɔri bà n na bεen mi,
ba ra fiiko deri.

Gbenɔbu bà n tɔmbu wɔri,

ba ra suewa ye ba koo kpĩ.

¹⁰ Adama nε, Yinni Gusunɔ,
kon Esaun bweseru kpuron yãnu gurawa.

Kon bu sikiam a ben kuku yenun di.

Ba n kpɛ bu kuke.

Ben bibu ka ben dusibu ka be ba ka bu sikerene
kpuro ba koo gbiwa.

Goo kun tiaramɔ.

11 Baa bà n ben bibu deri ba kua gobekuba,
 nena kon de ba n wãa,
 kpa ben gaminibu bu man naane ko.

12 Na maa nee, be na ñ daa seeyasiamə, kon bu
 seeyasia. Yera bee, Edəmuba, i tamaa i yara min di?
 Aawo, kon bee seeyasiawa.

13 Na bārumə sere ka nen wāaru ma been wuu
 maro Bətisira ga koo bansu ko kpa n sãa sekuru,
 kpa tambu ba n da gu sie bà n goo bōrusimə. Meya
 maa been wuu si su tie su koo ko bansu sere ka
 baadommaə. Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

14 Yinni Gusunə u Yeremi labari yeni sōwa u nee,
 ba səmə goo gəra bwesenun suunu səə u nu sō u nee,
 nu mennama nu Edəmuba wəri,
 nu seewo nu bu tabu wəri.

15 Domi ne, Yinni Gusunə, kon bu ko dāakobu
 bwesenu kpuro səə,
 be tamba ko n gema.

16 Ben tii suabu ka ben nənigiru ta dera ba kōra.
 Be ba wãa kpee baaba səə, ka sere gungunun wii
 kpiinə,
 baa bà n wãa yenu kua sere wəllun səə səəwə, nge
 gunə bakeru,

kon bu surama min di.
 Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

17 Edəmu ya koo kowa bansu. Be ba sarə mi, bà n
 ye wa, biti ya koo bu mwa kpa bu wia ko asərə yen
 sō.

18 Domi ya ko n sãawa nge me ba Sodomu ka
 Goməra kpeerasia ka yen baru kpaanə. Goo kun
 maa sinamə mi.

19 Ko na n sãawa nge gbee sunə
 ge ga yarima Yuudenin gbee surorun di ga dəə gu
 nim nə.

Kpa n t̄ambu kpuro yarinasia subaru s̄o.
Saa ye s̄ora kon Ed̄muba sun̄o kpaŋ w̄e wi nen tii
na ḡsa.

Nge wara u ka man n̄e.

Wara u koo kp̄i u man wooda w̄e.

Sina boko wara u koo kp̄i u ȳra nen wuswaa.

²⁰ Yen s̄o, i swaa dakio i n̄o himba ye na kua
Ed̄muban s̄o,

ka sere kpunaa ye na yi Temanigibun s̄o.

Na n̄e, kam kam, kon de bu be kpuro mw̄eriwa
nge ȳanu

bu ka da tem tukum̄o.

Ba koo ben tem kpuro kam koosiawa.

²¹ Kam koo bin wurenu s̄o, tem mu koo ȳiri.

T̄amba koo n̄ogiru sua bu somiru kana,

kpa ben n̄su su n̄ora sere nim w̄kuo, ge ba m̄o
S̄o.

²² Wee, yiber̄eba ba koo Botisira wukiri nge m̄e
yaberekunu nu ra yaa gonu kunisi. Yen d̄oma te,
Ed̄mun tabu dur̄o damgibu ba ko n kpaŋa w̄ori
m̄wa nge t̄an kur̄o wi u yiire u k̄i u ma.

Gari yi Yinni Gusun̄o u gerua

Damasin s̄o

²³ Wee ye Yinni Gusun̄o u gerua Damas̄in s̄o. U
n̄e,

yen wuu sini, Hamati ka Aapadi,

sin t̄amba w̄a sekuru s̄o.

Ba labaari k̄sa nua, ma ba diirim̄o.

Ben laakari ya burisina nge nim w̄kun nim,

sere ya ñ kp̄ia ya wuram̄e.

²⁴ Damas̄igibu ba mwia kpana ba ḡsira bu ka duki
su,

adama ba berum soore.

Ma nuku sankiranu ka wuriribu bu n̄eni

nge tən kurə wi u yiire u kī u ma.

²⁵ Wuu gèn sã na ra n nuku dobu mə,
mban sãna gen tambu ba ñ kpikiru sua.
Wuu bəkə ge, ge ga yīsiru yara mi,
mban sãna gen tambu ba ñ gu deri.

²⁶⁻²⁷ Sã teeru ba koo gen aluwaasiba go gen swεε
sə. Ba koo maa gen tabu kowobu kpuro kpeerasia,
kpa n de bu gu dɔ məni ka Beni Hadadin sina
kpaaru. Ne, Gusunə, wəllu ka tem Yinniwa na yeni
gerua.

Gari yi Yinni Gusunə

u gerua Kedaagibu

ka Hasorigibun sã

²⁸ Wee ye Yinni Gusunə u gerua Kedaagibun sã
ka bwese ni nu wãa Hasoriən sã, ni Babilonin sina
boko Nebukanəsaa u kamia. U neε,
i seewo i Kedaagibu wəri.

I be, sã yari yerugii be kpuro goowo.

²⁹ I ben kuu bekunuginu ka ben yaa sabenu kpuro
guro,

ka ben beka ka ben sɔmunu ka ben yooyoosu,
kpa i kuuki ko baama i bu berum tia.

³⁰ Bεε Hasorigibu i seewo i duki su fuuku,
kpa i da i kuke wərusu sã.

Domi Babilonin sina boko Nebukanəsaa u kpunaa
kua u ka bεε wəri.

Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

³¹ U maa neε,
i doo i bu wəri be, be ba wãa bəri yendu sã, ba sã
sεε ben yenusa.

Ben wusu su ñ gamboba ka kəkərəba mə,
ma ba ka tambu desire.

32 Yiberɛba ba koo ben yooyoosu mwɛɛri
 ka sere maa ben yaa sabenu ya n dabi.
 Kon bu yarinasia baama,
 be, be ba ra ben wii baanu kɔni beri berika.
 Kon de yiberɛba bu na baaman di bu bu kam
 koosia.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
 33 Hasorin wuu ga koo ko bansu,
 kpa ga n s̄aa gbeeku bɔnɔn w̄aa yeru sere ka
 baadommaɔ.
 Goo kun maa sinamɔ mi.

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Elamun s̄

34 Wee ye Yinni Gusunɔ u win s̄mɔ Yeremi s̄ɔwa
 Elamun s̄. Saa ye s̄ɔ, Sedesiasi, Yudaban sina
 bokon bandun torewa mi.

35 Gusunɔ, w̄allu ka tem Yinni u nɛɛ,
 wee, kon Elamugibun tɛnnu bɔaku
 ni nu s̄aa ben dam nuuru.

36 Kon bu handunian goonu nɛ kpuron woo
 kparema, kpa n bu yarinasia baama. Tem gam sari
 mi ba ñ ko n w̄aa.

37 Kon de Elamugibu bu diiri
 ben yiberɛba ka be ba kasu bu bu gon wuswaaɔ.
 Nɛn m̄arun saabu kon bu n̄ni sw̄aa bakaru kp̄ɛ.
 Taba kon ka bu go n kpe,

38 kpa n ben sinambu ka ben wirugibu go
 kpa n nɛn tiin bandu sw̄i.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

39 Adama t̄ru gara wee t̄ s̄ɔ kon de
 be ba raa yarina mi, bu wurama.

Babiloni ya kam kua

50

¹ Wee gari yi Yinni Gusunɔ u gerua Babilonin sɔ
ka yen tem kpuron sɔ, saa Yeremin min di. U nɛɛ,
² i bwesenu labaari yeni nɔɔsio.

I yĩrenu koowo nu ka ye gia.

I ye kparo i nɛɛ,

Babiloni ya wɔruma.

Yen bũnu nu sekuru sua.

Bũu ni ba mɔ̀ Bɛli ka Mɛrodaki
nu wãa sekuru sɔɔ.

Nin bwãarokunu nu bɛrum soora.

³ Bweseru gara ye wɔrim wee

saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di.

Ta koo tem mɛ gɔsiawa bansu.

Goo kun ko n maa wãa mi.

Tɔmbu ka yɛɛ kpuro koo yarina min di.

⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

yen tɔɔ te, Isireliba ka Yudaba ba koo wurama ben
temɔ sannu,

ba n sumɔ, ba n nɛ Gusunɔ, ben Yinni kasu.

⁵ Ba koo Siɔnin swaa bikia,

bu wɔrima yen mi,

kpa bu na

bu ka man arukawani bɔke

ye ba ñ duarimɔ sere ka baadommasɔ.

⁶ Be, nɛn tɔmbu, wee ba sãa nge yãa gɔɔ
ge ga raa kɔɔre.

Ben kparoba raa bu kɔ

ba dera ba sirene guunu wɔllɔ

ba gasirimɔ gee ka giɔ,

sere ba ben wãa yeru duari.

⁷ Yibɛɛ be ba bu wɔri gesi,

ba ra bu gurewa.

Kpa yibɛɛ be, bu nɛɛ,

ba ñ kãsa kue.

Be, Isireli ben tiiwa ba Yinni Gusunɔ torari,
wi, wi u sãa gemgii

ka wi ben sikadoba ba naanɛ sãa.

⁸ Bɛɛ Isireliba, i yario i duki su Babilonin di,
nge boo ni nu gɔɔ gbiye.

⁹ Domi wee, kon bwesenu seeya wuu wuuka
kpa n de nu Babiloni wɔri.

Ba koo nawa saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di,
kpa bu ye tarusi bu mwa.

Ben sɛɛnu nu ñ kam wɔrimɔ.

Baa ben tabu durɔ turo kun gɔsirɔ nɔm dira.

¹⁰ Babilonigibu ba ñ kisiramɔ kam koo bin di.

Be ba koo ben yãnu gura kpuro,
ba koo nu gurawa ka nuku tia.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹¹ Bɛɛ Babilonigibu, bɛɛ be i nɛn arumani gura,
i nuki doro.

I n yɔɔkumɔ nge naa kpɛmi yakasɔ.

I n sumɔ nge dum dwɛɛ.

¹² Adama i bɛɛn tem mɛɛrio.

Wee, mu wãa sekuru sɔɔ.

Wee, mu kua bansu, nge tem mi gãanu ku ra kpi.

Ma mu biru wura tem kpuro sɔɔ.

¹³ Yinni Gusunɔn mɔrun saabu, mu kua bansu.

Be ba koo sara Babilonin tem mi, biti koo bu mwa
kpa bu wia ko.

¹⁴ Bɛɛ be i ra tɛndu to,

i na i Babiloni tarusi.

I ye sɛɛnu tweeyo.

I ku yen wɔnwɔndu ko.

Domi ya nɛ, Yinni Gusunɔ torari.

¹⁵ I tabun kuuki koowo baama
domi Babilonin gani yi wɔruka,

yen gbārara suba.

Wee yen tamba noma yiiye

ba tii yiberēba wē.

Nε, Yinni Gusunowa na ye mōru kōsiemō,
na m̀, i ye mōru kōsieyo.

I ye kuo nge mε ya raa gabu kua.

¹⁶ Tabu wee ka kam kobu sannu.

I bu goowo be ba duurumō

ka be ba gēemō.

Baawure u seewo u da win temō mi win bwesera
wāa.

¹⁷ Yinni Gusunō u nεε,

Isireliba ba sāawa nge yāa ni nu kōra

ma gbee sinansu su nu naa swīi.

Asirin sina bokowa u gbia u nu wōri u gura, ma
Babilonin sina boko u maa na u nu wōri u kōsuka.

¹⁸ Yen sōna, nε Gusunō Isireliban Yinni, wi u
wōllu ka tem mō, na nεε, kon Babilonin sina boko
ka win temgibu sēyasia nge mε na Asirin sunō
sēyasia.

¹⁹ Adama kon de Isireliba bu wurama ben wāa
yerō,

kpa bu ben dīanu yewe guu te ba m̀ Kaamelio

ka Basanio ka guu te ba m̀ Efaraimuō,

ka sere maa Galadin temō.

Ba ñ maa gāanun yāaru m̀.

²⁰ Yen doma te, ba koo Isireliba ka Yudaban durum
kasu ba kun wa,

domi be, be ba tie mi, kon bu ben durum wōka.

²¹ Yinni Gusunō u nεε,

i Mērataimugibu ka Pekodigibu wōrio.

I bu goowo i kam koosia mam mam.

I nen woodaba kpuro yibio.

²² Wee, tabun wurenu nōramō tem mε kpuro sō.

Asɔrɔ baka ya tunuma.

²³ Babiloni ye ya handunia kpuro kɔsuka, nge
matalaka,
yen tii wee, ya kɔsikira,
ya kua bansu bwesenu kpuron suunu sɔɔ.

²⁴ Babiloni, na nun yina bɛria,
ma ya nun mwa a n̄ ka baaru.
Wee, tɛ, a kua pirisɔm,
domi a nɛ, Yinni Gusunɔ wɔri.

²⁵ Ma na nɛn tabu yānun beru yeru wukia.
Ma na nɛn mɔru sɔɔsi ka tabu yā ni.
Domi nɛ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,
na sɔmburu mɔ te kon ko Babiloniɔ.

²⁶ Bɛɛ handuniagibu kpuro,
i na i Babilonigibun biranu suriri,
kpa i ben yānu gura i subu subu nge yakasu,
i ye kam koosia.

Gāanu nu ku maa tiara mi.

²⁷ I ben tabu durɔ damgibu goowo.
I bu sakirio nge yaa sabenu.
Ba kam kua, domi ben tɔra tunuma,
tɛ sɔɔ ba koo bu sɛɛyasia.

²⁸ Yera Isireliba be ba kpikiru suuma
ba na Yerusalemɔ ba mɔ,
Yerusalemu, Yinni Gusunɔ u nun mɔru kɔsia.
U win s̄a yee dɛɛraru mɔru kɔsia.

²⁹ I ten towobu mɛnnɔ bu Babiloni wɔri,
kpa bu ben sansani gira bu ka ye sikerena,
kpa bu ku raa de goo u kisira min di.
Bu bu kɔsieyo nge mɛ ben daa ya nɛ.
Bu bu kuo nge mɛ ba raa gabu kua.
Domi ba tii wɔlle sua nɛ, Yinni Gusunɔn wuswaaɔ,
nɛ wi na s̄a Isireliban Yinni Dɛero.

30 Yen sã, mi ben aluwaasiba ba wãa kpuro,
ba koo gbisukuwa, kpa ben tabu kowobun tii bu
gbisuku tão te.

31 Ne, Gusunã, wøllu ka tem Yinni, na nee,
wunε Babiloni, wunε wi a tii sue,
na ka nun mæru sãa.

Wunen tãra tunuma tẽ são kon nun seeyasia.

32 Wunε wi a tii sue mi, kaa fukura a wæruma.
Goo sari wi u koo nun seeya.

Kon wuu si su ka nun sikerene dõo doke
kpa u sin tem kpuro di.

33 Ne, Gusunã, Isireliban Yinni, ne wi na wøllu ka
tem mã, na maa nee,

wee ba Isireliba ka Yudaba dam dære
ba bu yoru nenusi,

ma ba yinamã bu bu yõsu.

34 Adama ne, ben yakio, na dam mã.

Nen yĩsira Gusunã, wøllu ka tem Yinni.

Kon ka bu yina kpa n ben tem bæri yendu wẽ,
kpa n Babilonigibu burisina.

Himba ye Yinni Gusunã u yi

Babilonin sã

35 Yinni Gusunã u maa nee,
i Babilonigibu tabu wærio

ka sere ben wuu bækã gen tãmbu

ka ben sina asakpæbu ka ben bwisigibu.

36 I ben sãmã tii suo be tabu wærio
kpa bu gæsira wiirõbu.

I ben tabu durã damgibu wærio
kpa bu nanda.

37 I ben dumi ka ben tabu kεkε yi dumi gawe tabu
wærio.

I tøn be ba kana ba bu somimã tabu são, tabu wærio,

kpa bu berum soora nge tɔn kurɔbu.

I ben dukia wɔrio i gura.

³⁸ Ben daanun nim mu gbero.

Domi tem mi, bũna ba ra sã,

ma nu dera ba wiru bie.

³⁹ Yen sɔna kon de Babiloni yu ko bansu sere ka
baadommaɔ,

kpa purukanu ka taataanu nu na nu n wãa mi.

⁴⁰ Kon Babiloni ye kɔsukuwa nge Sodomu ka
Gomɔra

ka sin wuu si nɛ, Yinni Gusunɔ na kam koosia.

Goo kun maa sinamɔ mi.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁴¹ Wee, bweseru gara wee saa sɔɔ yɛsan nɔm geu
gian di.

Bwese te, ta kpã.

Ten sinambu ba dam mɔ.

Be wee, ba swaa mɔ ba wee saa tontonden di.

⁴² Ben tabu kowobu ba takobi ka tema neni.

Ba ñ wɔnwɔndu mɔ, ba bɔɔbu.

Ba wɔki nge nim wɔkun nim.

Ba dumi yɔɔwa ba swĩine swɛɛ swɛɛ.

Ba tabun sɔɔru sãa bu ka Babilonigibu wɔri.

⁴³ Ye Babilonin sina boko u labaari ye nua,
yera win gɔma dwiiya.

Berum ka wuriribu nũn mwa

nge tɔn kurɔ wi u yiire u kĩ u ma.

⁴⁴ Nɛ, Yinni Gusunɔ, kon wuu gb̃araruguu wɔri
nge gbee sunɔ ge ga yarima

saa Yuudenin gbee surorun di,

kpa n gen tɔmbu kpuro yarinasia subaru sɔɔ.

Saa ye sɔɔ, kon bu sunɔ kpao wɛ

wi nen tii na gɔsa.

Nge wara u ka man nɛ.

Wara u koo kpĩ u man wooda wẽ.
 Sina boko wara u koo kpĩ u yõra nen wuswaaɔ.
 45 Yen sɔ, i swaa dakio i nɔ himba ye na yi
 Babiloni ka yen tɔmbun sɔ.
 Na nɛɛ, kam kam kon de bu be kpuro gura
 nge yãanu bu ka da tem tukumɔ.
 Ba koo ben wãa yeru kpuro kam koosiawa.
 46 Babilonin kam koo bin wurenu sɔɔ,
 tem mu koo yĩiri,
 kpa wɔki bakanu nu se saa handunian baama
 kpuron di.

51

1 Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Babilonin sɔ. U
 nɛɛ,
 kon de woo gu Babiloni swee,
 ye ka yen tɔmbu,
 kpa gu bu kam koosia.
 2 Kon de tɔmbu bu bu yarinasia
 nge mɛ woo ga ra yakasu yarinasie.
 Tɔɔ kɔsu te sɔɔ, ba koo ye wɔrima baaman di.
 3 Tɛn towobu bu wuu gen tɔmbu tweeyo.
 Bu yẽro tweeyo wi u win tarakpe naanɛ sã.
 Bu ku gen aluwaasiba deri.
 Bu gen tabu kowobu kpuro goowo.
 4 Kpa bu ben gonu deri
 nu n kpĩ kpĩ ben tem kpuro sɔɔ ka Babilonin
 swɛɛyɔ.
 5 Domi ba Gusunɔ Isireliban Yinni Dɛero torari n
 kpã.
 Adama wi, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,
 u ka win tɔmbu Isireliba ka Yudaba wãa.
 6 I duki yario Babilonin di.
 Baawure u win wãaru wɔro,

kpa u ku raa gbi Babiloni ye sɔɔ,
ye, ye ya koo ko bansu mi.

Domi Yinni Gusunɔn mɔrun tɔra tunuma.
U koo Babilonigibu ben kookoosun are wɛ.

⁷ Babiloni ya raa sɔawa nge nɔra wuragia Yinni
Gusunɔn nɔma sɔɔ.

Yera u ka handuniagibu tam wɛ ba nɔra
sere mu bu go ba wiru bia.

⁸ Wee subaru sɔɔ, Babiloni ya wɔruma ya kɔsikira.

I gɔɔ swiɣo yen sɔ,
kpa i ka tim na i doke mi ya bosu wa.
Sɔrɔkudo ya koo bɛkura.

⁹ Sɔɔ be ba wɔa mi, ba nɛɛ,
sa Babiloni tim kɔ,
adama ya n bɛkure.

Su ye deri su gɔsira bɛsɛn temɔ,
domi yen sɛɛyasia bi, bu kpɔ
sere bu nɔra handunia kpuro sɔɔ.

¹⁰ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u sun siria.
Su da Siɔniɔ su kpara ye u sun kua.

¹¹ Yinni Gusunɔ u kɔi u Babiloni kam koosia, kpa
u win sɔa yee dɛɛraru mɔru kɔsia. Yen sɔna u
Mɛdiban sinambu dam kɛmɔ bu ka ye wɔri.

I bɛɛn sɛɛnun nɔsu sɔnwɔ,
kpa i bɛɛn tɛrɛnu sua.

¹² I yiɣeru koowo kpa i Babiloni wɔri.

Wuun kɔsobu, bu wureo bu yɔrɔ sɔmɛ ben kɔsu
yerɔ.

I Babiloni yɔru bwɛɛyɔ.

Domi ye Yinni Gusunɔ u yɔrari u ko ye sɔɔ,
u koo ye kowa.

¹³ Wunɛ Babiloni, wunɛ wi a sɔ daa bakanun bɔkuɔ,
wunɛ wi a dukia yiba,
wee wunɛn kpeerun tɔru ta tura.

Wunen bine ya koo kpe.

14 Domi Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,
u bɔrua u nɛɛ, sere ka win wāaru,
u koo nun tɔmbu kparema nge twee
kpa bu nun nasaran kuuki koosi.

Yinni Gusunɔn yiiko

15 Yinni Gusunɔwa u tem taka kua ka win dam.
Wiya u maa handunia swīi ka win yēru,
ma u wɔllu tɛria ka win bwisi.

16 U n nɔɔguru sua u wooda wɛ,
nim mu ra kpaasinɛwa wɔllɔ,
kpa guru winu nu n sīimɔ,
kpa guru maakinu nu de gura yu nɛ,
kpa woo gu seema gen wāa yerun di.

17 Tɔmbu bā n ye kpuro mɛɛra,
ba ra biti soorewa,
kpa sekuru tu bwāarokunun sekobu mwa,
domi nu sāawa weesu, nu n wāaru mɔ.

18 Nu sāawa kam dirum mɛ mu tɔmbu nɔni
wɔkumɔ.

Ni kpuro nu koo doonawa
sanam mɛ Yinni Gusunɔ u koo nu sɛɛyasia.

19 Adama Gusunɔ u n sāa nge bwāaroku ni.

U sāawa Isireliban arumani.

Wiya u kpuro taka kua,
wiya u maa Isireliba mɔ.

Win yīsira Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni.

Babilonin kpeeru

20 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
Babiloni, a raa sāawa nge nen matalaka baka tabu
sɔɔ.

Wuna na denda na ka bwese dabinu kɔsuka,
ma na nin bannu surura.

21 Wuna na maa denda na ka maasɔbu

ka ben dumi kəsuka,
ka tabu kεkε yi dumi gawe ka yin kparobu,

²² ka durɔbu ka kurɔbu,
təkɔnu ka bibu, aluwaasiba ka wɔndiaba.

²³ Wuna na maa denda na ka yāa kparobu ka ben
yāanu kəsuka

ka gbaa wukobu ka ben naa wukuba
ka sinambu ka ben sina asakpɔbu.

²⁴ Adama nε, Yinni Gusunɔ na nεε,
kon wunε Babiloni ka wunεn tem tɔmbu kəsie
wunεn nɔni biru kɔsa ye i kua Siɔniɔ.

²⁵ Kon nun wɔrima, wunε wi a sāa
nge guu te ta handuniagibu kpuro kam koosia.

Kon nun nɔma demie,
kpa a binda a wɔruma temɔ.

Kaa kowa nge guu te ta dɔɔ mwaara.

²⁶ Baa wunεn kperu garu,
ba ñ maa suamɔ bu ka dirun koru swīi.

Kaa kowa bansu sere ka baadommaɔ.
Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²⁷ I tabun gidi bɔra yɔrasio i Babiloni wɔri.
I kɔba soowo kpa bwesenu nu menna.

I nu sɔɔru koosio.

I sinam be ba wāa Araratiɔ ka Miniɔ
ka Asikenasiɔ mennama bu Babiloni tabu wɔri.

I tabu sinambu gɔsio
kpa i de dumi yi se nge twee
yi bu wɔri.

²⁸ I bwesenu kpuro sɔɔru koosio
n mam nεere Mɛdiban sinambu
ka ben bera ka beran wirugibu
ka sere tɔn be ba wāa ben tem sɔɔ kpuro.

²⁹ Wee tem mu yīirimɔ.

Yinni Gusunɔn himba ya koo koorɔ Babiloni sɔɔ.

U koo de yu ko bansu.

³⁰ Yen tabu durɔbu ba koo kpɔna bu maa tabu ko.

Ba koo da bu kuke kuku yee damginu sɔɔ.

Ben dam mu koo kpe,

kpɔ bu ko nge tɔn kurɔbu.

Ben gb̃ara kɔnnɔsu ko n wukiare,

kpɔ bu ben yɛnusu d̃ɔɔ doke.

³¹ Sɔmɔbu ba ko n daamɔ ba n wuramamɔ

bu ka Babilonin sina boko s̃ɔ

ma ba win wuu mwa beri berika.

³² Ba swɛɛ kpuro bɔɔra.

Ba maa kuku yenu kpuro d̃ɔɔ mɛni.

Ma tabu durɔbu ba wurure.

³³ Amɛniwa Gusunɔ, Isireliban Yinni wi u wɔllu

ka tem mɔ u gerua. U nɛɛ,

wee yibɛɛba ba koo na bu Babilonigibu suriri

kpɔ bu bu taaku nge dobi

yi yi w̃aa doo soo yerɔ.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireliba somi

³⁴ Yerusalemu ya nɛɛ,

Babilonin sina boko Nɛbukanɛsaa u raa man gura,

ma u man deri nge weke diiru.

U man s̃ɛre nge yaa gɔba,

ma u sua ye ya gea s̃aa kpuro nɛ sɔɔ.

Yen biru u nɛn tɔmbu gira.

³⁵ Yen s̃ɔ, Babilonigii be, bu nɔni s̃ɔɔro dam mɛ ba

man dɔren s̃ɔ,

kpɔ yɛm mɛ ba yari mi, mu wɔri ben wiru wɔllɔ.

³⁶ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua

Yerusalemugibun s̃ɔ. U nɛɛ,

wee, kon bɛɛ sanna.

Kon Babilonin daanu ka yen bwii kpuro gberasia.

³⁷ Babiloni koo kowa bansu
mi gbeeku bõnu nu ko n wãa.

Tõnu kun ko n maa wãa mi,
kpa bu ye yẽε.

³⁸ Wee yen tamba gina sãa nge gbee sinansu si su
kukirimã.

³⁹ Adama sanam mε ba g`arì seewa,

kon de bu tam nã sere n banda,

kpa ba n nuku dobu m`d,

kpa mu bu go, bu dweeya sere ka baadommaã.

Ba ñ maa seemã.

Nε, Yinni Gusun`wa na yeni gerua.

⁴⁰ Kon bu sakiriwa nge yãanu ka bonu yaa goo yera.

Ba Babiloni gãã swĩyamε

⁴¹ Wee ye Yinni Gusun`u gerua Babilonin sã. U
nεε,

anna a wa ma Babiloni,

wuu b`kã ge tamba raa siaramã,

ya w`rumã.

Wee, ya kua bansu bwesenu kpuron suunu sãã.

⁴² Nim kurenu nu ye swee,

ma nu ye wukiri.

⁴³ Yen baru kpaanu nu kua bansu,

ma tem mu gbera mu kua tem saaram.

Goo kun maa wãa mi.

Goo ku ra maa sare mi.

⁴⁴ Yinni Gusun`u maa nεε,

kon Babilonin bũu wi ba m`d B`eli seesi.

Kon nũn siasia ye u raa m`wε,

kpa tãmbu bu ku maa na win mi.

Wee Babilonin gbãrara w`ruma.

⁴⁵ Bεε, nen tãmbu Isireliba, i yario min di.

Baawure u win wãaru wɔro nen mɔru baka ye ya ween di.

⁴⁶ I ku nanda. I ku maa diiri labaari ye ya nɔramɔ tem mɛ kpuro sɔn sã. Wɔɔ baagere ka gen labaariwa. Tɔmbu ba ko n dam diinamɔ, kpa sinambu ba n seesinamɔ.

⁴⁷ Adama sɔɔ teeru kon Babilonin bũnu seesi, kpa yen tem kpuron tɔmbu bu sekuru wa. Gonu nu ko n tɛriewa baama kpuro.

⁴⁸ Wɔllɔ ka temɔ ka yam kpuro, nuku dobun kuuki koo nɔra Babilonin sã. Domi yiberɛba ba koo na saa sɔɔ yɛsan nam geu gian di,

bu ye kpeerasia.

⁴⁹ Yen tɔmba tɔn dabinu go handunia kpuro sɔɔ. Tɛ yen tiin saa ya tunuma yu ka wɔruma. Domi ba Isireliba dabinu go.

⁵⁰ Bɛɛ Isireliba, bɛɛ be i kisira ben naman di, i ku maa yɔra mini.

I doonɔ n toma Babilonin di.

Saa min di, i Yinni Gusunɔ yaayo ka bɛɛn wuu Yerusalemu.

⁵¹ Ma Isireliba ba nɛɛ, sanam mɛ sa nua ba sun wɔmmɔ, sekura ra sun mwɛwa. Sanam mɛ yiberɛba ba Yinni Gusunɔn sãa yeru wɔri ba kɔsuka, sekura sun mwawa.

⁵² Adama wi, Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee, tɔnu sisi nì sɔɔ u koo Babilonin bũnu seesi, kpa be ba mɛɛra wan wuri yi nɔra tem kpuro sɔɔ.

⁵³ Baa Babilonigibu bà n seewa ba da wɔllɔ, baa bà n ben gbāranun dam sosi sere goo kun kpɛ u da mi,

ka me, u koo de yiberɛba bu bu wɔri bu kam koosia.

⁵⁴ Kam kobu Babilonin tem deema,
ma kuuki nɔramɔ yen wusu sɔɔ.

⁵⁵ Yinni Gusunɔwa u ben wusu kam koosia.
U koo de ben kuuki yi kpe.

Yiberɛba ba wee ba wɔki nge nim wɔku.

⁵⁶ Ba wee bu Babilonigii be wɔri,
kpa bu ben tabu kowo damgibu mwɛeri bu ben
tɛnnu bɔɔku.

Domi Gusunɔ u sɔawa Yinni
wi u ra baawure kasie ye u kua.

⁵⁷ U sɔawa sunɔ. Win yɛsira wɔllu ka tem Yinni.
U nɛɛ, u koo de tam mu Babilonin sinambu go, ka
ben bwisigibu ka ben tem yɛrobu ka ben wirugibu
ka ben tabu durɔ damgibu kpa bu dweeya sere ka
baadommasɔ ba kun maa seewe.

⁵⁸ Babilonin gbɔra baka ni, nu koo wɔruma.

Nin kɔnnɔ baka si, su koo dɔɔ mwaara.

Nge meya sɔmbu te ba kua gbɔra ten sɔ, ta koo kam
ko.

Ben hania kpuro ya koo kam kowa dɔɔ sɔɔ.

Ba Yeremin tireru kpɛɛ

daa te ba mɔ Efaratiɔ

⁵⁹ Seraya, Nɛriyan bii, Maseyan debubu, u sɔawa
Sedesiasi, Yudaban sina bokon sɔm kowobun
wirugii. Sedesiasin bandun wɔɔ nnese sɔɔra ba da
Babiloniɔ wi ka sina boko.

⁶⁰ Yera Yeremi u yorua tireru sɔɔ kɔsa ye ya koo
Babiloni deema ka sere maa gari kpuro yi Yinni
Gusunɔ u gerua Babilonin sɔ.

⁶¹ Ma u Seraya yiire u nɛɛ, sanam me a tura
Babiloniɔ, a kookari koowo a gari yini gari ka dam
tambu bu nɔ.

⁶² Kpa a kanaru ko a nɛɛ, Yinni Gusunɔ, wuna a gerua a nɛɛ, goo kun maa sinamɔ Babiloniɔ sere ka yeɛyɔ. Ya koo kowa bansu sere ka baadommaɔ.

⁶³ À n tire te gara a kpa, a tu kperu gbinisio kpa a tu kpɛɛ daa te ba mɔ Efaratiɔ,

⁶⁴ kpa a nɛɛ, nge mɛ tire te, ta numa mi, nge mɛya Babiloni ya koo kam ko. Ya n̄ maa seemɔ, kɔsa ye Yinni Gusunɔ u ye suremɔn sɔ. Ya koo wɔrumawa kpa ya kun maa dam mɔ.

Yeremin garin kpurowa mi.

52

Yerusalemu ya wɔruma

(I maa mɛɛriɔ 39:4-7, Sinambu II, 24:18-25:7)

¹ Wɔɔ yɛnda tia Sedesiasi u mɔ sanam mɛ u bandu di Yudaɔ. Ma u kua wɔɔ wɔkura tia bandu sɔɔ Yerusalemuɔ. Win meron yĩsira Hamutali, Yeremi, Libinagiin bii.

² Sedesiasi wi, kɔsa u kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ. U kua mam mam nge mɛ Yoyakimu u raa kua.

³ Yinni Gusunɔ u ka Yerusalemugibu ka Yudaba mɔru kua, ma u bu gira win wuswaan di.

Ma Sedesiasi u Nɛbukanesaa Babilonin sina boko seesi.

⁴ Sedesiasin bandun wɔɔ nɔɔba nnɛsen suru wɔkurusen sɔɔ wɔkuruse, yera Nɛbukanesaa u na ka win tabu kowobu kpuro bu ka Yerusalemu wɔri. Ma ba ben sansani gira gb̄ararun ḡaarɔ. Miya ba kuku yenu gba gba ba ka gb̄ara te sikerena.

⁵ Ma ba Yerusalemu ye tarusi sere n ka kua Sedesiasin bandun wɔɔ wɔkura tiase.

⁶ Wɔ̃ɔ gen suru nnɛsen sɔ̃ɔ nɔ̃ɔba nnɛse sɔ̃ɔ, yera gɔ̃ɔra wuu ge nɛnuɑ. Domi dɔ̃ɔnu maa sari tem mɛ sɔ̃ɔ ni tɔ̃mba koo di.

⁷ Yera ba gb̃araru yaba, ma Yerusalemun tabu kowobu kpuro ba duki yakikira wɔ̃kuru. Ba yara saa kɔ̃nnɔn di ge ga w̃ɑ gb̃araru yirun baa sɔ̃ɔ sina bokon d̃ɑ gb̃aarun bɔ̃kuɑ. N deema saa ye sɔ̃ɔ, Babilonigiba wuu ge sikerenɛ. Be ba duki yakikira mi, ba kpawa ka swaa ye ya dɔ̃ɔ Yuudenin wɔ̃wa gia.

⁸ Ma Babilonin tabu kowobu ba sina boko Sedesiasi naa gira, ba ñn mwa Yerikon wɔ̃waɔ. Yera win tabu kowobu kpuro ba yarina ba ñn deri.

⁹ Babilonigii be, ba sina boko Sedesiasi mwa ba ka da ben sina bokon mi Ribilaɔ, Hamatin temɔ. Ma u ñn siri.

¹⁰ U dera ba Sedesiasin bibu ka Yudan wirugibu kpuro sakira wi, Sedesiasin tiin ñni biru Ribila mi.

¹¹ Ma u Sedesiasin tiin ñni wɔ̃wa u ñn bɔ̃kua ka sii gandun ỹni. Yen biru, u ñn sua u ka da Babiloniɔ u ñn doke pirisɔm sɔ̃ɔ sere u ka gu.

Ba Yinni Gusunɔn s̃ɑ yeru

d̃ɔ̃ɔ mɛni

(I maa mɛrio 39:8-10, Sinambu II, 25:8-21)

¹² Yeniban biru, Nɛbukanɛsaan bandun wɔ̃ɔ yendu tia sarise sɔ̃ɔ, yen suru nɔ̃ɔbusen sɔ̃ɔ wɔ̃kuruse, yera Nɛbusarada wi u s̃ɑ sina bokon k̃sɔbun guro guro u na Yerusalemuɔ.

¹³ Ma u Yinni Gusunɔn s̃ɑ yeru d̃ɔ̃ɔ mɛni, ka sina kpaaru, ka yenu si su tie Yerusalemu mi kpuro, kaa sere gere damgibun yenusu?

¹⁴ Ma Nɛbusarada wi, ka win tabu kowobu ba Yerusalemun gb̃araru kɔ̃suka ba surura.

15 Ma ba bwẽεbwẽεbu gabu yoru mwεεra ka be ba tie wuu ge sɔɔ ka be ba tii wẽ ka sere nɔman sɔm kowobu.

16 Adama Nεbusarada u bwẽεbwẽε ben gabu deri bu ka resεm gbaanu ka gbea wuku.

17-18 Yen biru, Babilonigii be, ba sãa yee ten torom gāritii sua ka kaatonu ka woba ka nāri ka gbẽa yè sɔɔ ba ra yāku yεm doke ka sere sãa yee ten dendi yāa ni ba kua ka sii gandu. Ma ba sãa yee ten gbereba surura yi ba kua ka sii gandu, ma ba boo sii ganduguu ge kāsuka ka gen yōratii. Yen biru, ba sii gan ni kpuro gura ba ka da Babiloniɔ.

19 Ma kōsobun guro guro wi, u maa gbẽε yorukunu sua ka dōɔ guratii ka nāri ka torom gāritii ka gbẽa yè sɔɔ ba ra yāku yεm doke, ka dabunu. Ye kpurowa ba gura ye ba gesi kua mi ka wura ka sii geesu.

20 Gbere yiru ye, ka boo sii ganduguu ge, ka sere ketεn weenasii wākura yiru ye ya boo ge sɔɔwa, ye sina boko Salomɔɔ u kua ka sii gandu Yinni Gusunɔn sãa yee ten sō, goo kun yen bunum geeru yē.

21 Gbere yiru ye, ya gunum nεwa. Yen baayeren gunum mu sãawa gɔm soonu yendu yiru sari. Ma yen bɔɔrum mu sãa gɔm soonu wākura yiru. Yen baayere ya wem mɔwa. Ma sii si ba ka ye kuan sinum mu sãa nɔm tararun saka.

22 Ba yen baayere furɔ dokea ge ba kua ka sii gandu. Furɔ gen baageren dẽεbu sãawa gɔm soonu nɔɔbu, ma ba gen baagere sii yɔni ka dāa marum weenasii gore ba ka sikerena. Ba ye kpuro kuawa ka sii gandu.

23 Dāa marum weenasii wunɔbuwa (100) ba gen

baagere gorea ba ka sikerena. Adama wunɔbu nne sariwa ba koo kpī bu wa saa tem di.

Ba ka Yudaba da Babilonio

²⁴ Nɛbusarada sina bokon kōsobun guro guro wi, u Seraya yāku kowo tɔnwero mwa ka Sofoni wi u sāa yāku kowo Serayan yiruse ka sāa yerun kɔnnɔn kōsobu ita,

²⁵ ka sina kpaarun tabu kowobun wirugii goo, ka tɔmbu nɔɔba yiru gabu be ba ra ka sina boko wesianɛ ka tabu kowobun wirugiin tire yoro wi u ra tabu kowobun yīsa yore tireru sɔɔ ka sere maa tɔmbu wata be ba sāa wuugibu.

²⁶ Be kpurowa u mwɛɛra, ma u bu kpara u ka da Babilonin sina bokon mi Ribilaɔ.

²⁷ Ma sina boko u bu so so. Ma u dera ba bu go Ribila mi, Hamatin temɔ.

Nge mɛya ba ka Yudaba yoru mwɛɛra ba ka doona n toma ben tem di.

²⁸ Yuda be Nɛbukanɛsaa u yoru mwɛɛra u ka da win temɔ win bandun wɔɔ nɔɔba yiruse sɔɔ, ben geera sāawa tɔmbu nɔɔɔbun suba ita ka yɛnda ita (3.023).

²⁹ Be u maa yoru mwɛɛra Yerusalemuɔ win bandun wɔɔ yɛndu yiru sarise sɔɔ, ben geera sāawa tɔmbu nɛnɛ ka tena ka yiru (832).

³⁰ Win bandun wɔɔ yɛnda itase sɔɔ, yera Nɛbusarada wi, u tɔmbu nata ka wunaa weeru ka nɔɔbu (745) mwɛɛra Yerusalemuɔ u ka da. Yuda be ba mwɛɛra mi kpuro, ben geera kuawa tɔmbu nɔɔɔbun suba nne ka nata (4.600).

Babilonin sina boko

u Yoyakini yakia

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 25:27-30)

³¹ Efili Mērodaki Babilonin sina boko, win bandun wǎǎ gbiikuu sǎǎ, yera u Yoyakini Yudaban sina boko wǎlle sua ma u nùn yara pirisǎm di win yoru dibun wǎǎ weeru ita sarise sǎǎ, yen suru wǎkura yirusen sǎǎ yenda nǎǎbuse sǎǎ.

³² U ka nùn gari kua ka kīru ma u win bandu wǎlle sua n kere sinam be ba yoru mwεera ba ka wǎǎ Babiloni mi, ka wi sannu.

³³ Ma u win pirisǎm yǎnu kǎsa, u dera u ra di ka wi, sina boko sannu sere ka win wǎarun nǎrǎ.

³⁴ Babilonin sina boko wiya u ra nùn nǎri baadomma kpa u nùn wě yèn bukata u mǎ kpuro sere u da u ka gu.

Bibeli Gusunɔn Gari
The Holy Bible in the Baatonum language of Benin,
also called the Bariba language

copyright © 2013 SIM

Language: Bariba (Baatonum)

Translation by: SIM International

Bariba, Bibeli Gusunɔn Gari

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 1996.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
00601790-b883-5da1-83f2-d05a7fa289a8